

DNB Livsforsikring AS

Et selskap i DNB-konsernet

Årsrapport

2018

DNB

Innhold

---

3   ÅRSBERETNING

6   ÅRSREGNSKAP

10   OVERORDNET

- 10 RESULTATREGNSKAP
- 12 BALANSE
- 14 OPPSTILLING AV ENDRINGER I EGENKAPITAL
- 15 KONTANTSTRØMOPPSTILLING
- 16 AVKASTNING

17   GENERELLE NOTER

- 17 NOTE 1 REGNSKAPSPRINSIPPER
- 25 NOTE 2 VIKTIGE REGNSKAPSESTIMATER
OG SKJØNNMESSIGE VURDERINGER
- 26 NOTE 3 SAMMENSLÅING AV BALANSEPOSTER

27   RESULTATREGNSKAPET

- 27 NOTE 4 BRANSJEFORDELT RESULTATREGNSKAP
OG RESULTATANALYSE
- 31 NOTE 5 FLYTTING
- 31 NOTE 6 NYTEGNET PREMIE
- 32 NOTE 7 NETTO INNTEKTER FRA INVESTERINGER
- 34 NOTE 8 SPESIFIKASJON FORSIKRINGSRELATERTE
DRIFTSKOSTNADER
- 34 NOTE 9 ANTALL ANSATTE/ÅRSVERK
- 35 NOTE 10 PENSJONSFORPLIKTELSER OG -KOSTNADER
- 39 NOTE 11 SKATTEKOSTNAD

42   BALANSE - EIENDELER

- 42 NOTE 12 KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE INSTRUMENTER
- 46 NOTE 13 FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI
- 48 NOTE 14 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE EIENDELER TIL
AMORTISERT KOST
- 49 NOTE 15 INVESTERINGSEIENDOM
- 51 NOTE 16 AKSJER I DATTERSELSKAPER, FELLESKONTROL-
LERTE FORETAK OG TILKNYTTETE SELSKAPER
- 53 NOTE 17 INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL
- 55 NOTE 18 AKSJER, ANDELER OG GRUNNFONDSBEVIS TIL
VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET
- 57 NOTE 19 OBLIGASJONER, SERTIFIKATER OG RENTEFOND
TIL VIRKELIG VERDI
- 59 NOTE 20 UTLÅN OG FORDRINGER
- 62 NOTE 21 UTESTÅENDE DERIVATKONTRAKTER, NOMINELLE
BELØP OG MARKEDSVERDIER
- 62 NOTE 22 ANDRE FINANSIELLE EIENDELER
- 63 NOTE 23 EIENDELER I LIVSFORSIKRING MED
INVESTERINGSVALG
- 64 NOTE 24 KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER
- 65 NOTE 25 IMMATERIELLE EIENDELER OG ANDRE EIENDELER

67   BALANSE - GJELD

- 67 NOTE 26 FORSIKRINGSFORPLIKTELSER
- 68 NOTE 27 ENDRINGER I FORSIKRINGSFORPLIKTELSER
- 69 NOTE 28 ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

70   OPPLYSNINGER OM RISIKO

- 70 NOTE 29 RISIKOFORHOLD
- 72 NOTE 30 FORSIKRINGSRISIKO
- 76 NOTE 31 KAPITAL OG KAPITALKRAV
- 78 NOTE 32 RENTEFØLSOMHET
- 79 NOTE 33 KVANTIFISERING AV FINANSIELLE DERIVATER
- 80 NOTE 34 VALUTAPOSISJONER
- 80 NOTE 35 LIKVIDITETSRISIKO
- 81 NOTE 36 KREDITTRISIKO

85   ØVRIGE OPPLYSNINGER

- 85 NOTE 37 GODTGJØRELSE OG LIGNENDE
- 88 NOTE 38 NÆRSTÅENDE PARTER
- 88 NOTE 39 ANNET ANSVAR OG FORPLIKTELSER
- 89 NOTE 40 SIKKERHETSSTILLELSER

90   BERETNINGER

93   DEFINISJONER

Årsberetning for 2018

DNB Livsforsikring AS (DNB Liv) oppnådde et resultat før skatt for 2018 på 1 663 millioner kroner, en nedgang på 314 millioner fra året før. Resultat etter skatt ble 1 569 millioner kroner. Gjennom gode resultater og tilpasninger i kapitalforvaltningen har selskapet oppnådd en sterk soliditet med en solvensmargin på 152 prosent uten overgangsregler og 184 prosent med overgangsregler (Solvens II). Dette, kombinert med at avsetningen for økt levealder er fullført, gir grunnlag for et utbytte på 1,4 milliarder kroner. I tillegg har selskapet foretatt opptak av ansvarlig lån på 1,5 milliarder kroner og tilsvarende tilbakebetaling av egenkapital som tilleggsutbytte.

Verdijustert og bokført avkastning i kollektivporteføljen var henholdsvis 2,5 og 3,5 prosent. Avkastningen for de tre standard innskuddspensjonsprofilene DNB Pensjonsprofil 30, DNB Pensjonsprofil 50 og DNB Pensjonsprofil 80 var henholdsvis minus 2,2 prosent, minus 4,0 prosent og minus 6,7 prosent. DNB Pensjonsprofil 100 hadde en avkastning på minus 8,4 prosent.

DNB Liv hadde en forvaltningskapital på 315,1 milliarder kroner per 31. desember 2018, en nedgang på 1,4 milliarder fra 2017. Kundemidler til forvaltning innenfor innskuddspensjon og pensjonskapitalbevis økte med 5 prosent til 66,7 milliarder kroner. Garanterte pensjonsforpliktelser ble redusert med 1,6 milliarder kroner.

VIRKSOMHETEN

DNB Liv er et 100 prosent eiet datterselskap av DNB ASA og har sitt hovedkontor i Bergen. Selskapet skal være den foretrukne leverandøren av livsforsikring og pensjonssparing i Norge. Virksomheten skal levere konkurransedyktig avkastning til kunder og eier, samt oppnå lønnsom vekst på kapitallette spare- og livsforsikringsprodukter.

KUNDEVERDI

DNB Liv skaper verdier for våre kunder på en rekke ulike områder, både gjennom kunderådgeving og kundebetjening, men også gjennom finansielle ytelser knyttet til risikodekninger og pensjon. I 2018 utbetalte vi til sammen 14 milliarder kroner til mer enn 220 000 personer.

Målt etter kundefond har de fleste av våre pensjonskunder produkter med garantert avkastning. Til tross for krevende finansmarkeder i 2018 leverte DNB Liv avkastning til kundene på 0,6 milliarder kroner ut over garantien på 6,3 milliarder.

For kunder med investeringsvalg er en rekke produkter og forvaltere tilgjengelig. Avkastningen i 2018 ble for de fleste preget av svake aksjemarkeder.

SAMFUNNSANSVAR

Som et av Norges største pensjons- og forsikringsselskaper har DNB Liv en viktig samfunnsrolle. Som arbeidsgiver, investor, bærer av forsikringsrisiko og tilrettelegger av pensjons- og forsikringsutbetalinger skal DNB Liv skape verdier til beste for samfunnet og legge grunnlaget for videre vekst. Hvordan disse verdiene skapes, er det som utgjør kjernen av DNB Livs samfunnsansvar. Vi er overbevist om at bedrifter som opprettholder sin konkurransekraft, og dermed lykkes i framtiden, er de som tar ansvar for å gjøre samfunnet bedre, og som vurderer både risiko og muligheter i et langsiktig perspektiv.

Vi arbeider kontinuerlig med å utvikle vårt samfunnsansvar, særlig knyttet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon i forretningsstrategier, daglig drift, våre investeringer og i forholdet til våre interessenter.

SALG OG MARKEDSANDELER

Ved utgangen av 2018 hadde DNB Liv i overkant av 1,2 millioner personkunder med individuelle og kollektive avtaler. Selskapet hadde omtrent 27 000 avtaler med bedrifter.

Markedsandelen for innskuddspensjon, inkludert pensjonskapitalbevis, er på samme nivå som i 2017, 28,7 prosent i 2018 mot 28,8 prosent i 2017.

I personkundemarkedet tilbyr DNB konsernet i hovedsak fondsbaserte spareprodukter uten forsikringselement. Garanterte produkter tilbys i begrenset utstrekning og primært i tilknytning til pensjonsløsninger for ledende ansatte hos våre bedriftskunder. Utviklingen for personforsikringsprodukter er tilfredsstillende med en vekst i bestandspremie på over 10 prosent.

Ved utgangen av 2018 var 27 prosent av kundefondene innenfor aktive kollektive tjenestepensjonsordninger ytelses-

baserte og 73 prosent innskuddsbaserte. Tilsvarende tall i 2017 var henholdsvis 30 prosent og 70 prosent. Omdanning fra ytelsespensjon til innskuddspensjon, og satsing på fremtidige pensjonsprodukter, reflekteres i kundefondene. Omdanning resulterte i at fondsmidler tilknyttet kollektive fripoliser økte med 1,7 milliarder kroner.

Premieveksten i 2018 for innskuddspensjon var på 5 prosent fra 10 834 millioner kroner til 11 341 millioner i 2018.

Selskapet opplever økende konkurranse, men har likevel hatt betydelig suksess i markedet i 2018. Selskapets flyttebalanse er om lag 0, men svært gode resultater fra salgsaktiviteter gjennom 2018 vil i stor utstrekning først bli bokført i 2019.

FINANSFORVALTNING

Frykt for kraftig svekkelse av global vekst preget finansmarkedene mot slutten av 2018. Aksjemarkedene falt relativt kraftig både i oktober og desember, og bidro til at aksjemarkedene fikk negativ avkastning i 2018.

Oslo Børs falt med 2 prosent, globale aksjer falt med 7 prosent og fremvoksende markeder var ned hele 15 prosent.

Lange norske renter steg noe i 2018 og 10 års swaprenter var opp 15 basispunkter til 2,1 prosent. De korte rentene steg mer og 3 måneders NIBOR var opp 46 basispunkter. Internasjonalt kom de korte rentene en god del opp i USA hvor sentralbanken Fed hevet renten fire ganger. Europeiske renter har holdt seg lave som følge av pengepolitiske tiltak fra den europeiske sentralbanken. Gjennom året steg amerikanske 10 års swaprenter med 31 basispunkter til 2,71 prosent mens de europeiske falt med 8 basispunkter til 0,81 prosent.

Utviklingen i eiendomsmarkedet har vært bra i 2018 med økte markedsleier og positiv verdiutvikling. Dette gjelder særlig for eiendommer med sentral beliggenhet og lange, sikre leiekontrakter. DNB Liv sine eiendommer, som utgjør 10,2 prosent av kollektivporteføljen, ga en avkastning på 6,9 prosent i 2018. DNB Livs eiendomsportefølje ga i 2018 en direkteavkastning på 888 millioner kroner, som utgjør 4,3 prosent. Verdiregulering, salgsgevinster og effekt av valuta utgjorde 520 millioner kroner, tilsvarende 2,6 prosent. Investeringseiendommer inklusive andeler i eiendomsfond og deleide eiendomsinvesteringer utgjør totalt 21 045 millioner kroner.

Året ga en bokført finansavkastning i kollektivporteføljen på 3,5 prosent mens den verdijusterte finansavkastning endte på 2,5 prosent. Gjennomsnittlig rentegaranti utgjorde 3,3 prosent.

DNB Liv har hatt en konservativ innretning av kollektivporteføljen i 2018 og en vesentlig del av DNB Livs balanse er plassert i aktiva som sikrer god, stabil og forutsigbar avkastning.

37,3 prosent av porteføljen er investert i hold til forfall-obligasjoner som ga 4,5 prosent avkastning i 2018. Obligasjoner til virkelig verdi, som utgjør 13,4 prosent av porteføljen, genererte 0,7 prosent i avkastning. Avkastningen på norske og utenlandske obligasjoner var henholdsvis 1,2 prosent og minus 1,0 prosent. Aksjer utgjør 12,2 prosent av porteføljen og ga en avkastning på minus 7,5 prosent. For norske aksjer ble avkastningen minus 5,4 prosent. Dette var 2,6 prosentpoeng lavere enn referanseindeksen. For utenlandske aksjer ble avkastningen minus 8,7 prosent målt i lokal valuta, som er 0,1 prosentpoeng lavere enn referanseindeksen. Pengemarked, som utgjør 10,2 prosent, ga en avkastning på 1,1 prosent som er 0,6 prosentpoeng bedre enn referanseindeksen. Utlån og fordringer, som utgjør 16,2 prosent, ga en avkastning på 2,8 prosent.

Avkastningen på selskapskapitalen ble 2,3 prosent. DNB Livs selskapsportefølje er konservativt innrettet med en pengemarkedsandel på 72,4 prosent.

Innskuddspensjon er organisert i risikograderte spareprofiler. DNB Liv tilbyr i utgangspunktet tre standardprofiler for innskuddspensjon, DNB Pensjonsprofil 30, DNB Pensjonsprofil 50 og DNB Pensjonsprofil 80. Pensjonsprofil 30, 50, 80 og 100 gjenspeiler aksjeandelen i profilen, hvor det svake aksjemarkedet preget avkastningen i 2018. Avkastningen i de ovennevnte profilene var henholdsvis minus 2,2 prosent, minus 4,0 prosent, minus 6,7 prosent og minus 8,4 prosent. DNBs pensjonsprofiler utviklet seg i tråd med gjennomsnittet blant konkurranter.

Kundemidler knyttet til produkter med investeringsvalg fordeles seg med 53,5 prosent på aksje- og kombinasjonsfond, 44,4 prosent på obligasjons- og pengemarkedsfond og 2,0 prosent på bankinnskudd.

RISIKOFORHOLD

God risikostyring er i DNB et strategisk virkemiddel for å øke verdiskapingen. Risiko inndeles i seks hovedkategorier som er gjenstand for særlig måling og styring: markeds-, kreditt-, forsikrings-, operasjonell, likviditets- og forretningsrisiko. Risikojustert lønnsomhet følges opp på både produkt- og kundenivå.

Risikostyring av DNB Liv utgjør en integrert del av DNB-konsernets risikostyring og inngår i konsernets rammeverk for risikoappetitt. DNB Livs dominerende risiko er markedsrisiko, som er knyttet til selskapets evne til å innfri kundens rentegaranti på kort og lang sikt. Markedsrisiko omfatter både finansielle eiendeler og renterisiko knyttet til forsikringsmessige avsetninger. Markedsrisiko i livselskapet er omfattet av konsernets samlede måling av markedsrisiko gjennom totalrisikomodellen.

Styret i DNB Liv fastsetter årlige rammer for risiko i kapitalforvaltningen og for forsikringsvirksomheten, i tillegg til

rammeverket for risikoappetitt. Rammene for markedsrisiko sikrer tilstrekkelig diversifisering, lav konsentrasjonsrisiko mot en enkelt utsteder og særskilte rammer for derivater. For forsikringsrisiko er det utarbeidet et program for reassuranse, prinsipper for prisfastsettelse og maksimale forsikringssummer. Oppfølging av operasjonell risiko og forretningsrisiko er en integrert del av risikostyring i DNB. Enheten for Risikostyring i DNB Liv overvåker og følger opp rammer og retningslinjer.

Ved beregning av solvensmargin etter Solvens II benytter selskapet overgangsregelverket for verdsettelse av forsikrings-tekniske avsetninger. Overgangsreglene gir anledning til å fase inn markedsverdivurdering av forpliktelser lineært over en periode på 16 år frem til 1. januar 2032. Regelverket innebærer at i overgangsperioden verdsettes forpliktelser til bokført verdi som gradvis blir erstattet med verdsettelse basert på markedsverdivaserte prinsipper i samsvar med Solvens II-regelverket. Effekten av overgangsreglene er betydelig ved lavt rentenivå og avtar i takt med stigende renter. Overgangsreglene kompenserer for lavt rentenivå og beskytter mot kapitaleffekter av ytterligere rentenedgang.

Foruten kvantitative kapitalkrav, inneholder Solvens II også kvalitative krav til virksomhets- og risikostyring og utvidede krav til ekstern rapportering. Sentralt i dette er selskapets og styrets egenvurdering av risiko (ORSA) som også gjennomgås av Finanstilsynet. I løpet av 2. kvartal 2019 blir detaljer knyttet til solvensposisjon og risikoforhold meddelt markedet gjennom egen rapport betegnet som Rapport om solvens og finansiell stilling.

DNB Liv gjennomfører kvartalsvis en tilstrekkelighetstest etter IFRS 4 fase 1, der avsetningene vurderes til virkelig verdi og ikke etter meldt beregningsgrunnlag for diskonteringsrente og biometriske forutsetninger. Tilstrekkelighetstesten er gjennomført per 31. desember 2018 med positive marginer.

PLANLAGT FISJON

Høsten 2018 ble det besluttet å gjennomføre en fisjon for personrisikoporteføljen. Fisjonen er et ledd i en større transaksjon, hvor formålet er å slå sammen skadeforsikringsvirksomheten, tilhørende henholdsvis DNB-konsernet og Sparebank 1-konsernet (SB 1) til ett felles selskap. Ved fisjonen skal DNB Livs personrisikoportefølge relatert til personmarkedet, overføres til Fremtind Forsikring. Personrisikoprodukter som tilbys i bedriftskundesegmentet overføres ikke og skal fortsatt tilbys av DNB Liv. Virkningstidspunktet ble satt til 1. januar 2019 under forutsetning av godkjenning fra Finanstilsynet. Godkjenning foreligger ikke ennå og det arbeides med alternative strukturer i SB 1 for å imøtekomme Finanstilsynets krav. Fisjonen er således ennå ikke gjennomført. Fisjon av personrisikoporteføljen forventes å gi en regnskapsmessig gevinst. DNB ASA skal motta aksjer i Fremtind Forsikring tilsvarende virkelig verdi av personrisikoporteføljen. På gjennomføringstidspunktet vil personrisikoprodukter fisjoneres ut av selskapet og aksjekapitalen nedsettes i henhold til virkelig verdi av DNB Liv i forhold til verdi av personrisikoporteføljen. Størrelsen på egenkapitalen i DNB Liv er upåvirket av fisjonen.

Årsregnskap

DNB Livs resultat før skatt ble 1 663 millioner kroner. Resultatført skattekostnad utgjorde 94 millioner kroner og resultat etter skatt ble således 1 569 millioner. DNB Livs konsernregnskap viste et resultat før skatt på 1 672 millioner kroner. Skatteinntekten utgjorde 477 millioner kroner og resultat etter skatt ble 2 150 millioner. Totale honorarinntekter øker med 44 millioner kroner til 2 078 millioner, samtidig er selskapets driftskostnader økt med 22 millioner til 924 millioner. Risikoresultatet til eier reduseres fra 312 millioner kroner i 2017 til 265 millioner. Verdistingning på Oslo Børs VPS Holding har ført til god avkastning i selskapsporteføljen.

Ulike kunder har ulike rentegarantier, og tilleggsavsetninger er individuelle. I 2018 oppnådde man ikke rentegarantien for en del sentrale produkter og man benyttet netto 27 millioner kroner fra tilleggsavsetninger for å dekke inn dette.

Styret bekrefter at regnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

PREMIEINTEKTER

DNB Livs samlede premieinntekter utgjorde 17 021 millioner kroner (17 007)¹⁾, uendret fra året før.

Premieinntekter for produkter med investeringsvalg utgjorde 12 077 millioner kroner (11 664), en økning på 4 prosent fra året før. Premieinntekter for innskuddspensjon utgjorde 11 341 millioner kroner (10 834), en økning på 5 prosent fra året før. Premieinntekter for individuelle produkter med investeringsvalg utgjorde 736 millioner kroner (830), en reduksjon på 11 prosent fra året før.

Premieinntekter for bedriftsprodukter ble 14 930 millioner kroner (14 474), en reduksjon på 3 prosent fra året før. For bedriftsprodukter med rentegaranti ble premieinntektene 2 990 millioner kroner (3 120), en nedgang på 4 prosent fra 2017.

Premieinntekter for individuelle produkter utgjorde 2 091 millioner kroner (2 533), en reduksjon på 17 prosent. For individuelle produkter med rentegaranti ble premieinntektene 1 355 millioner kroner (1 703), en reduksjon på 20 prosent fra året før.

Forfalte årlige premier og engangspremier for garanterte produkter ble 4 634 millioner kroner (4 882). Samlede forfalte årlige premier og engangspremier utgjorde 13 386 millioner kroner (13 454).

RESULTAT

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Renteresultat	1 241	3 660
Bruk av tilleggsavsetninger	27	(1 028)
Administrasjonsresultat	543	511
Risikoresultat	395	491
Fortjeneste risiko- og rentegaranti	233	237
Resultat til fordeling	2 440	3 871
Kundetildeling	(777)	(1 272)
Oppreservering for økt levealder kollektiv pensjon	0	(621)
Resultat før skatt	1 663	1 977
Skatt	(94)	25
Årsresultat	1 569	2 002

SKATT

Ved lov av 20. desember 2018 vedtok Stortinget nye skatteregler, med tilhørende overgangsregler, for livsforsikrings- og pensjonsforetak med virkning for 2018. De nye reglene medfører at skattlegging av inntekter og kostnader knyttet til eiendeler i kollektiv- og investeringsvalgporteføljen følger regnskapet. Det er forventet en effektiv skatteprosent på 25 prosent fremover. Overgang til nye regler er regulert i overgangsbestemmelser, hvor skattemessige verdier og forpliktelser per 31. desember 2018 fastsettes i tråd med regnskapsreglene. Endringer i skattemessige verdier er skattepliktige eller fradragsberettiget for inntektsåret 2018.

Årets skattekostnad ble 94 millioner kroner for DNB Liv og skatteinntekten ble 477 millioner kroner for DNB Liv konsern. Årsaken til lav skattekostnad skyldes overgangseffekter til nye skatteregler for 2018.

Det er knyttet usikkerhet til tolkning av skattereglene og overgangseffekter. Forventede overgangseffekter som vil gi selskapet vesentlige skattefordeler er ikke fullt ut regnskapsført per 31. desember 2018. Fremover vil selskapet vurdere ytterligere inntektsføring.

1) Tall i parentes gjelder tilsvarende i 2017

BALANSE

Forvaltningskapitalen per 31. desember 2018 ble 315 114 millioner kroner (316 532), en nedgang på 0,4 prosent.

Forvaltningskapitalen i kollektivporteføljen utgjorde 205 295 millioner kroner (209 636), selskapsporteføljen 31 420 millioner (30 928) og investeringsvalgporteføljen 77 241 millioner (75 206).

SOLIDITET

Soliditetskapitalen, som beskytter kundenes premiereserve, består av kursreguleringsfond, merverdier i holde til forfall-obligasjoner, tilleggsavsetninger, ansvarlig lån og egenkapital, herunder risikoutjevningfond. De ulike elementene i soliditetskapitalen har forskjellige forutsetninger og tidshorisonter for anvendelse, og kan i gitte tilfeller benyttes for å oppfylle avkastningsgarantien overfor kundene. Soliditetskapitalens sammensetning er derfor viktig i vurderingen av selskapets risikosituasjon. Soliditetskapitalen i DNB Liv per 31. desember 2018 var 44 686 millioner kroner (48 867).

Soliditetskapitalens sammensetning og utvikling i løpet av 2018 var som følger:

<i>Beløp i millioner kroner</i>	31.12.18	31.12.17
Kursreguleringsfond	1 457	3 262
Merverdier holde til forfall-obligasjoner	5 879	7 863
Tilleggsavsetninger	7 209	7 664
Egenkapital	23 142	24 578
Ansvarlig lån	7 000	5 500
Sum soliditetskapital	44 686	48 867

SOLVENSPOSISJON

31. desember 2018 var selskapets solvensmargin 184 prosent hensyntatt foreslått utbytte. Solvenskapitalen utgjorde 32 797 millioner kroner mot et solvenskapitalkrav på 17 777 millioner. Overgangsregelverket for verdsettelse av forsikringstekniske avsetninger skal utfases med 1/16 årlig i perioden 1. januar 2017 til 1. januar 2032. Utfasing av overgangsregelverket med nye 1/16 ble innregnet i solvensposisjon per 1. januar 2018 og gjennomføres neste gang per 1. januar 2019. Solvensmargin per 1. januar 2019 gitt 3/16 utfasing av overgangsregelverket er 182 prosent. Uten overgangsregelverket var solvensmarginen før utbytte 160 prosent per 31. desember 2018 hvor solvenskapitalen er 28 998 millioner kroner og kapitalkravet 18 163 millioner. Foreslått utbytte til DNB ASA på 1 400 millioner kroner reduserer solvensmargin med 8 prosentpoeng slik at den blir 152 prosent. Ytterligere detaljer knyttet til solvensposisjon fremkommer av note 31.

MEDARBEIDERE

For DNB Liv er det viktig å tiltrekke, utvikle og beholde dyktige medarbeidere. Selskapet hadde 262 ansatte (277) per 31. desember 2018. Antall årsverk utgjorde 255 (271). Antall vikarårsverk var ved utgangen av året 10.

ARBEIDSMILJØ

Sykefraværet i DNB Liv var 4,7 prosent i 2018 (5,9). Det ble ikke registrert alvorlige skader eller ulykker i 2018. DNB Liv har fokus på enkeltmedarbeidere som har vært sykemeldt over lengre tid. Ved å følge opp sykemeldte, kommer flere medarbeidere tilbake i jobb med tilpassede arbeidsforhold. DNB Liv har høy aktivitet på helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet (HMS). HMS rapporteres parallelt med den øvrige internkontroll. DNB Liv er en Inkluderende Arbeidslivsbedrift og er sertifisert som Miljøfyrtårnsbedrift. Ledelsen har jevnlig møter med tillitsvalgte i selskapet.

LIKESTILLING OG DISKRIMINERING

Det er en tilnærmet lik fordeling mellom kvinnelige og mannlige ansatte i DNB Liv. Av ledere med personalansvar er 40 prosent kvinner. Ledelsen i DNB Liv består av 4 kvinner og 5 menn.

Gjennom flere år har DNB Liv arbeidet systematisk med å øke andelen kvinner i ledende stillinger, blant annet gjennom økt kvinndeltakelse i lederutviklingsprogrammer.

Kvalitet, mangfold og likebehandling i utvelgesprosesser skal sikres gjennom konsernets retningslinjer for rekruttering. Lokale regulatoriske krav må etterleves, og diskriminering tolereres ikke i rekrutteringsprosessene i DNB.

En viktig del av mangfolds- og likestillingsarbeidet i 2019 blir å konkretisere ambisjoner og mål og iverksette tiltak på ulike nivåer. Vi skal jobbe målrettet for å sikre at våre styringssystemer, vårt rekrutterings- og utviklingsarbeid og vår kultur ivaretar likestilling og mangfold.

ETISK FORVALTNING

DNB Liv er ledende i det norske markedet når det gjelder ansvarlige investeringer og har lang erfaring fra dette området. DNB Livs retningslinjer for ansvarlige investeringer i kapitalforvaltningen har forankring i anerkjente internasjonale retningslinjer, fastsetter minimumsstandarder for investeringer og er i tråd med DNB sin konsernpolicy for samfunnsansvar. Retningslinjene skal sikre at DNB Liv ikke medvirker til krenkelse av menneske- og arbeidstakerrettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade, barnearbeid eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske, slik at DNB Liv ikke investerer i selskaper som bryter mot anerkjente internasjonale prinsipper.

DNB Liv skal heller ikke investere i selskaper som er involvert i produksjon av tobakk, pornografi, antipersonell landminer, klasevåpen, eller i selskaper som har utvikling og produksjon av sentrale komponenter til masseødeleggelsesvåpen (kjernevåpen eller atomvåpen, biologiske våpen og kjemiske våpen) som en vesentlig del av sin virksomhet. Selskaper som får 30 prosent eller mer av sine inntekter fra utvinning av oljesand, termisk kull og gruveselskaper samt kraftprodusenter kan bli ekskludert fra investeringsuniverset. Det legges vekt på fremoverskuende vurderinger av selskapene, herunder eventuelle planer som vil redusere inntekts- eller virksomhetsandelen knyttet til oljesand eller termisk kull og/eller øke inntekts- eller virksomhetsandelen knyttet til fornybare energikilder. Retningslinjer for ansvarlige investeringer gjelder også for eksterne leverandører av kapitalforvaltning, og verdipapirfond som tilbys kundene i DNB Liv. Ved utgangen av 2018 var 173 selskaper ekskludert som følge av brudd på retningslinjene. I tillegg utøves aktiv eierskapspolitikk hvor det gjennomføres en dialog for å påvirke selskaper til å følge anerkjente internasjonale prinsipper i forkant av en mulig eksklusjon. DNB Liv utøver også stemmeretten gjennom aktiv eierstyring og stemmer for viktige saker i generalforsamlinger gjennom fullmakt til forvalter DNB Asset Management.

DNB Liv har investert i Nordic Microfinance Initiative (NMI). NMI er et samarbeid mellom private og statlige aktører som direkte og indirekte investerer i mikrofinansinstitusjoner i en rekke utviklingsland gjennom egenkapital, lån eller garantier. NMI har som mål å bidra til sosial vekst og fremgang ved å gi fattige mennesker i utviklingsland tilgang til finansielle tjenester, noe de i all hovedsak er avskåret fra i dag. Investeringer gjennom NMI dekker flere mål som er fastsatt i FNs bærekraftsmål som skal oppnås innen 2030.

KUNDETILFREDSHET

Kundesenteret i DNB Liv har i 2018 gjennomført hendelsesbaserte kundeundersøkelser både for bedrifts- og privatkunder. Den hendelsesbaserte kundeundersøkelsen viser en snittscore på 5,4 på en skala fra 1 til 6. Selskapet er tilfreds med at det opprettholdes en god kundetilfredshet.

STYRE OG LEDELSE

Styret består av styreleder Kjerstin R. Braathen, nestleder Ottar Ertzeid, Espen Klitzing og Bjørn Erik Næss. Ansattvalgt styremedlem er Britt Sæle. Svein Eirik Nygaard er ansattvalgt observatør.

Ledelsen har i 2018 bestått av administrerende direktør Anders Skjævestad, finansdirektør Truls Tollefsen, Chief Risk Officer Bjørn Atle Haugen, leder for Kundebetjening Barbro Knudsen, leder for Kundeoppgjør Marita Kørre Grande, leder for Personkunder Produkt Tor-Atle Jensen, leder for

Bedriftskunder Produkt Ørjan Støldal Isaksen og leder for Forretningsutvikling Lise Gjeraker.

RAMMEBETINGELSER FOR LIVSFORSIKRING

Vesentlige deler av rammebetingelsene for norske livsforsikringsselskaper har de siste årene vært til vurdering. Avklaring foreligger på vesentlige områder som Solvens II, men det pågår fortsatt prosesser knyttet til vurdering av produktregelverket for garanterte pensjonsprodukter og Egen pensjonskonto.

PRODUKTREGELVERKET

DNB Liv har sammen med livsforsikringsbransjen over en lengre periode argumentert for at produktregelverket for fripoliser og garanterte pensjonsprodukter bør endres. Endrede rammebetingelser for disse produktene kan bidra til en bedre forvaltning av pensjonsmidlene og derigjennom pensjoner som blir høyere enn garanterte ytelser. Finansdepartementet nedsatte en arbeidsgruppe som har vurdert endringer i produktregelverket. Rapporten er avgitt og Finansdepartementet har gitt Finanstilsynet i oppdrag å lage forslag til regelverksendringer som skal sendes på høring. Et mer attraktivt og mindre kapitalkrevende fripoliseprodukt kan også på sikt bidra til konkurranse om fripoliser, som er det dominerende pensjonsproduktet for privatkunder.

EGEN PENSJONSKONTO

Dagens tjenestepensjonsmarked er uoversiktlig med komplekse regler. Dette gjør det vanskelig spesielt for arbeidstakere å forstå og holde rede på tjenestepensjonsrettighetene. DNB Liv mener pensjon må gjøres enklere, noe som det legges til rette for gjennom Egen pensjonskonto. Egen pensjonskonto følger arbeidstakeren i den yrkesaktive perioden hvor det gis mulighet til å samle pensjonskapitalbevis utstedt fra innskuddspensjonsordninger og aktive innskuddspensjonsordninger på en konto. Lov og forskrifter for Egen pensjonskonto forventes vedtatt i 2019. Nytt regelverk medfører omfattende endringer og det er nødvendig med en overgangsperiode før regelverket trer i kraft. DNB vurderer 1. januar 2021 som tidligste tidspunkt for ikrafttredelse.

FREMTIDSUTSIKTER

Den globale oppgangsfasen har vart i snart ti år, hvilket er lenge i historisk målestokk. Investorer synes i økende grad å være bekymret for at det nærmer seg slutten på oppturen. Bekymringene ble antakelig forsterket av at makrobildet ble markert svekket utover høsten. I tillegg ble sentralbankenes svært stimulerende pengepolitikk gjennom kvantitative lettelser, snudd til kvantitativ innstramning.

Mye tyder imidlertid på at den globale ekspansjonsfasen mest sannsynlig vil fortsette en stund til. Flere forhold tilsier at den makroøkonomiske oppbremsingen i fjor høst var midlertidig.

Høye energipriser ga et løft i inflasjonen som svekket husholdningenes realinntekter og rammet privat forbruk. Det så vi spesielt i Europa, men effekten rammet også andre regioner. Oljeprisen kom etter hvert ned og de negative effektene vil forsvinne.

Sentralbanken i USA har endret noe på signaler om fremtidig rentesetting, og peker i retning av at de nå vil være noe mer tilbakeholden med renteøkninger. Fortsatt nedbygging av sentralbankens balanse vil, sammen med økte budsjettunderskudd, legge et press oppover på de langsiktige rentene. Det samme vil skje dersom markedet igjen begynner å prise inn hevinger fra sentralbanken Fed. På den annen side bidrar høyere etterspørsel etter trygge havner til å dempe renteoppgangen.

Norsk økonomi har lagt bak seg to år med vekst i fastlandsøkonomien på litt over 2 prosent. Det har vært tilstrekkelig til å få arbeidsledigheten ned. Vi forventer litt lavere fart i økonomien i år.

Veksten innen tjenestepensjon kommer innenfor innskuddspensjon. DNB har gjennom god distribusjonskraft i alle kundesegmenter store muligheter for å ta del i markedsveksten. DNB Liv har derfor fokus på å videreutvikle et tett og integrert samarbeid på pensjon på tvers av aktuelle forretningsområder i DNB.

I 2019 vil omdanning og avvikling av ytelsespensjonsavtaler fortsette, dog med noe mindre omfang enn tidligere siden de største kundene har avviklet ytelsespensjon. Basert på beslutninger hos kunder og egne estimater forventer vi en omdanning i perioden 2019–2021 som medfører fripoliseutstedelse på 5–6 milliarder kroner. Dette stiller krav til organisasjonen gjennom ytterligere effektivisering av verdikjedene knyttet til ytelsespensjon. Selskapet har tatt nødvendige grep som sikrer at denne omstillingen gjennomføres på en kontrollert måte.

DNB har inngått en avtale med Sparebank 1 om etablering av et felles eid skadeselskap (Fremtind). Ettårige personrisikoprodukter i personmarkedsområdet som tilhører DNB Liv skal overføres til det nye selskapet. Dette forventes gjennomført

i løpet av 1. halvår 2019. Porteføljen av personrisikoprodukter er av begrenset omfang og erstatningsavsetninger som skal overføres er ca. 550 millioner kroner. Resultatdannelse og solvensmargin påvirkes ikke vesentlig som følge av transaksjon. Foreløpige beregninger tilsier av solvensmargin styrkes med ca. 200 millioner kroner når forsikringsdekningene blir overført.

DNB Liv har som ambisjon på nytt å tilby spareprodukter med begrensede finansielle garantier. Dette til tross vil produktleverandør for pensjon og sparekapital i privatmarkedet fortsatt i hovedsak være andre selskap i DNB. Individuell pensjonsparing i DNB Liv vil derfor også fremover bli på et lavt nivå.

Ved utløpet av 2018 tilfredsstillte selskapet kapitalkravet etter Solvens II både med og uten overgangsregler med god margin. Overgangsreglene bidrar i tillegg til å beskytte solvenskapitalen ved en eventuell rentenedgang. Etter kapitaloppbygging over flere år ble det utbetalt utbytte for regnskapsåret 2017. Med bakgrunn i ekstraordinær skatteinntekt i 2018, samt at kapital situasjonen i selskapet er god, har styret foreslått et utbytte for 2018 på 1 400 millioner kroner av resultat etter skatt på 1 569 millioner. Styrets ambisjon fremover er fortsatt å posisjonere selskapet for utbetaling av utbytte.

UTDELING OG DISPONERINGER

Styret foreslår at årets resultat på 1 569 millioner kroner disponeres som følger:

Til fond for urealiserte gevinster	79
Til risikoutjevningssfond	85
Til annen egenkapital	1 405
Sum	1 569

DNB Liv foreslår å dele ut utbytte til DNB ASA på 1 400 millioner kroner. Utbytte vil bli regnskapsført i DNB Liv i 2019 og inngår således ikke i selskapets balanse per 31. desember 2018.

Oslo 6. mars 2019

Kjerstin R. Braathen
Styreleder

Ottar Ertzeid
Nestleder

Espen Klitzing

Bjørn Erik Næss

Britt Sæle

Anders Skjævestad
Administrerende direktør

Resultatregnskap 2018

DNB Livsforsikring konsern				DNB Livsforsikring AS		
2017	2018	Note	Beløp i millioner kroner	Note	2018	2017
TEKNISK REGNSKAP						
13 911	13 766		Forfalte premier, brutto		13 766	13 911
(456)	(380)		- Avgitte gjenforsikringspremier		(380)	(456)
3 553	3 636	5	Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. fra andre forsikringsforetak/pensjonskasser	5	3 636	3 553
17 007	17 021	4	Premieinntekter for egen regning	4	17 021	17 007
2	2		Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		1 281	1 815
5 855	5 913		Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		5 693	5 568
695	702		Netto driftsinntekt fra eiendom		0	1
1 298	(1 530)		Verdiendringer på investeringer		(1 887)	487
2 180	50		Realisert gevinst og tap på investeringer		50	2 159
10 030	5 137	4,7	Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	4,7	5 137	10 030
80	86		Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		86	80
6 915	(3 736)		Verdiendringer på investeringer		(3 736)	6 915
25	18		Realisert gevinst og tap på investeringer		18	25
7 019	(3 632)	4,7	Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	4,7	(3 632)	7 019
7	22	4	Andre forsikringsrelaterte inntekter	4	22	7
(14 125)	(14 061)		Utbetalte erstatninger		(14 061)	(14 125)
(14 517)	(14 382)		Brutto		(14 382)	(14 517)
392	322		- Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger		322	392
(1 863)	(3 975)	5	Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. til andre forsikringsforetak/pensjonskasser	5	(3 975)	(1 863)
(15 989)	(18 036)	4	Erstatninger	4	(18 036)	(15 989)
2 326	2 927		Endring i premiereserve mv.		2 927	2 326
2 326	2 927		Endring i premiereserve mv., brutto		2 927	2 326
(939)	106		Endring i tilleggsavsetninger		106	(939)
(838)	1 805		Endring i kursreguleringsfond		1 805	(838)
(21)	(21)		Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.		(21)	(21)
3	(25)		Endring i tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten		(25)	3
3	(25)		Til (fra) tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten		(25)	3
23	22	5	Overføring av tilleggsavsetninger fra andre forsikringsforetak/pensjonskasser	5	22	23
555	4 814	4	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	4	4 814	555
(14 942)	(2 167)		Endring i pensjonskapital mv.		(2 167)	(14 942)
(14 942)	(2 167)	4	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	4	(2 167)	(14 942)
(689)	(547)		Overskudd på avkastningsresultatet		(547)	(689)
(108)	(94)		Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		(94)	(108)
(476)	(136)		Annen tilordning av overskudd		(136)	(476)
(1 272)	(777)	4	Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	4	(777)	(1 272)
(1 228)	(1 275)	4,8,10,25	Forsikringsrelaterte driftskostnader	4,8,10,25	(1 275)	(1 228)
(27)	(25)	4	Andre forsikringsrelaterte kostnader	4	(25)	(27)
1 160	1 081	4	Resultat av teknisk regnskap	4	1 081	1 160

Resultatregnskap 2018 forts.

DNB Livsforsikring konsern				DNB Livsforsikring AS		
2017	2018	Note	Beløp i millioner kroner	Note	2018	2017
IKKE-TEKNISK REGNSKAP						
			Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		31	32
42	41		Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		682	566
566	682		Verdiendringer på investeringer		67	231
231	67		Realiserte gevinster og tap på investeringer		(3)	169
169	(3)		Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	7	777	998
1 007	787	7				
34	14		Andre inntekter		14	34
(214)	(210)		Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		(210)	(214)
827	591		Resultat av ikke-teknisk regnskap		582	817
1 987	1 672		Resultat før skattekostnad		1 663	1 977
(116)	477	11	Skattekostnader	11	(94)	25
1 870	2 150		Resultat før andre inntekter og kostnader		1 569	2 002
6	(7)		Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger		(7)	6
(1)	2		Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet		2	(1)
1 874	2 144		TOTALRESULTAT		1 563	2 007

Balanse 2018

DNB Livsforsikring konsern				DNB Livsforsikring AS		
31.12.17	31.12.18	Note	Beløp i millioner kroner	Note	31.12.18	31.12.17
			EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
31	10	25	Immaterielle eiendeler	25	10	31
			<i>Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak</i>			
0	0	16	Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	16	70	69
			<i>Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost</i>			
1 872	2 167	17	Investeringer som holdes til forfall	17	2 167	1 872
1 843	1 824	20	Utlån og fordringer	20	1 824	1 843
			<i>Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi</i>			
1 206	1 326	18	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	18	1 326	1 206
25 896	26 010	19	Rentebærende verdipapirer	19	26 010	25 896
37	1	20	Utlån og fordringer	20	1	37
4	21	22	Andre finansielle eiendeler	22	21	4
30 859	31 350		Investeringer i selskapsporteføljen		31 420	30 928
89	79		Fordringer		67	73
725	915	10,11,25	Andre eiendeler	10,11,25	791	604
53	49		Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		49	53
31 758	32 403		Sum eiendeler i selskapsporteføljen		32 337	31 690
			EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE			
			<i>Bygninger og andre faste eiendommer</i>			
16 106	16 844	15	Investeringseiendommer	15	33	34
			<i>Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak</i>			
4 433	4 554	16	Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	16	18 630	20 567
0	0		Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		2 924	505
			<i>Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost</i>			
73 925	76 334	17	Investeringer som holdes til forfall	17	76 334	73 925
36 725	33 210	20	Utlån og fordringer	20	33 210	36 725
			<i>Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi</i>			
15 696	18 938	18	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	18	18 938	15 696
57 332	51 386	19	Rentebærende verdipapirer	19	51 386	57 332
3 991	2 941	20	Utlån og fordringer	20	2 941	3 991
53	29	21	Finansielle derivater	21	29	53
1 654	1 699	22	Andre finansielle eiendeler	22	869	807
209 916	205 936		Investeringer i kollektivporteføljen		205 295	209 636
205	241		Gjenforsikringsandel av forsikringsforplikteler i kollektivporteføljen		241	205
			<i>Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi</i>			
40 752	41 362		Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)		41 362	40 752
32 926	34 317		Rentebærende verdipapirer		34 317	32 926
1 528	1 562		Utlån og fordringer		1 562	1 528
75 206	77 241	23	Investeringer i investeringsvalgporteføljen	23	77 241	75 206
285 327	283 419		Sum eiendeler i kundeporteføljene		282 778	285 047
317 085	315 822		Sum eiendeler		315 114	316 737

Balanse 2018 forts.

DNB Livsforsikring konsern				DNB Livsforsikring AS		
31.12.17	31.12.18	Note	Beløp i millioner kroner	Note	31.12.18	31.12.17
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE						
<i>Selskapskapital</i>						
1 750	1 750		Aksjekapital/eierandelskapital/garantifond		1 750	1 750
6 016	6 016		Overkurs		6 016	6 016
7 766	7 766		Sum innskutt egenkapital		7 766	7 766
688	768		Fond for urealiserte gevinster		768	688
516	601		Risikoutjevningfond		601	516
14 961	13 941		Annen opptjent egenkapital		14 007	15 608
16 165	15 309		Sum opptjent egenkapital		15 376	16 812
5 500	7 000	28,35	Ansvarlig lånekapital mv.	28,35	7 000	5 500
Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser						
196 826	194 741		Premiereserve mv.		194 741	196 826
7 664	7 209		Tilleggsavsetninger		7 209	7 664
3 262	1 457		Kursreguleringsfond		1 457	3 262
923	828		Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.		828	923
29	51		Andre tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten		51	29
208 705	204 286	26,27, 30,35	Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	26,27, 30,35	204 286	208 705
Forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje						
74 543	76 560		Pensjonskapital mv.		76 560	74 543
663	682		Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.		682	663
75 206	77 241	26,27, 30,35	Sum forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	26,27, 30,35	77 241	75 206
1 726	1 412	3,10,11,35	Avsetning for forpliktelser	3,10,11,35	1 029	813
1 883	2 606	3,21,35	Forpliktelser	3,21,35	1 925	1 304
0	0	3,35	Forpliktelser til datterselskap og tilknyttede selskap	3,35	291	496
134	201	3,35	Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	3,35	201	134
317 085	315 822		Sum egenkapital og forpliktelser		315 114	316 737

Oslo 6. mars 2019

Kjerstin R. Braathen
Styreleder

Ottar Ertzeid
Nestleder

Espen Klitzing

Bjørn Erik Næss

Britt Sæle

Anders Skjævestad
Administrerende direktør

Oppstilling av endringer i egenkapital

DNB Livsforsikring AS

Beløp i millioner kroner	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital				
	Aksjekapital	Overkurs	Aktuarielle gevinster og tap	Fond for urealiserte gevinster	Risiko-utjevningss fond	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Balanse pr. 31. desember 2015	1 750	6 016	(17)	288	319	12 727	21 082
Oppløsning sikkerhetsavsetning skade	0	0	0	0	0	167	167
Resultat før andre inntekter og kostnader	0	0	0	147	88	1 090	1 325
Årets utvidede resultat	0	0	(2)	0	0	0	(2)
Totalt resultat for perioden	0	0	(2)	147	88	1 090	1 322
Balanse pr. 31. desember 2016	1 750	6 016	(19)	435	407	13 984	22 572
Resultat før andre inntekter og kostnader	0	0	0	253	109	1 640	2 002
Årets utvidede resultat	0	0	4	0	0	0	4
Totalt resultat for perioden	0	0	4	253	109	1 640	2 007
Balanse pr. 31. desember 2017	1 750	6 016	(15)	688	516	15 623	24 578
Utbetalt utbytte	0	0	0	0	0	(1 500)	(1 500)
Tilleggsutbytte	0	0	0	0	0	(1 500)	(1 500)
Resultat før andre inntekter og kostnader	0	0	0	79	85	1 405	1 569
Årets utvidede resultat	0	0	(5)	0	0	0	(5)
Totalt resultat for perioden	0	0	(5)	79	85	(1 595)	(1 437)
Balanse pr. 31. desember 2018	1 750	6 016	(21)	768	601	14 028	23 142

DNB Livsforsikring konsern

Beløp i millioner kroner	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital				
	Aksjekapital	Overkurs	Aktuarielle gevinster og tap	Fond for urealiserte gevinster	Risiko-utjevningss fond	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Balanse pr. 31. desember 2015	1 750	6 016	(25)	288	319	12 232	20 580
Oppløsning sikkerhetsavsetning skade	0	0	0	0	0	167	167
Resultat før andre inntekter og kostnader	0	0	0	147	88	1 076	1 311
Årets utvidede resultat	0	0	(1)	0	0	0	(1)
Totalt resultat for perioden	0	0	(1)	147	88	1 076	1 309
Balanse pr. 31. desember 2016	1 750	6 016	(26)	435	407	13 474	22 057
Resultat før andre inntekter og kostnader	0	0	0	253	109	1 508	1 870
Årets utvidede resultat	0	0	4	0	0	0	4
Totalt resultat for perioden	0	0	4	253	109	1 508	1 874
Balanse pr. 31. desember 2017	1 750	6 016	(22)	688	516	14 983	23 931
Utbetalt utbytte	0	0	0	0	0	(1 500)	(1 500)
Tilleggsutbytte	0	0	0	0	0	(1 500)	(1 500)
Resultat før andre inntekter og kostnader	0	0	0	79	85	1 986	2 150
Årets utvidede resultat	0	0	(6)	0	0	0	(6)
Totalt resultat for perioden	0	0	(6)	79	85	(1 014)	(856)
Balanse pr. 31. desember 2018	1 750	6 016	(27)	768	601	13 969	23 075

Innskutt egenkapital består av aksjekapital og overkursfond, totalt 7 766 millioner kroner.

Opptjent egenkapital består av aktuarielle gevinster og tap, fond for urealiserte gevinster, risikoutjevningss fond og annen egenkapital, totalt 15 375 millioner kroner for DNB Liv og 15 310 millioner for DNB Liv-konsernet.

Antall aksjer er 64 827 288, med pålydende 27 kroner per aksje. Selskapet er 100 prosent eid av DNB ASA. Alle aksjer gir lik stemmerett. Generalforsamlingen vedtok i 2018 en fisjon som ville medført en reduksjon i aksjekapitalen med 85 millioner kroner. Fisjonen skal gjennomføres under forutsetning av Finanstilsynets godkjenning.

Finanstilsynet har foreløpig ikke godkjent fisjonen og denne er derfor ikke gjennomført. Aksjekapitalnedsettelsen er således ikke bokført i regnskapet for 2018.

Kontantstrømoppstilling

DNB Livsforsikring konsern			DNB Livsforsikring AS	
31.12.17	31.12.18	Millioner kroner	31.12.18	31.12.17
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter				
12 670	12 489	Netto innbetalt til premier/premiefond	12 489	12 670
1 666	(405)	Netto inn-/utbetalinger ved flytting	(405)	1 666
9 434	7 194	Netto innbetalinger fra investeringer	6 420	8 693
739	6 569	Netto Innbetalinger fra livsforsikring med investeringsvalg	6 569	739
(13 851)	(13 811)	Utbetalte erstatninger	(13 811)	(13 851)
(1 614)	(1 071)	Utbetaling til drift	(1 071)	(1 614)
(6)	16	Betalte skatter	16	(6)
9 039	10 981	A=Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	10 207	8 298
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter				
(5 919)	1 107	Netto investert i aksjer og andeler	1 107	(5 919)
6 434	1 754	Netto investert i obligasjoner	1 754	6 434
(1 381)	(127)	Netto investert i utlån	(127)	(1 381)
(8 862)	(13 054)	Netto investert i investeringsavtaler	(13 054)	(8 862)
339	(334)	Netto investert i eiendommer	0	2
4	184	Netto investert i andre finansielle eiendeler	638	1 186
(3)	6	Netto investert i immatrielle eiendeler	6	(3)
(9 389)	(10 464)	B=Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(9 676)	(8 544)
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter				
0	1 500	Betalt ansvarlig lån	1 500	0
0	(2 810)	Betalt utbytte/konsernbidrag	(2 810)	0
606	760	Endring i annen finansiering	760	606
606	(550)	C=Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(550)	606
256	(32)	Netto likviditetsendring (A+B+C)	(18)	359
3 049	3 306	Likviditetsbeholdning pr. 01.01	2 977	2 618
3 306	3 274	Likviditetsbeholdning pr. 31.12.	2 959	2 977

Avkastning

Bokført avkastning	2018	2017			
Ytelsespensjon Bedriftsmarked	2,7	4,4			
Garantiprodukter Personmarked	2,9	4,7			
Fripoliser I	3,8	4,0			
Fripoliser II	3,4	5,5			
Risikopensjon tilknyttet Innskuddspensjon	2,6	3,1			
Risikoprodukter	2,9	3,0			
Individuelle produkter - Gammel overskuddsmodell	3,6	5,0			
Selskapsportefølje	2,3	3,2			
Avkastning kollektivportefølje	2018	2017	2016	2015	2014
Bokført avkastning	3,5	4,6	4,3	5,1	5,4
Verdijustert avkastning	2,5	4,9	4,3	4,7	5,5

Noter

Note 1 – Regnskapsprinsipper

1. SELSKAPSFORMLING

DNB Livsforsikring AS (DNB Liv) er et 100 prosent eiet datterselskap av DNB ASA. Konsernregnskapet for 2018 ble godkjent av styret 6. mars 2019. DNB Liv konsernet tilbyr livsforsikring og pensjonssparing i Norge. Selskapets hovedkontor befinner seg i Bergen med besøksadresse Solheimsgaten 7c. DNB ASAs hovedkontor har besøksadresse Dronning Eufemias gate 30, Oslo. Konsernregnskapene publiseres på nettsiden www.dnb.no.

2. GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET

Regnskapet for DNB Liv er avlagt i samsvar med regnskapsloven av 1998, Forskrift om årsregnskap for livsforsikringsforetak og god regnskapsskikk i Norge.

Regnskapet består av konsernregnskapet for DNB Liv konsern og selskapsregnskap for DNB Liv. Regnskapet er basert på historisk kostprinsippet med unntak av finansielle eiendeler og forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet og investeringseiendommer. Konsernregnskapet er presentert i norske kroner. Om ikke annet er angitt, avrundes verdiene til nærmeste million.

3. ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER OG NOTEOPPLYSNINGER

IFRS 15 Inntekt fra kontrakter med kunder

IFRS 15 ble publisert av IASB i mai 2014 og er gjeldende fra 1. januar 2018.

IFRS 15 etablerer en femtrinns modell som er gjeldende for inntekter som oppstår fra kontrakter med kunder. Inntekter innregnes til det beløpet som reflekterer vederlaget som et selskap forventer å ha rett til i bytte for overføring av varer eller tjenester til en kunde. I henhold til de nye reglene kan variabelt vederlag kun inntektsføres i den grad det er svært sannsynlig at en betydelig reversering av kumulative inntekter ikke finner sted. De nye prinsippene i IFRS 15 har en mer strukturert tilnærming til måling og innregning av inntekter. Kontrakter med kunder som regnskapsføres etter reglene i IAS 39 Finansielle instrumenter skal likevel følge reglene i IAS 39 da de er holdt utenfor virkeområdet til IFRS 15. Det samme gjelder de forsikringskontrakter som er omfattet av nåværende IFRS 4. De nye reglene har ingen betydelig effekt på regnskapet.

4. KONSOLIDERING

I konsernregnskapet for DNB Liv inngår eiendomsdatterselskaper eid i kollektivporteføljen, samt datterselskaper som inngår i selskapsporteføljen. Regnskapsprinsippene anvendes konsistent ved innarbeiding av eierinteresser i datterselskaper, felles kontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper og er basert på de samme rapporteringsperiodene som for morselskapet. Ved utarbeidelse av konsernregnskap elimineres konserninterne transaksjoner, balanser og gevinster og tap på transaksjoner mellom enheter i konsernet.

Investeringer i datterselskaper konsolideres og investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte foretak regnskapsføres i samsvar med egenkapitalmetoden. For datterselskaper som eies i selskapsporteføljen, men som helt eller delvis selger tjenester som er kostnadsført i det tekniske regnskapet, fremkommer resultat før skatt på en linje under andre inntekter utenfor teknisk regnskap. Dette gjelder primært DNB Næringseiendom AS. Inntekt fra felleskontrollerte eiendomsforetak rapporteres som netto driftsinntekt fra eiendom.

Datterselskaper defineres som selskaper der DNB Liv har kontroll, direkte eller indirekte. Kontroll over et annet foretak påvises gjennom konsernets evne til å utøve sin makt for å påvirke den variable avkastningen som konsernet er eksponert for gjennom sin involvering. Når det vurderes hvorvidt DNB Liv skal konsolidere foretaket vurderes en rekke kontrollfaktorer, inkludert:

- formålet ved og utformingen av foretaket,
- relevante aktiviteter og hvordan disse besluttes,
- hvorvidt konsernets rettigheter gir mulighet til å styre de relevante aktivitetene,
- hvorvidt konsernet er eksponert mot eller har rett til variabel avkastning,
- hvorvidt konsernet har mulighet til å bruke sin makt for å påvirke beløpet for avkastningen sin.

Når stemmerettigheter er det relevante vurderingskriterium antas DNB Liv å inneha kontroll når de direkte eller indirekte eierinteressene i foretaket utgjør mer enn 50 prosent. For selskaper hvor eierandelen er under 50 prosent gjør DNB Liv en vurdering av om andre forhold tilsier at det foreligger de facto kontroll.

Datterselskaper konsolideres fra det tidspunkt kontroll er overført til konsernet og opphører på dato for overføring av kontroll.

Ikke kontrollerende eierinteresser som ikke oppfyller definisjonen av egenkapital, innregnes som en forpliktelse i balansen.

Felleskontrollert virksomhet representerer investeringer i selskaper hvor DNB Liv sammen med andre kontrollerer et selskap. Samarbeidet er basert på en avtale som regulerer sentrale samarbeidsforhold.

Tilknyttede selskaper er selskaper hvor konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll og omfatter normalt selskaper med eierandel mellom 20 og 50 prosent.

5. DATTERSELSKAPER

I selskapsregnskapet til DNB Liv regnskapsføres datterselskaper, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper etter egenkapitalmetoden. Regnskapsprinsipper i datterselskapenes regnskap anvendes konsistent i samsvar med de prinsipper forsikringsselskapets selskapsregnskap utarbeides etter. Inntekter fra investeringer i datterselskaper i selskapsporteføljen innregnes etter skatt. Transaksjoner med konsernselskaper gjøres i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper, slik at inntekter, kostnader, tap og gevinster blir fordelt på en mest mulig korrekt måte mellom konsernselskapene.

6. OMREGNING AV TRANSAKSJONER I UTENLANDSK VALUTA

Konsernets presentasjonsvaluta og funksjonell valuta er norske kroner.

Inntekter og kostnader i utenlandsk valuta er omregnet til norske kroner ved bruk av kursen på transaksjonstidspunktet. Unntaket er for inntekter og kostnader knyttet til selskapets eiendommer i utlandet, som omregnes til norske kroner basert på gjennomsnittlig valutakurs for året.

Finansielle eiendeler, investeringseiendommer og ansvarlig lån i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner etter kursen på balansedagen. Verdiendringer som følge av endret kurs mellom transaksjons- og balansedag resultatføres.

Holde til forfall-obligasjoner balanseført til amortisert kost i lokal valuta, omregnes til norske kroner ved bruk av kursen på balansedagen.

7. INNTEKTS- OG KOSTNADSFØRING

Premieinntekter og utbetalte erstatninger

Forsikringspremier og erstatninger inntekts- og kostnadsføres med de beløp som forfaller i året.

Premieinntekter omfatter årets forfalte premie, tilflyttede premiereserver og avgitt gjenforsikring. Opptjent premie periodiseres mot premiereserve.

Overføring av premiereserver ved flytting

Regnskapsføring ved flytting av forsikringskontrakter skjer på det tidspunktet forsikringsrisikoen overføres. Ved overføring av risiko per 31. desember regnskapsføres dette i påfølgende år. Flyttebeløpene inkluderer kontraktens andel av tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond og årets resultat.

Overføring av premiereserver regnskapsføres som premieinntekter for mottatte reserver, og som erstatninger for egen regning for avgitte reserver. Mottatte tilleggsavsetninger føres under posten resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser.

Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelsene

Garantert avkastning tilført forsikringskunder som har produkter med rentegaranti, er inkludert under posten resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser. Øvrig avkastning til disse kundene er resultatført under posten midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser.

I posten resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser inngår også sparepremie. Sparepremien inntektsføres under premieinntekter og utbetales under erstatninger.

Endring i erstatningsavsetninger inngår i resultatlinje «Endring i premiereserve mv.» under posten resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser.

Endring i kursreguleringsfond i kollektivporteføljen inngår under resultatførte endringer i forsikringsforpliktelsene for kontraktsfastsatte forpliktelser.

Posten resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsvalgportefølje vil i hovedsak motsvare endring i balansen på investeringer i investeringsvalgporteføljen der innbetalt premie, utbetalt erstatning, administrasjonskostnader og avkastning på kundemidler inngår.

Finansinntekter

Renteinntekter etter amortisert kost innregnes etter effektiv rente metode, og utbytte fra investeringer resultatføres på det tidspunktet utbyttet er vedtatt på generalforsamlingen.

8. FINANSIELLE INSTRUMENTER

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser, med unntak av «Utlån og fordringer til amortisert kost», balanseføres på det tidspunkt selskapet blir part i instrumentenes kontraktsbestemmelser. Utlån og fordringer til amortisert kost balanseføres på oppgjørsdato.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsregulerte rettighetene til kontantstrømmene fra eiendelen utløper. Finansielle forpliktelser fraregnes når de kontraktsmessige betingelsene er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Klassifikasjon og verdimåling av finansielle instrumenter

Ved første gangs regnskapsføring blir finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser klassifisert i en av de følgende kategorier avhengig av typen instrument og formålet med investeringen:

- Finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet
- Derivater balanseført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet
- Holde til forfall investeringer, balanseført til amortisert kost
- Utlån og fordringer, balanseført til amortisert kost
- Andre finansielle forpliktelser, balanseført til amortisert kost

Derivater og finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet innregnes til virkelig verdi eksklusive transaksjonskostnader. Virkelig verdi vil normalt være transaksjonsprisen, med mindre en annen verdi kan begrunnes ut fra observerbare markedstransaksjoner. Derivater og finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet regnskapsføres i denne kategorien dersom ett av følgende kriterier er oppfylt:

- er del av en portefølje av finansielle eiendeler som forvaltes, og deres inntjening vurderes på grunnlag av virkelig verdi
- klassifiseringen eliminerer eller i vesentlig grad reduserer en uoverensstemmelse i måling eller innregning
- instrumentet er et derivat

Holde til forfall investeringer, Utlån og fordringer til amortisert kost og andre finansielle forpliktelser innregnes til virkelig verdi. Innregning og etterfølgende verdimåling skjer til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode.

Fastsettelse av virkelig verdi

Virkelig verdi er den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet

transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.

I den grad det er mulig, benyttes direkte observerbare markeds-kurser. Verdsettelse av finansielle instrumenter er basert på velrenommete teknikker og modeller.

Instrumenter som omsettes i et aktivt marked

Finansielle eiendeler og forpliktelser verdsettes til den prisen som er innenfor kjøpskurs-salgskurs-marginen og som er mest representativ for virkelig verdi under omstendighetene. Derivater måles til midtkurser på balansedagen.

For instrumenter som handles i et aktivt marked, benyttes den noterte prisen innhentet fra enten en børs, en megler eller et prissettingsbyrå. Markedet er aktivt dersom det er mulig å fremskaffe eksterne observerbare priser, kurser eller renter og disse prisene representerer faktiske og hyppige markedstransaksjoner.

Investeringene i børsnoterte aksjer, sertifikater og obligasjoner med tilstrekkelig grad av likviditet anses å være omsatt i aktive markeder.

Instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked

Finansielle instrumenter som ikke omsettes i aktive markeder verdsettes basert på ulike verdsettelsesteknikker og deles inn i to kategorier:

Verdsettelse basert på observerbare markedsdata:

- Nylig observerte velordnede transaksjoner i det aktuelle instrumentet mellom markedsdeltakere
- Instrumenter handlet i et aktivt marked, som substansielt er likt det instrumentet som verdsettes
- Andre verdsettelsesteknikker hvor de viktigste parametrene er basert på observerbare markedsdata

Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata:

- Estimerte kontantstrømmer
- Vurdering av eiendeler og gjeld i selskaper
- Modeller hvor minst en parameter, som har vesentlig betydning for verdien, ikke er basert på observerbare markedsdata
- Eventuelle bransjestandarder

Ved bruk av verdsettelsesteknikker justeres verdien for kreditt- og likviditetsrisiko. Prising av risiko for tilsvarende instrumenter ligger til grunn for vurderingen.

De fleste av selskapets finansielle derivater som eksempelvis valutaterminforretninger, renteswapper og kontrakter som fastsetter en fremtidig rente, prises basert på observerbar markedsinformasjon.

Aksjer og fondsandeler som verdsettes basert på annet enn observerbare markedsdata, omfatter private equity-fond, eiendomsfond, hedgefond og noterte aksjer.

Etterfølgende verdimåling til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi, verdsettes til amortisert kost.

Amortisert kost fastsettes til nåverdien av kontraktfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid neddiskontert med den effektive renten.

Nedskrivning av finansielle eiendeler

På hver balansedag vurderer DNB Liv om det foreligger objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler har vært utsatt for verdifall.

Objektive indikasjoner for verdifall omfatter vesentlige finansielle problemer hos debitor, betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd, tilfeller der det anses som sannsynlig at debitor vil innlede gjeldsforhandling eller andre konkrete forhold som har inntruffet. Nedskrivninger av andre finansielle eiendeler resultatføres der de etter sin art hører hjemme.

Presentasjon i balanse

Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

I denne kategorien inngår sertifikater, obligasjoner og rentefond som selskapet har klassifisert til virkelig verdi med verdiendring over resultatet ved første gangs innregning.

Aksjer og andeler

Denne kategorien inkluderer aksjer og andeler i aksjefond bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle derivater

Finansielle derivater presenteres som en eiendel dersom verdien er positiv og som en forpliktelse dersom verdien er negativ. Motregning foretas dersom selskapet har en juridisk bindende kontrakt med motparten til å motregne og har til hensikt å innfri med nettobeløpet eller realisere eiendelen og innfri forpliktelsen samtidig.

Utlån og fordringer balanseført til virkelig verdi

I denne kategorien inngår utlån som selskapet har klassifisert til virkelig verdi med verdiendring over resultatet ved første gangs innregning.

Hold-til-forfall investeringer balanseført til amortisert kost

I denne kategorien inngår finansielle eiendeler med fast forfall, som selskapet har en positiv intensjon om å holde til forfall. Holde-til-forfall investeringer vurderes til amortisert kost og innregnes til transaksjonsprisen med tillegg for direkte transaksjonsutgifter. Resultatføring og etterfølgende verdimåling følger effektiv rentemetode. Ved etterfølgende verdimåling fastsettes amortisert kost til nåverdien av kontraktfestede

kontantstrømmer innenfor forventet løpetid neddiskontert med den effektive renten.

Utlån og fordringer balanseført til amortisert kost

I denne kategorien inngår ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette, og som ikke blir notert i et aktivt marked. Selskapet har en positiv intensjon om å holde investeringene i uoverskuelig fremtid. Utlån og fordringer vurdert til amortisert kost innregnes til transaksjonsprisen med tillegg for direkte transaksjonsutgifter. Resultatføring og etterfølgende verdimåling følger effektiv rentemetode. Ved etterfølgende verdimåling fastsettes amortisert kost til nåverdien av kontraktfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid neddiskontert med den effektive renten.

Andre finansielle eiendeler balanseført til virkelig verdi

Andre finansielle eiendeler består av kontanter og kontantekvivalenter samt oppgjørskontoer, og er vurdert til virkelig verdi.

Andre finansielle forpliktelser balanseført til amortisert kost

Andre finansielle forpliktelser består hovedsakelig av ansvarlig lånekapital, som er vurdert til amortisert kost i balansen. Rentekostnader for de ansvarlige lånene resultatføres som andre kostnader i det ikke-tekniske regnskapet.

Eiendeler i livsforsikring med investeringsvalg

Eiendeler i livsforsikring med investeringsvalg består hovedsakelig av fondsinvesteringer der de underliggende verdipapirene er likvide aksjer og obligasjoner. Midlene vurderes samlet til virkelig verdi. Urealisert gevinst/tap resultatføres fortløpende som verdiendring på investeringer i investeringsvalgporteføljen.

9. INVESTERINGSEIENDOMMER

Eiendommer som eies for å oppnå avkastning i kundeporteføljene, gjennom å opptjene leieinntekter og oppnå verdistigning, klassifiseres som investeringseiendommer.

Investeringseiendommer måles ved førstegangs innregning til kostpris inkludert anskaffelsesutgifter. I etterfølgende perioder måles investeringseiendommer til virkelig verdi. Det foretas ikke årlige avskrivninger av investeringseiendommer.

Investeringseiendommer verdsettes basert på anerkjente verdsettelsesmetoder. Det benyttes både intern og ekstern ekspertise til verdivurderingen. Det innhentes et utvalg av eksterne takster som sammenholdes med interne verdivurderinger. Det gjøres sensitivitetsvurderinger for ulike anslag på parameterverdier som inngår i en totalvurdering.

Leieinntekter og driftskostnader presenteres som «Netto driftsinntekter fra eiendom». Årets resultatførte endring

i markedsverdi og realisert tap/gevinst ved salg av eiendom klassifiseres hhv. som «Verdiendring på investeringer» og «Realisert gevinst og tap på investeringer» i resultatregnskapet. Endring av markedsverdi som følge av endring i valutakursen på eiendommer lokalisert i utlandet presenteres som «Verdiendring på investeringer».

I selskapsregnskapet presenteres resultatandel fra eiendoms-selskaper som «Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak». Tilsvarende gjelder for resultatført endring i markedsverdi og realiserte gevinster/tap fra slike investeringer. Renteinntekter knyttet til interne lån til eiendomsdatterselskaper presenteres som «Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler».

10. IMMATERIELLE EIENDELER

IT-Systemer og programvare

Kjøpt programvare aktiveres til anskaffelseskost med tillegg av utgifter for å gjøre programvaren klar til bruk. Direkte identifiserbare utgifter til egenutviklet programvare som kontrolleres av DNB Liv og der det er sannsynlig at økonomiske fordeler dekker utviklingsutgiftene på balansetidspunktet, balanseføres som immaterielle eiendeler. Dette forutsetter at systemene kontrolleres av selskapet og at de sannsynlige økonomiske fordeler overstiger utviklingskostnadene.

Direkte utgifter inkluderer utgifter knyttet til ansatte direkte involvert med programutviklingen, materialkostnader og en andel av direkte henførbare fellesutgifter. Utgifter knyttet til vedlikehold av programvare og IT-systemer kostnadsføres løpende over resultatregnskapet.

Balanseførte IT-systemer og programvare avskrives lineært over antatt økonomisk levetid.

11. VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler måles til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte lineære avskrivninger ut fra antatt økonomisk levetid. Varige driftsmidler til eget bruk er klassifisert som andre eiendeler i balansen. Etterfølgende utgifter balanseføres på relevante eiendeler når det er sannsynlig at det er knyttet fremtidige økonomiske fordeler til utgiften som tilfaller konsernet og disse kan måles pålitelig. Reparasjoner og vedlikehold kostnadsføres løpende i resultatregnskapet.

Eiendelenes restverdier og brukstider revurderes årlig og justeres om nødvendig.

12. NEDSKRIVNING AV MATERIELLE OG IMMATERIELLE EIENDELER

Ved hvert rapporteringstidspunkt vurderes det hvorvidt det foreligger indikasjoner på fall i eiendelers verdi. Dersom slike indikasjoner foreligger beregnes gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av eiendelens virkelige verdi med fratrukket av salgskostnader og bruksverdi. Eiendelens balanseførte verdi nedskrives umiddelbart dersom balanseført verdi er høyere enn estimert gjenvinnbart beløp.

13. FORSIKRINGMESSIGE AVSETNINGER

Klassifisering av kontrakter

IFRS 4 omhandler regnskapsmessig behandling av forsikringskontrakter. IFRS 4 definerer kontrakter der forsikringsrisikoen utgjør en signifikant del av produktets totalrisiko, som forsikringskontrakter. DNB Liv produkter består av kollektiv pensjonsforsikring, kollektiv foreningsforsikring, individuell kapitalforsikring, individuell rente- og pensjonsforsikring, produkter med investeringsvalg, gruppelevsforforsikring og skadeforsikringer knyttet til liv og helse. De forsikringsmessige avsetningene i regnskapet er i samsvar med norsk lovgivning innenfor området, samt IFRS 4.

Forsikringstekniske avsetninger

Forsikringstekniske avsetninger i DNB Liv består av premiereserve, tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond, erstatningsavsetning, risikoutjevningfond og andre tekniske avsetninger. Avsetningene omfatter også premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond. Foruten risikoutjevningfondet som klassifiseres som egenkapital, er samtlige av de forsikringsmessige avsetningene klassifisert som kundeforpliktelser.

Premiereserve er avsetning for å sikre fremtidige forsikringsmessige forpliktelser overfor forsikringstakerne og forsikrede. Premiereserven er beregnet som kontantverdien, det vil si nåverdien, av selskapets totale forsikringsforpliktelser inklusive kostnader, med fradrag av kontantverdien av fremtidig avtalt premie.

Tilleggsavsetningene er en betinget kundetildelt avsetning hvor årets endring føres i resultatregnskapet. Forsikringsvirksomhetsloven gir bestemmelser om anvendelse av og størrelse på tilleggsavsetningene. Den maksimale avsetningen per kontrakt kan etter de nevnte bestemmelser ikke utgjøre mer enn 12 prosent av premiereserven for kontrakten. Den faktiske avsetning for det enkelte år vurderes i forbindelse med årsoppgjørdisposisjonene. Tilleggsavsetninger kan anvendes til dekning av renteunderskudd når årets avkastninger er lavere enn den garanterte renten.

Kursreguleringsfondet tilsvarer summen av urealiserte gevinster på finansielle omløpsmidler som inngår i kollektivporteføljen. Dersom porteføljen av finansielle omløpsmidler viser et netto urealisert tap settes kursreguleringsfondet til null.

Urealiserte gevinster og tap knyttet til valutakursendringer på derivater brukt til valutasikring av eiendommer, utlån og holde til forfall-obligasjoner i utenlandsk valuta, inngår ikke i kursreguleringsfondet.

Erstatningsavsetningen skal dekke selskapets forventede erstatningsutbetalinger for forsikringstilfeller som ved regnskapsårets utgang ikke er oppgjort av eller meldt til selskapet. Erstatningsavsetningen tilsvarer bare midler som ville ha kommet til utbetaling i regnskapsåret dersom erstatningstilfellet var ferdigbehandlet. Avsetningen inngår i balansepost «Premiereserve mv.» i regnskapet.

Risikoutjevningfond kan benyttes til å dekke underskudd på risikoresultat og styrking av premiereserve ved endring av demografiske forutsetninger i beregningsgrunnlaget. Hvert år kan det avsettes inntil 50 prosent av selskapets samlede risikoresultat for produktene ytelsespensjon og fripoliser til risikoutjevningfondet. Den årlige avsetningen vurderes i forbindelse med årsoppgjørdisposisjonene.

Premiefondet inneholder forskuddsbetalte premier fra forsikringstakerne i individuell og kollektiv pensjonsforsikring. Pensjonistenes overskuddsfond tilføres andel av årets overskudd og benyttes til styrking av premiereserven for pensjonister i forbindelse med regulering av pensjonsutbetalinger.

Klassifisering av forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsvalgportefølje

De forsikringsmessige avsetninger til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje skal til enhver tid motsvare verdien av den investeringsportefølje som er tilordnet kontrakten. Andelen av overskudd på risikoresultatet medregnes.

Supplerende avsetning for særskilt investeringsvalgportefølje, er avsetninger til dekning av avkastningsgaranti for de kontrakter som har dette. Avsetningene skal tilsvare forventet utbetaling fra selskapet til kunden ved oppnådd pensjonsalder. Avsetningen inngår i balansepost «Pensjonskapital mv.» i regnskapet.

Vurdering av forpliktelser til forsikringstagere

Forpliktelsene skal stå i rimelig forhold til den risiko som overtas. Dette sikres gjennom kontinuerlig oppfølging og overvåking av eksisterende bestand. Videre skal alle tariffer som selskapet utarbeider, meldes til Finanstilsynet som har overordnet kontrollansvar for å påse at premiene som benyttes er tilstrekkelige. Det gjøres en løpende vurdering av bereg-

ningsgrunnlagene som benyttes. Grunnlagene for beregning av uførerisiko er av nyere dato og tar hensyn til den økning av uførhet som er observert i samfunnet generelt. Grunnlagsrenten brukes til beregning av nåverdien av fremtidige premier, ytelser og forsikringsmessige avsetninger. Finanstilsynet setter til enhver tid høyeste nivå på grunnlagsrenten, vurdert med basis i langsiktige statsobligasjonsrenter.

Høyeste grunnlagsrente for ny opptjening innen pensjonsprodukter er 2,0 prosent.

Tilstrekkelighetstest

Selskapet gjennomfører en tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på premiereservene står i forhold til forpliktelsene ovenfor kundene. Testen er nærmere beskrevet i note 30 Forsikringsrisiko.

14. INNTEKTSSKATT

Årets resultatførte skattekostnad består av betalbar skatt og årets endring i utsatt skatt, og er basert på regnskapsstandard IAS 12. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld på balansedagen. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som forventes å reversere i samme periode er utlignet og nettoført. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at det vil foreligge en skattepliktig inntekt som den midlertidige forskjellen kan utnyttes mot.

Ved lov av 20. desember 2018 vedtok Stortinget nye skatteregler, med tilhørende overgangsregler, for livsforsikrings- og pensjonsforetak med virkning for 2018. De nye reglene medfører at skattekostnader og kostnader knyttet til eiendeler i kollektiv- og investeringsvalgporteføljen følger regnskapet. Overgang til nye regler er regulert i overgangsbestemmelser, hvor skattemessige verdier og forpliktelser per 31. desember 2018 fastsettes i tråd med regnskapsreglene. Endringer i skattemessige verdier er skattepliktige eller fradragsberettiget i inntektsåret 2018. Dette innebærer at det vil være få midlertidige forskjeller knyttet til kollektiv- og investeringsvalgporteføljen. Den effektive skattesatsen i 2018 påvirkes av overgangsregler, men det forventes at den effektive skattesatsen vil være mindre volatil fra og med 2019.

I samsvar med Forskrift om årsregnskap for livsforsikringsforetak balanseføres ikke utsatt skatt knyttet til forsikringsmessige avsetninger som i samsvar med IFRS klassifiseres som egenkapital. I forbindelse med innføring av nye skatteregler vil dette kun gjelde verdi på risikoutjevningfond pr 31. desember 2017.

I konsernets skatteøkende midlertidige forskjeller inngår midlertidige forskjeller knyttet til konsernets investerings-

eiendommer i utlandet. I forbindelse med innføring av nye skatteregler er midlertidige forskjeller knyttet til konsernets norske investeringseiendommer reversert.

15. PENSJONER

Den ytelsesbaserte ordningen i DNB Liv ble ved utgangen av 2016 i all hovedsak omdannet til en innskuddsbasert pensjonsordning. I den forbindelse ble de ansatte i ordningene tildelt fripoliser, samt at det ble opprettet en kompensasjonsordning for de berørte ansatte som ennå ikke var pensjonister. Se note 10 Pensjonsforpliktelser og –kostnader for mer informasjon.

Ytelsesbasert ordning

I en ytelsesbasert ordning er utgangspunktet for beregning av pensjonskostnaden en lineær fordeling av pensjonsopptjening mot sannsynlig akkumulert forpliktelse ved pensjonerings-tidspunktet.

Pensjonsforpliktelser i balansen nettoføres mot pensjonsmidler i ordningen.

Pensjonsforpliktelsene beregnes som nåverdien av de estimerte fremtidige pensjonsytelsene som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Ved beregning av pensjonsforpliktelsene benyttes aktuarmessige og økonomiske forutsetninger om blant annet levealder, lønnsvekst og førtidspensjonering. Diskonteringsrenten er fastsatt ut fra renten på obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) på balansedagen med et tillegg for å reflektere løpetid for forpliktelsene.

Innskuddsbasert ordning

Innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at DNB Liv ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig innskudd til de ansattes pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. DNB Liv har ingen ytterligere forpliktelse knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Kostnaden knyttet til innskuddsbaserte pensjonsordninger blir innregnet i resultatregnskapet.

16. EGENKAPITAL

Foreslått utdeling inngår som en del av egenkapitalen inntil det er besluttet av generalforsamlingen.

Risikoutjevningfond

Risikoutjevningfondet har som formål å absorbere svingninger i risikoresultatet over tid, ved at dette resultatet innenfor nærmere bestemte grenser kan salderes mot risikoutjevningfondet. Avsetningen anses ikke å være knyttet til forsikringsselskapets

forsikringsrisiko for eksisterende eller framtidige kunder og skal klassifiseres som opptjent egenkapital i selskapets balanse.

Fond for urealiserte gevinster

Fond for urealiserte gevinster tilsvarer summen av urealiserte gevinster på finansielle eiendeler som inngår i selskapsporteføljen og er en parallell til kursreguleringsfondet i kollektivporteføljen.

17. KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingene viser netto kontantstrømmer gruppert etter kilder og anvendelsesområder. Kontantstrømmene er presentert som operasjonelle aktiviteter, investeringsaktiviteter eller finansieringsaktiviteter. Kontanter er definert som kontanter, fordringer på sentralbanker og fordringer på kredittinstitusjoner.

18. VEDTATTE IKKE IKRAFTTRÅDTE STANDARDER OG FORTOLKNINGER

IASB hadde ved utgangen av 2018 publisert en rekke endringer til dagens regler som ikke er trådt i kraft. I det følgende vil vi omtale de endringer som kan påvirke konsernets fremtidige rapportering vesentlig.

IFRS 17 Forsikringskontrakter

IFRS 17 Forsikringskontrakter erstatter IFRS 4 Forsikringskontrakter og angir prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om forsikringskontrakter. Standarden er vedtatt av IASB og er foreslått gjeldende fra 1. januar 2022, med krav om at det oppgis sammenlignbare tall. DNB Liv vil anvende standarden fra 2022. EU har foreløpig ikke godkjent standarden.

Formål med ny standard er å eliminere uensartet praksis i regnskapsføring av forsikringskontrakter og hovedtrekkene i den nye generelle modellen som danner utgangspunktet for måling av forsikringskontrakter er som følger:

- Et estimat på nåverdien av fremtidige kontantstrømmer for en gruppe av forsikringskontrakter. Fremtidige kontantstrømmer omfatter fremtidige premieinnbetalinger og utbetalinger av forsikringsoppgjør, erstatninger og andre utbetalinger til forsikringstaker. Estimater skal ta hensyn til en eksplisitt justering for risiko og estimatene skal være basert på forholdene på balansedato.
- En kontraktmargin («Contractual Service Margin») som er lik dag én-gevinsten i estimatet av nåverdien av fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe av forsikringskontrakter. Dette svarer til fortjenesteelementet i forsikringskontraktene som skal innregnes over den perioden tjenesten ytes, det vil si over dekningsperioden til forsikringene.

- Visse endringer i estimatet for nåverdien av fremtidige kontantstrømmer justeres mot kontraktmarginen, og innregnes derved i resultatet over gjenværende periode de aktuelle kontraktene dekker.
- Effekten av endring i diskonteringsrente skal, som et valg av regnskapsprinsipp, presenteres enten i det ordinære resultatet eller i andre inntekter og kostnader.

Standarden innfører også to andre modeller for måling av forsikringskontrakter. Variabel fee metode er en variant av generell metode som skal brukes på forsikringskontrakter med direkte deltagende vilkår. Premieallokerings metode er en valgfri forenklet måletilnærming for i hovedsak kortsiktige kontrakter som tilfredsstillende visse kriterier, og har en del til felles med eksisterende praksis for skadeforsikringskontrakter.

IFRS 17 skal som et utgangspunkt anvendes retrospektivt, men det er åpnet for en modifisert retrospektiv anvendelse eller en anvendelse basert på virkelig verdi på overgangstidspunktet dersom retrospektiv anvendelse er upraktisk («impracticable»).

DNB Liv arbeider med implementering av IFRS 17, men det er på nåværende tidspunkt for tidlig å gi et pålitelig estimat på forventet implementeringseffekt i konsernets regnskap.

IFRS 9 Finansielle instrumenter

I juli 2014 utga IASB den nye standarden for finansielle instrumenter, IFRS 9 Finansielle instrumenter, som vil erstatte dagens IAS 39. Den nye standarden introduserer en forretningsorientert modell for klassifisering av finansielle eiendeler, en forventet tapsmodell for nedskrivninger og en ny generell modell for sikringsbokføring.

IFRS 9 ble godkjent av EU i november 2016 og er gjeldende fra 1. januar 2018. Finansdepartementet har den 20. desember 2018 fastsatt endringer i Forskrift om årsregnskap for livsforsikringsforetak som fastslår at livsforsikringsselskaper skal benytte IAS 39 i selskapsregnskapet til 1. januar 2021. Dette vil også gjelde for konsernregnskapet til DNB Liv.

Konsolidering av DNB Liv i morselskapet DNB ASA er imidlertid etter IFRS 9 fra 1. januar 2018.

Klassifisering og måling:

Gjennomgangen har resultert i behov for enkelte endringer i klassifisering og tilhørende måling, men det er ikke vesentlige endringer sammenlignet med dagens regler.

Nedskrivninger:

Foreløpige beregninger viser at implementeringen av IFRS 9 vil medføre økte tapsavsetninger med 6,0 millioner kroner som følge av endringen fra en faktisk tapsmodell til en forventet tapsmodell.

IFRS 16 Leieavtaler

IFRS 16 Leieavtaler, ble godkjent av EU i oktober 2017, og er gjeldende fra 1. januar 2019. Den nye standarden vil medføre store endringer for leietaker ettersom alle leieavtaler (med unntak av i hovedsak korte avtaler og avtaler hvor eiendelen har lav verdi) må innregnes i balansen som en bruksrett med en motsvarende leieforpliktelse. Ved førstegangsinnregning skal leieforpliktelsen og bruksretten måles til nåverdien av fremtidige leiebetalinger. Leiebetalinger skal resultatføres som rentekostnad og amortisering. For utleier er regnskapsreglene uendret.

Størstedelen av DNB Livs forpliktelser kommer fra leieavtaler på næringsbygg og IT utstyr. Leieavtaler av næringsbygg i DNB Liv er vurdert som tjenestekjøp og er unntatt fra de nye beregningsreglene. Datterselskap av DNB Liv har enkelte leieavtaler på næringsbygg som beregnes etter nye regler.

Foreløpige beregninger viser at implementeringen av IFRS 16 vil medføre økning i konsernets balanse på 86 millioner kroner for bruksrett og leieforpliktelse, og medføre ubetydelige fremtidige resultateffekter.

DNB Liv vil anvende standarden fra 2019 og forventer å implementere standarden ved å bruke modifisert retrospektiv metode.

Note 2 – Viktige regnskapsestimater og skjønnsmessige vurderinger

Utarbeidelse av regnskapet medfører at ledelsen gjør estimater og skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og andre faktorer, inklusive forventninger om fremtidige hendelser som anses å være sannsynlige på balansetidspunktet.

FORSIKRINGSMESSIGE AVSETNINGER

For forsikringsmessige avsetninger er de vesentligste risikoer og usikkerheter knyttet til hendelser som levealder, uførhet samt rentenivået. Endring i slike forutsetninger vil påvirke størrelsen på forpliktelsen som igjen kan påvirke eiers resultat.

Note 30 Forsikringsrisiko gir ytterligere informasjon om forsikringsrisiko.

NEDSKRIVNING OBLIGASJONER SOM HOLDES TIL FORFALL

Dersom objektive indikasjoner for verdifall kan identifiseres, beregnes nedskrivning på obligasjoner som forskjellen mellom regnskapsført verdi i balansen og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med obligasjonens effektive rente. Objektive indikasjoner for verdifall omfatter vesentlige finansielle problemer hos debitor, betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd, tilfeller der det anses som sannsynlig at debitor vil innlede gjeldsforhandling eller andre konkrete forhold som har inntruffet. Estimering av fremtidig kontantstrøm baseres på erfaringsmateriale og skjønn basert på de forhold som var inntrådt på balansedagen.

VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE DERIVATER OG ANDRE FINANSIELLE INSTRUMENTER

Virkelig verdi på finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked fastsettes ved å benytte ulike verdsettelsesteknikker. Konsernet vurderer og velger metoder og forutsetninger som så langt som mulig er basert på markedsforholdene på balansedagen. Ved verdsettelse av finansielle instrumenter hvor observerbare markedsdata ikke er tilgjengelig, vil

konsernet gjøre antagelser om hva markedet vil legge til grunn ved verdsettelse av et tilsvarende finansielt instrument. I verdsettelsene kreves det utstrakt bruk av skjønn ved beregning av likviditetsrisiko, kredittrisiko og volatilitet. En endring i de nevnte faktorene kan påvirke fastsatt virkelig verdi på konsernets finansielle instrumenter. Se også note 13 Finansielle instrumenter til virkelig verdi.

VERDIVURDERING AV EIENDOMMER

Eiendomsporteføljen vurderes til virkelig verdi. Eiendomsporteføljen i Norge er verddivurdert med konsernets egen modell basert på nåverdi av forventede kontantstrømmer. I tillegg sammenlignes de interne vurderingene mot uavhengige eksterne takster. Sentrale parametre i verddivurderingsmodellen avstemmes mot ekstern markedsinformasjon.

Endring i antagelsene om avkastningskravet og nivå på fremtidig markedsleie, kan føre til en vesentlig endring av eiendomsporteføljens verdi. Markedsleie vurderes individuelt for den enkelte eiendom basert på en bred tilgang av informasjon, herunder ekstern markedsstatistikk, eksterne analyser og markedsvurderinger, eget markedssyn og intern informasjon og kompetanse om lokale markedsforhold og eiendommenes tekniske tilstand. Se note 15 Investeringseiendommer for forutsetninger som er lagt til grunn ved beregning av virkelig verdi av eiendomsporteføljen.

BEREGNING AV SKATT

Ved lov av 20. desember 2018 vedtok Stortinget nye skatteregler, med tilhørende overgangsregler, for livsforsikrings- og pensjonsforetak med virkning for 2018. Det har som følger av prinsipputtalelse fra Skattedirektoratet samt utgitt veiledning til Skattemeldingen for livsforsikringselskaper oppstått usikkerhet knyttet til tolkningen av overgangsreglene. Uttalelsen er ikke likelydende med ordlyden i loven når det gjelder overgangsbestemmelsene. Overgangseffektene er derfor ikke fullt ut bokført i regnskapet for 2018 i henhold til DNB Livs tolkning av regelverket. Vurderingen støtter seg til at man ikke har landet på at det totalt sett er sannsynlighetsovervekt for at DNB Liv vinner frem med sitt syn. DNB Liv vil vurdere inntektsføring fremover. Se note 11 Skatt for ytterligere detaljer.

Note 3 – Sammenslåing av balanseposter

DNB Livsforsikring AS

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Avsetning for forpliktelser		
Pensjonsforpliktelser o.l.	160	165
Forpliktelser ved skatt		
Forpliktelser ved periodeskatt	447	0
Forpliktelser ved utsatt skatt	421	648
Sum avsetning for forpliktelser per 31. desember	1 029	813
Forpliktelser		
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	279	129
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	187	242
Forpliktelser til kredittinstitusjoner	(2)	48
Finansielle derivater	743	322
Andre forpliktelser	718	562
Andre forpliktelser til datterselskap og tilknyttede selskap	291	496
Sum forpliktelser per 31. desember	2 216	1 800
Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	201	134
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter per 31. desember	201	134

DNB Livsforsikring konsern

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Avsetning for forpliktelser		
Pensjonsforpliktelser o.l.	188	189
Forpliktelser ved skatt		
Forpliktelser ved periodeskatt	457	9
Forpliktelser ved utsatt skatt	767	1 527
Sum avsetning for forpliktelser per 31. desember	1 412	1 726
Forpliktelser		
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	279	129
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	187	242
Forpliktelser til kredittinstitusjoner	(2)	48
Finansielle derivater	743	322
Andre forpliktelser	1 400	1 141
Sum forpliktelser per 31. desember	2 606	1 883
Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	201	134
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter per 31. desember	201	134

Note 4 – Bransjefordelt resultatregnskap og resultatanalyse

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Kollektiv pensjon privat	Kollektiv forenings-pensjon	Individuell kapital-forsikring	Individuell pensjons-forsikring	Gruppelivs-forsikring	Skade-forsikring	2018	2017
RESULTATREGNSKAP								
1. Premieinntekter	14 331	16	1 377	433	501	364	17 021	17 007
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	4 072	86	288	673	18	0	5 137	10 030
3. Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	(3 170)	0	(235)	(227)	0	0	(3 632)	7 019
4. Andre forsikringsrelaterte inntekter	18	0	1	1	2	0	22	7
5. Erstatninger	(10 681)	(296)	(3 328)	(2 994)	(434)	(303)	(18 036)	(15 989)
- herav gjenkjøp	(50)	0	(2 140)	(99)	0	0	(2 289)	(2 452)
6. Resultatførte endringer i kontraktsfaste forpliktelser	1 042	211	1 831	1 774	(93)	50	4 814	555
7. Resultatførte endringer i forpliktelser - særskilt investeringsportefølje	(3 521)	0	638	716	0	0	(2 167)	(14 942)
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfaste forpliktelser	(505)	(1)	(132)	(136)	(2)	0	(777)	(1 272)
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader	(804)	(14)	(209)	(136)	(71)	(41)	(1 275)	(1 228)
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader	(9)	(1)	(4)	(10)	(1)	(1)	(25)	(27)
11. Resultat av teknisk regnskap per 31. desember	772	0	227	95	(81)	69	1 081	1 160
RESULTATANALYSE								
Finansinntekter	2 231	119	222	705	18	1	3 295	16 201
Garantert rente	(4 841)	(134)	(357)	(937)	(5)	0	(6 275)	(6 340)
Avkastningsresultat før buffer	(2 610)	(16)	(135)	(233)	13	1	(2 980)	9 861
Til/fra tilleggsavsetning	(25)	0	(1)	53	0	0	27	(1 028)
Avkastningsresultat	(2 635)	(16)	(136)	(180)	13	1	(2 953)	8 832
Risikopremie	2 893	64	275	426	423	380	4 461	4 310
Risikotilskudd	(2 661)	(52)	(150)	(390)	(510)	(303)	(4 066)	(3 819)
Risikoresultat	232	13	125	35	(87)	77	395	491
Administrasjonspremie	1 176	19	273	264	66	32	1 830	1 762
Driftskostnader	(807)	(14)	(209)	(136)	(71)	(42)	(1 280)	(1 250)
Administrasjonsresultat	368	4	64	128	(5)	(10)	550	512
Vederlag for rentegaranti	115	0	71	19	0	0	206	207
Fortjenesteelement for risiko	26	0	1	0	0	0	27	31
Avsetning for lang levealder	0	0	0	0	0	0	0	(621)
Bransjeresultat brutto	(1 893)	2	124	3	(79)	69	(1 774)	9 451
Resultat tilført forsikringskunder	2 665	(1)	103	91	(2)	0	2 855	(8 291)
Resultat av teknisk regnskap	772	0	227	95	(81)	69	1 081	1 160

Note 4 – Bransjefordelt resultatregnskap og resultatanalyse forts.

FORDELING ETTER OVERSKUDDSMODELL

KOLLEKTIV PENSJON PRIVAT

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Ytelses- basert uten investerings- valg	Fripoliser	Uten rett til andel av overskudd	Innskudds- basert med investerings- valg	2018	2017
1. Premieinntekter for egen regning	1 819	313	858	11 341	14 331	13 954
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	445	3 575	52	0	4 072	7 272
3. Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalg- porteføljen	0	0	0	(3 170)	(3 170)	5 608
4. Andre forsikringsrelaterte inntekter	5	1	12	0	18	6
5. Erstatninger for egen regning	(858)	(5 548)	(216)	(4 060)	(10 681)	(8 273)
- herav gjenkjøp	(3)	(46)	0	0	(50)	(116)
6. Resultatførte endringer i kontraktsfastsatte forpliktelser	(1 082)	2 641	(517)	0	1 042	(2 959)
7. Resultatførte endringer i forpliktelser - særskilt investeringsportefølje	0	0	0	(3 521)	(3 521)	(13 911)
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontrakts- fastsatte forpliktelser	(51)	(453)	(1)	0	(505)	(411)
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader	(170)	(203)	(96)	(336)	(804)	(748)
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader	6	2	(17)	0	(9)	46
11. Resultat av teknisk regnskap	115	328	75	255	772	583

RESULTATANALYSE

Finansinntekter	638	4 691	72	(3 170)	2 231	12 400
Garantert rente	(619)	(4 180)	(42)	0	(4 841)	(4 847)
Avkastningsresultat før buffer	19	510	30	(3 170)	(2 610)	7 554
Til/fra tilleggsavsetning	32	(57)	0	0	(25)	(1 010)
Avkastningsresultat	51	453	30	(3 170)	(2 635)	6 543
Risikopremie	253	1 858	781	0	2 893	2 791
Risikotilskudd	(273)	(1 677)	(710)	(1)	(2 661)	(2 595)
Risikoresultat	(20)	181	71	(1)	232	196
Administrasjonspremie	170	350	64	591	1 176	1 115
Driftskostnader	(167)	(204)	(101)	(336)	(807)	(770)
Administrasjonsresultat	3	146	(36)	256	368	345
Vederlag for rentegaranti	106	0	10	0	115	109
Fortjenesteelement for risiko	26	0	0	0	26	30
Avsetning for lang levealder	0	0	0	0	0	(621)
Bransjeresultat brutto	166	781	75	(2 915)	(1 893)	6 602
Resultat tilført forsikringskunder	(51)	(453)	(1)	3 170	2 665	(6 019)
Resultat av tekniske regnskap	115	328	75	255	772	583

Note 4 – Bransjefordelt resultatregnskap og resultatanalyse forts.

INDIVIDUELL KAPITALFORSIKRING

Beløp i millioner kroner	Med overskudds- deling	Uten rett til andel av overskudd	Investerings- valg	2018	2017
1. Premieinntekter for egen regning	170	540	667	1 377	1 705
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	99	189	0	288	916
3. Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	0	0	(235)	(235)	713
4. Andre forsikringsrelaterte inntekter	1	0	0	1	1
5. Erstatninger for egen regning	(663)	(1 637)	(1 028)	(3 328)	(3 682)
- herav gjenkjøp	(115)	(1 165)	(860)	(2 140)	(2 219)
6. Resultatførte endringer i kontraktsfastsatte forpliktelser	458	1 372	0	1 831	2 004
7. Resultatførte endringer i forpliktelser - særskilt investeringsportefølje	0	0	638	638	(775)
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	(25)	(107)	0	(132)	(417)
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader	(23)	(146)	(40)	(209)	(221)
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader	(4)	0	0	(4)	(4)
11. Resultat av teknisk regnskap	13	211	2	227	240

RESULTATANALYSE

Finansinntekter	131	326	(235)	222	1 498
Garantert rente	(131)	(227)	0	(357)	(391)
Avkastningsresultat før buffer	0	99	(235)	(135)	1 108
Til/fra tilleggsavsetning	0	(1)	0	(1)	(9)
Avkastningsresultat	0	98	(235)	(136)	1 099

Risikopremie	74	200	1	275	262
Risikotilskudd	(64)	(86)	0	(150)	(131)
Risikoresultat	10	114	0	125	131

Administrasjonspremie	51	180	42	273	282
Driftskostnader	(23)	(146)	(40)	(209)	(221)
Administrasjonsresultat	28	34	2	64	61

Vederlag for rentegaranti	0	71	0	71	79
Fortjenesteelement for risiko	0	1	0	1	1
Bransjeresultat brutto	39	318	(233)	124	1 370

Resultat tilført forsikringskunder	(25)	(107)	235	103	(1 130)
Resultat av tekniske regnskap	13	211	2	227	240

Note 4 – Bransjefordelt resultatregnskap og resultatanalyse forts.

INDIVIDUELL RENTE- OG PENSJONSFORSIKRING

Beløp i millioner kroner	Med overskudds- deling	Uten rett til andel av overskudd	Investerings- valg	2018	2017
1. Premieinntekter for egen regning	235	131	67	433	583
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	624	49	0	673	1 619
3. Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	0	0	(227)	(227)	698
4. Andre forsikringsrelaterte inntekter	1	0	0	1	1
5. Erstatninger for egen regning	(2 290)	(203)	(501)	(2 994)	(3 074)
- herav gjenkjøp	(54)	(17)	(29)	(99)	(116)
6. Resultatførte endringer i kontraktsfastsatte forpliktelser	1 669	105	0	1 774	1 199
7. Resultatførte endringer i forpliktelser - særskilt investeringsportefølje	0	0	716	716	(257)
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	(109)	(26)	0	(136)	(411)
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader	(72)	(23)	(40)	(136)	(151)
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader	(10)	0	0	(10)	(1)
11. Resultat av teknisk regnskap	48	33	14	95	206

RESULTATANALYSE

Finansinntekter	846	85	(227)	705	2 106
Garantert rente	(878)	(59)	0	(937)	(958)
Avkastningsresultat før buffer	(31)	26	(227)	(233)	1 148
Til/fra tilleggsavsetning	53	0	0	53	(9)
Avkastningsresultat	22	26	(227)	(180)	1 139

Risikopremie	377	3	45	426	448
Risikotilskudd	(343)	(1)	(46)	(390)	(404)
Risikoresultat	34	2	(1)	35	44

Administrasjonspremie	174	35	55	264	263
Driftskostnader	(73)	(23)	(40)	(136)	(151)
Administrasjonsresultat	101	12	15	128	112

Vederlag for rentegaranti	0	19	0	19	19
Bransjeresultat brutto	157	59	(213)	3	1 314

Resultat tilført forsikringskunder	(109)	(26)	227	91	(1 109)
Resultat av tekniske regnskap	48	33	14	95	206

Note 5 – Flytting

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Kollektiv pensjon privat	Kollektiv forenings-pensjon	Individuell kapital-forsikring	Individuell pensjons-forsikring	2018	2017
MOTTATTE MIDLER						
Premiereserver	3 554	1	71	10	3 636	3 553
Tilleggsavsetninger	21	0	1	0	22	23
Sum mottatte midler (resultatført) per 31. desember	3 574	1	72	11	3 658	3 576
Premiefond/innskuddsfond (balanseført)	80	0	0	0	80	127
Antall kontrakter mottatte midler	2 326	0	433	2 387	5 146	7 520
AVGITTE MIDLER						
Premiereserver	(3 905)	0	(59)	(6)	(3 970)	(1 858)
Tilleggsavsetninger	(4)	0	0	(1)	(5)	(4)
Kursreserver	0	0	0	0	0	(2)
Sum avgitte midler (resultatført) per 31. desember	(3 909)	0	(59)	(7)	(3 975)	(1 863)
Premiefond/innskuddsfond (balanseført)	(1)	0	0	0	(1)	(1)
Antall kontrakter avgitte midler	1 045	0	220	551	1 816	16 204

Note 6 – Nytegnnet premie

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Kollektiv pensjon privat	Kollektiv forenings-pensjon	Individuell pensjon	Individuell kapital	Gruppeliv	Produkter med invest. valg	Sum
2018	31	0	97	34	30	219	411
2017	47	0	208	90	28	255	628

Mottatte premiereserver fremgår av note 5 - Flytting.

Note 7 – Netto inntekter fra investeringer

DNB Livsforsikring AS

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Selskaps- porteføljen	Kollektiv- porteføljen	2018	2017
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	31	1 281	1 312	1 848
Netto driftsinntekter fra eiendom	0	0	0	1
Renter av utlån til virkelig verdi	0	42	42	43
Renter eiendomsselskaper	0	3	3	2
Renter bank	(5)	(13)	(19)	(64)
Renter av sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	0	0	0	1
Renter utlån og fordring til amortisert kost	116	4 187	4 303	4 470
Renter derivater	0	(21)	(21)	38
Renter rentefond	335	1 302	1 638	1 299
Utbytte	156	21	177	120
Annet	81	171	252	226
Sum renter og utbytte	682	5 693	6 376	6 135
Verdiendring aksjer og andeler	80	(1 440)	(1 360)	1 334
Verdiendring obligasjoner	0	0	0	(6)
Verdiendring utlån og fordring til amortisert kost	(14)	(7)	(22)	(161)
Verdiendring derivater	0	(444)	(444)	(339)
Verdiendring utlån	2	5	7	(113)
Verdiendringer annet	0	(1)	(1)	2
Sum verdiendringer inklusiv verdiendring valuta	67	(1 887)	(1 820)	717
Realisert eiendom	0	0	0	5
Realisert aksjer og andeler	(3)	295	292	2 145
Realisert obligasjoner	0	10	10	1
Realisert derivater	0	(147)	(147)	163
Agio aksjer	0	116	116	11
Agio obligasjoner	0	0	0	4
Agio utlån og fordring til amortisert kost	0	0	0	147
Agio derivater	0	(68)	(68)	(110)
Agio utlån	0	34	34	51
Agio diverse	0	(191)	(191)	(89)
Sum realiserte gevinster	(3)	50	47	2 328
Sum netto inntekter fra investeringer:	777	5 137	5 916	11 028
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			(3 632)	7 019
Sum netto inntekter fra investeringer			2 284	18 046
Netto inntekter fra derivater i kollektiv og selskapsporteføljen fordelt etter type:			2018	2017
Aksjederivater			(163)	153
Rentederivater			2	(4)
Valuta derivater			(518)	(397)
Sum derivater til virkelig verdi			(679)	(247)

Note 7 – Netto inntekter fra investeringer forts.

DNB Livsforsikring konsern

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Selskaps- porteføljen	Kollektiv- porteføljen	2018	2017
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	41	2	42	43
Netto driftsinntekter fra eiendom	0	702	702	695
Renter av utlån til virkelig verdi	0	42	42	43
Renter eiendomsselskaper	0	223	223	289
Renter bank	(5)	(13)	(19)	(64)
Renter av sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	0	0	0	1
Renter utlån og fordring til amortisert kost	116	4 187	4 303	4 470
Renter derivater	0	(21)	(21)	38
Renter rentefond	335	1 302	1 638	1 299
Utbytte	156	21	177	120
Annet	81	171	252	226
Sum renter og utbytte	682	5 913	6 596	6 421
Verdiendring eiendom	0	357	357	812
Verdiendring aksjer og andeler	80	(1 440)	(1 360)	1 334
Verdiendring obligasjoner	0	0	0	(6)
Verdiendring obligasjoner amortisert kost	(14)	(7)	(22)	(161)
Verdiendring derivater	0	(444)	(444)	(339)
Verdiendring utlån	2	5	7	(113)
Verdiendringer annet	0	(1)	(1)	2
Sum verdiendringer inklusiv verdiendring valuta	67	(1 530)	(1 463)	1 529
Realisert eiendom	0	0	0	26
Realisert aksjer og andeler	(3)	295	292	2 145
Realisert obligasjoner	0	10	10	1
Realisert derivater	0	(147)	(147)	163
Agio aksjer	0	116	116	11
Agio obligasjoner	0	0	0	4
Agio obligasjoner amortisert kost	0	0	0	147
Agio derivater	0	(68)	(68)	(110)
Agio utlån	0	34	34	51
Agio diverse	0	(191)	(191)	(89)
Sum realiserte gevinster	(3)	50	47	2 348
Sum netto inntekter fra investeringer:	787	5 137	5 925	11 037
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen:			(3 632)	7 019
Sum netto inntekter fra investeringer			2 293	18 056

Netto inntekter fra derivater i kollektiv og selskapsporteføljen fordelt etter type:

<i>Beløp i millioner kroner</i>	2018	2017
Aksjederivater	(163)	153
Rentederivater	2	(4)
Valuta derivater	(518)	(397)
Sum derivater til virkelig verdi	(679)	(247)

Note 8 – Spesifikasjon forsikringsrelaterede driftskostnader

DNB Livsforsikring AS

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Forvaltningskostnader	231	211
Salgskostnader	266	261
Forsikringsrelaterede administrasjonskostnader	778	756
Sum forsikringsrelaterede driftskostnader	1 275	1 228

Spesifikasjon av lønn og andre personalkostnader

Ordinær lønn	187	190
Pensjoner	16	7
Arbeidsgiveravgift	41	45
Andre personalkostnader	5	9
Sum lønn og andre personalkostnader	249	251

Beløp i millioner kroner	2018	2017
Avsetning til langsiktige forpliktelser - restrukturingsavsetning		
Rest avsatte kostnader til restrukturering per 1. januar	11	24
Tilført	0	3
Utbetalt	(8)	(14)
Tilbakeført ubenyttet avsetning	0	(2)
Rest avsatte kostnader til restrukturering per 31. desember	3	11

Note 9 – Antall ansatte/årsverk

	DNB Livsforsikring AS		DNB Livsforsikring konsern	
	2018	2017	2018	2017
Antall ansatte per 31.12.	262	277	310	325
Antall årsverk per 31.12.	255	271	303	319
Gjennomsnittlig antall ansatte	270	303	318	352
Gjennomsnittlig antall årsverk	263	293	311	342

Note 10 – Pensjonsforpliktelser og -kostnader

BESKRIVELSE AV PENSJONSORDNINGENE

DNB-konsernet har innskuddspensjon for alle medarbeidere i Norge.

Innskuddssatsene er:

- Lønn tilsvarende 0 til 7,1 ganger G: 7 prosent
- Lønn tilsvarende 7,1 til 12 ganger G: 15 prosent
- Konsernet har ikke innskuddspensjonsordning for lønn over 12G (utover den lukkede ordningen).

I 2015 og 2016 ble pensjonsordningen i all hovedsak omdannet fra ytelsespensjon til innskuddspensjon. I den forbindelse ble de ansatte i ordningene tildelt fripoliser, samt at det ble opprettet en kompensasjonsordning for de berørte ansatte som ennå ikke var pensjonister.

Spareplanen i kompensasjonsordningen har etter forutsetninger som ble besluttet på omdanningstidspunktene, som mål å gi

den enkelte ansatte ved fylte 67 år en samlet pensjonskapital tilsvarende det den ansatte ville hatt dersom ytelsespensjonsordningene hadde blitt videreført. Både opptjening og avkastning finansieres over driften.

DNB-konsernet har uførepensjon for alle medarbeidere i Norge. Uførepensjonsordningen er:

- 3 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 12G
- 25 prosent av G, maksimalt 6 prosent av pensjonsgrunnlaget, opp til 12G
- 66 prosent av pensjonsgrunnlaget i intervallet 6-12G

Konsernets norske selskaper er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon, AFP.

Den private AFP-ordningen vil bli finansiert gjennom en årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1G.

Pensjonskostnader og -forpliktelser inkluderer arbeidsgiveravgift og finansskatt.

Note 10 – Pensjonsforpliktelser og -kostnader forts.

Økonomiske forutsetninger som er benyttet ved beregning av pensjonskostnader og –forpliktelser er gjort i samsvar med Norsk regnskapsstiftelse sin veiledning, pr. 31. desember 2018.

DNB Livsforsikring AS

Pensjonskostnader

<i>Beløp i millioner kroner</i>	2018	2017
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	8	17
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	4	5
Beregnet avkastning på pensjonsmidlene	(1)	(1)
Avkorting	(13)	0
Administrasjonskostnader	0	0
Sum ytelsesbaserte ordninger	(2)	21
Avtalefestet pensjon, ny ordning	3	3
Risikopremie	0	0
Innskuddsbaserte ordninger	15	(17)
Netto pensjonskostnader	16	7

DNB Livsforsikring konsern

Pensjonskostnader

<i>Beløp i millioner kroner</i>	2018	2017
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	12	25
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	4	5
Beregnet avkastning på pensjonsmidlene	(1)	(1)
Avkorting	(13)	0
Administrasjonskostnader	0	0
Sum ytelsesbaserte ordninger	2	28
Avtalefestet pensjon, ny ordning	4	4
Risikopremie	0	0
Innskuddsbaserte ordninger	20	(14)
Netto pensjonskostnader	26	19

Note 10 – Pensjonsforpliktelser og -kostnader forts.

DNB Livsforsikring AS

PENSJONSFORPLIKTELSE

<i>Beløp i millioner kroner</i>	2018	2017
Inngående balanse	220	214
Årets opptjening	8	17
Årets rentekostnad	4	5
Aktuarielt tap (gevinst), netto	5	(3)
Overført fra andre enheter	0	0
Overgang til innskuddspensjon/avkorting	(25)	0
Utbetaling til pensjonister	(11)	(13)
Utgående balanse	202	220

Pensjonsmidler

<i>Beløp i millioner kroner</i>	2018	2017
Inngående balanse	55	52
Beregnet avkastning	1	1
Aktuariell gevinst (tap), netto	(2)	3
Overført fra andre enheter	0	0
Overgang til innskuddspensjon/avkorting	(12)	0
Innbetaling premier	1	1
Utbetaling pensjoner	(2)	(2)
Administrasjonskostnader	0	0
Utgående balanse	41	55

Netto pensjonsforpliktelser	160	165

DNB Livsforsikring konsern

PENSJONSFORPLIKTELSE

<i>Beløp i millioner kroner</i>	2018	2017
Inngående balanse	245	231
Salg av datterselskap	0	0
Årets opptjening	12	25
Årets rentekostnad	4	5
Aktuarielt tap (gevinst), netto	6	(3)
Overgang til innskuddspensjon	(25)	0
Planendring	0	0
Avkorting	0	0
Utbetaling til pensjonister	(11)	(13)
Utgående balanse	230	245

Pensjonsmidler

<i>Beløp i millioner kroner</i>	2018	2017
Inngående balanse	54	51
Beregnet avkastning	1	1
Aktuariell gevinst (tap), netto	(2)	3
Overgang til innskuddspensjon	(12)	0
Avkorting	0	0
Innbetaling premier	1	1
Utbetaling pensjoner	(2)	(2)
Administrasjonskostnader	0	0
Utgående balanse	40	54

Netto pensjonsforpliktelser	188	190

Note 10 – Pensjonsforpliktelser og -kostnader forts.

Sensivitetsanalyse for ytelsesordningen

Følgende estimer er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2018, forutsatt at alle andre parametre er konstante. Faktiske resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

	Diskonteringsrente		Årlig lønnsvekst / grunnbeløp		Årlig pensjonsregulering		Levealder	
	1 %	-1 %	1 %	-1 %	1 %	0 % reg	+1 år	-1 år
Endring i prosentpoeng	1 %	-1 %	1 %	-1 %	1 %	0 % reg	+1 år	-1 år
Prosentvis endring i pensjon								
Pensjonsforpliktelse PBO	8-16	15-17	20-25	20-22	10-11	8-12	4	4
Periodens netto pensjonskostnad	10-20	20-22	22-25	20-22	10-11	8-12	4	4

Note 11 – Skattekostnad

Beløp i millioner kroner	DNB Livsforsikring AS		DNB Livsforsikring konsern	
	2018	2017	2018	2017
SKATTEKOSTNAD PÅ DRIFTSRESULTAT FØR SKATT				
Betalbar skatt	464	23	472	31
Endring utsatt skatt	(369)	(48)	(949)	85
Sum skattekostnad (- skatteinntekt)	94	(25)	(477)	116
Avstemming av skattekostnad mot resultat før skatt				
Resultat før skatt	1 663	1 977	1 672	1 987
Forventet skattekostnad etter nominell skattesats (23 %, 24 % i 2017)	383	475	385	477
Skatteeffekt av finansskatt i Norge	33	20	33	20
Skatteeffekt av skattefrie aksjeinntekter	(70)	(119)	(70)	(119)
Skatteeffekt av andre skattefrie inntekter og ikke fradragsberettigede kostnader	24	(375)	31	(186)
Skatteeffekt av endret skattesats for balanseført utsatt skatt	0	1	0	(47)
Skatteeffekt knyttet til overgang nye skatteregler 2018	(299)	0	(880)	0
Skatt vedrørende tidligere år	23	(27)	23	(27)
Skattekostnad på resultat før skatt	94	(25)	(477)	116
Effektiv skattesats	6 %	(1 %)	(29 %)	6 %
Inntektskatt på øvrige resultatelementer i totalresultat				
Pensjoner	(2)	1	(2)	1
Sum inntektsskatt på øvrige resultatelementer i totalresultat	(2)	1	(2)	1

Skatteberegningen er satt opp i henhold til skatteregler vedtatt 20. desember 2018 gjeldene for inntektsåret 2018. De nye reglene medfører at skattlegging av inntekter og kostnader knyttet til eiendeler i kollektiv- og investeringsvalgporteføljen følger regnskapet. Overgang til nye regler er regulert i overgangsbestemmelser, hvor skattemessige verdier og forpliktelser per 31. desember 2018 fastsettes i tråd med regnskapsreglene. Endringer i skattemessige verdier er skattepliktige eller fradragsberettiget i inntektsåret 2018. Basert på vår vurdering og forståelse av overgangsreglene er netto skatteeffekt knyttet til overgangen til nye skatteregler tatt inn som en skatteinntekt på hhv. 299 millioner kroner for selskap og 880 millioner for konsern. Årsaken til forskjellen mellom selskap og konsern er at tidligere utsatt skatt knyttet til eiendomsporteføljen i konsern delvis er reversert. DNB Liv vurderer ytterligere inntektsføring fremover. Skatteetaten har utgitt en prinsipputtalelse angående forståelse av overgangsreglene som kan være avvikende fra DNB Liv sitt syn.

Note 11 – Skattekostnad forts.

Beløp i millioner kroner	DNB Livsforsikring AS		DNB Livsforsikring konsern	
	2018	2017	2018	2017
UTSATT SKATTEFORDEL/(UTSATT SKATT)				
Årets bevegelser i utsatt skattefordel/(utsatt skatt)				
Utsatt skattefordel/(utsatt skatt) per 1. januar	(647)	(694)	(1 527)	(1 382)
Endring ført mot ordinært resultat	384	48	965	(85)
Endring ført mot øvrige resultatetelementer	2	(1)	2	(1)
Endring ført direkte mot egenkapital	0	0	(48)	(58)
Endring som følge av konsernbidrag	(160)	0	(160)	0
Utsatt skattefordel/(utsatt skatt) per 31. desember	(421)	(647)	(767)	(1 527)

DNB Livsforsikring AS

UTSATT SKATTEFORDEL OG UTSATT SKATT I BALANSEN VEDRØRER FØLGENDE MIDLERTIDIGE FORSKJELLER

Beløp i millioner kroner	31.12.18		31.12.17	
	Utsatt skattefordel	Utsatt skatt	Utsatt skattefordel	Utsatt skatt
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	1	0	0	2
Finansielle derivater	0	0	65	0
Øvrige finansielle instrumenter	0	0	0	840
Netto pensjonsforpliktelser	36	0	34	0
Netto andre skatteøkende/-reducerende midlertidige forskjeller	0	587	0	282
Fremførbart underskudd/ubenyttet kredittfradrag	0	0	248	0
Sum	37	587	346	1 123
Andre poster som ikke inngår i beregningen av utsatt skatt	0	129	0	129
Netto regnskapsført utsatt skattefordel/(utsatt skatt)		(421)		(647)

DNB Livsforsikring konsern

Beløp i millioner kroner	31.12.18		31.12.17	
	Utsatt skattefordel	Utsatt skatt	Utsatt skattefordel	Utsatt skatt
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	0	353	0	888
Finansielle derivater	0	0	65	0
Øvrige finansielle instrumenter	0	0	0	840
Netto pensjonsforpliktelser	36	0	34	0
Netto andre skatteøkende/-reducerende midlertidige forskjeller	0	579	0	274
Fremførbart underskudd/ubenyttet kredittfradrag	0	0	248	0
Sum	36	932	346	2 002
Andre poster som ikke inngår i beregningen av utsatt skatt		129		129
Netto regnskapsført utsatt skattefordel/(utsatt skatt)		(767)		(1 527)

I konsernets skatteøkende midlertidige forskjeller inngår midlertidige forskjeller knyttet til investeringseiendommer for de utenlandske eiendomsselskapene. De skatteøkende midlertidige forskjellene knytter seg til forskjeller mellom virkelige verdier og estimerte skattemessige verdier på investeringseiendommene, som har oppstått i eierperioden. Skatteøkende midlertidige forskjeller knyttet til de 100 prosent eide norske eiendomsselskapene er reversert i 2018 pga. nye skatteregler hvor skattemessig resultat settes likt regnskapsmessig resultat og konsernbidrag fra eiendomsselskapene ikke tillegges skatteplikt hos DNB Liv, men kommer til fradrag i avgivende selskaper.

I konsernet omfattes DNB Liv av finansskatten og har skattesats på 25 prosent. Andre norske selskaper i konsernet omfattes ikke av finansskatten. Ved balanseføring av utsatt skatt/skattefordel i konsernregnskapet benyttes derfor selskapsskattesatsen gjeldende for hvert enkelt selskap.

Note 11 – Skattekostnad forts.

DNB Livsforsikring AS

Oversikt over skattefordeler fra underskudd til fremføring <i>Beløp i millioner kroner</i>	31.12.18			31.12.17		
	Samlede fremførbare underskudd	Herav grunnlag for balanseføring	Balanseført utsatt skattefordel	Samlede fremførbare underskudd	Herav grunnlag for balanseføring	Balanseført utsatt skattefordel
Underskudd til fremføring						
Norge, 25 %				991	991	248
Sum fremførbare underskudd og utsatt skattefordel				991	991	248
Sum utsatt skattefordel fra underskudd og kredittfradrag til fremføring						248

DNB Livsforsikring konsern

Oversikt over skattefordeler fra underskudd til fremføring <i>Beløp i millioner kroner</i>	31.12.18			31.12.17		
	Samlede fremførbare underskudd	Herav grunnlag for balanseføring	Balanseført utsatt skattefordel	Samlede fremførbare underskudd	Herav grunnlag for balanseføring	Balanseført utsatt skattefordel
Underskudd til fremføring						
Norge, 25 %				991	991	248
Sum fremførbare underskudd og utsatt skattefordel				991	991	248
Sum utsatt skattefordel fra underskudd og kredittfradrag til fremføring						248

Note 12 – Klassifikasjon av finansielle instrumenter

DNB Livsforsikring AS
per 31.12.18

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Finansielle derivater som sikringsinstrument	Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter som holdes til forfall	Ikke-finansielle eiendeler og gjeld	Totalt
Eiendeler						
Andre finansielle eiendeler	891					891
Utlån og fordringer	2 942					2 942
Obligasjoner, sertifikater og rentefond	76 349					76 349
Aksjer og andeler aksjefond	21 311					21 311
Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen	77 241					77 241
Finansielle derivater	29					29
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall				78 501		78 501
Utlån og fordringer til amortisert kost			35 034			35 034
Investerings eiendommer					33	33
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak					18 699	18 699
Fordringer og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak					2 924	2 924
Immaterielle eiendeler					10	10
Andre eiendeler					907	907
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelse i kollektivporteføljen	241					241
Sum eiendeler	179 005		35 034	78 501	22 574	315 114
Gjeld og egenkapital						
Forsikringsforpliktelse, kunder bærer risikoen					77 241	77 241
Forpliktelse til forsikringstagere					204 286	204 286
Avsetning for forpliktelse					1 029	1 029
Finansielle derivater	743					743
Forpliktelse ekskl. finansielle derivater					1 473	1 473
Påløpte kostnader og ikke opptjente inntekter					201	201
Ansvarlig lånekapital			7 000			7 000
Sum gjeld	743		7 000		284 230	291 973
Sum egenkapital					23 142	23 142
Sum gjeld og egenkapital	743		7 000		307 371	315 114

Note 12 – Klassifikasjon av finansielle instrumenter forts.

DNB Livsforsikring konsern
per 31.12.18

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Finansielle derivater som sikringsinstrument	Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter som holdes til forfall	Ikke-finansielle eiendeler og gjeld	Totalt
Eiendeler						
Andre finansielle eiendeler	1 721					1 721
Utlån og fordringer	2 942					2 942
Obligasjoner, sertifikater og rentefond	76 349					76 349
Aksjer og andeler aksjefond	21 311					21 311
Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen	77 241					77 241
Finansielle derivater	29					29
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall				78 501		78 501
Utlån og fordringer til amortisert kost			35 034			35 034
Investerings eiendommer					16 844	16 844
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak					4 554	4 554
Immaterielle eiendeler					10	10
Andre eiendeler					1 043	1 043
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser i kollektivporteføljen	241					241
Sum eiendeler	179 836		35 034	78 501	22 451	315 822
Gjeld og egenkapital						
Forsikringsforpliktelser, kunder bærer risikoen					77 241	77 241
Forpliktelser til forsikringstagere					204 286	204 286
Avsetning for forpliktelser					1 412	1 412
Finansielle derivater	743					743
Forpliktelser ekskl. finansielle derivater					1 863	1 863
Påløpte kostnader og ikke opptjente inntekter					201	201
Ansvarlig lånekapital			7 000			7 000
Sum gjeld	743		7 000		285 004	292 747
Sum egenkapital					23 075	23 075
Sum gjeld og egenkapital	743		7 000		308 079	315 822

Note 12 – Klassifikasjon av finansielle instrumenter forts.

DNB Livsforsikring AS
per 31.12.17

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Finansielle derivater som sikrings-instrument	Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter som holdes til forfall	Ikke-finansielle eiendeler og gjeld	Totalt
Eiendeler						
Andre finansielle eiendeler	811					811
Utlån og fordringer	4 029					4 029
Obligasjoner, sertifikater og rentefond	83 228					83 228
Aksjer og andeler aksjefond	16 902					16 902
Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen	75 206					75 206
Finansielle derivater	53					53
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall				75 798		75 798
Utlån og fordringer til amortisert kost			38 568			38 568
Investeringsseidommer					34	34
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak					20 636	20 636
Fordringer og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak					505	505
Immaterielle eiendeler					31	31
Andre eiendeler					730	730
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelse i kollektivporteføljen	205					205
Sum eiendeler	180 230		38 568	75 798	21 937	316 737
Gjeld og egenkapital						
Forsikringsforpliktelse, kunder bærer risikoen					75 206	75 206
Forpliktelse til forsikringstagere					208 705	208 705
Avsetning for forpliktelse					813	813
Finansielle derivater	322					322
Forpliktelse ekskl. finansielle derivater					1 478	1 478
Påløpte kostnader og ikke opptjente inntekter					134	134
Ansvarlig lånekapital			5 500			5 500
Sum gjeld	322		5 500		286 337	292 159
Sum egenkapital					24 578	24 578
Sum gjeld og egenkapital	322		5 500		310 915	316 737

Note 12 – Klassifikasjon av finansielle instrumenter forts.

DNB Livsforsikring konsern
per 31.12.17

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Finansielle derivater som sikringsinstrument	Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter som holdes til forfall	Ikke-finansielle eiendeler og gjeld	Totalt
Eiendeler						
Andre finansielle eiendeler	1 658					1 658
Utlån og fordringer	4 029					4 029
Obligasjoner, sertifikater og rentefond	83 228					83 228
Aksjer og andeler aksjefond	16 902					16 902
Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen	75 206					75 206
Finansielle derivater	53					53
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall				75 798		75 798
Utlån og fordringer til amortisert kost			38 568			38 568
Investeringsseidommer					16 106	16 106
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak					4 433	4 433
Immaterielle eiendeler					31	31
Andre eiendeler					868	868
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser i kollektivporteføljen	205					205
Sum eiendeler	181 076		38 568	75 798	21 439	317 085
Gjeld og egenkapital						
Forsikringsforpliktelser, kunder bærer risikoen					75 206	75 206
Forpliktelser til forsikringstagere					208 705	208 705
Avsetning for forpliktelser					1 726	1 726
Finansielle derivater	322					322
Forpliktelser ekskl. finansielle derivater					1 561	1 561
Påløpte kostnader og ikke opptjente inntekter					134	134
Ansvarlig lånekapital			5 500			5 500
Sum gjeld	322		5 500		287 332	293 154
Sum egenkapital					23 931	23 931
Sum gjeld og egenkapital	322		5 500		311 263	317 085

Note 13 – Finansielle instrumenter til virkelig verdi

DNB Livsforsikring konsern
per 31.12.18

Beløp i millioner kroner	Priser i aktivt marked Nivå 1	Observerbare markedsdata og uvesentlig kredittspread Nivå 2	Ikke observerbare markedsdata, eller vesentlig kredittspread Nivå 3	Periodiserte renter	Totalt
Eiendeler					
Øvrige finansielle eiendeler	1 962	0	0	0	1 962
Utlån og fordringer	2 831	106	0	5	2 942
Sertifikater, obligasjoner og rentefond inkl. private credit fond	0	76 349	1 047	0	77 396
Aksjer og andeler:					
Aksjer	1 185	13	231	0	1 428
Aksjefond	0	14 802	0	0	14 802
Eiendomsfond	0	0	67	0	67
Hedgefond	0	1 244	832	0	2 075
Alternative investeringer; PE, infrastruktur	0	0	1 892	0	1 892
Finansielle eiendeler, kunden bærer risikoen	0	77 241	0	0	77 241
Finansielle derivater	0	28	0	1	29
Sum finansielle instrumenter til virkelig verdi ¹⁾	5 978	169 782	4 069	7	179 836
Gjeld					
Finansielle derivater ¹⁾	0	(741)	0	(2)	(743)

1) Jfr. note 12

DNB Livsforsikring konsern
per 31.12.17

Beløp i millioner kroner	Priser i aktivt marked Nivå 1	Observerbare markedsdata og uvesentlig kredittspread Nivå 2	Ikke observerbare markedsdata, eller vesentlig kredittspread Nivå 3	Periodiserte renter	Totalt
Eiendeler					
Øvrige finansielle eiendeler	1 862	0	0	0	1 862
Utlån og fordringer	2 694	1 329	0	5	4 029
Sertifikater, obligasjoner og rentefond inkl. private credit fond	0	83 228	0	0	83 228
Aksjer og andeler:					
Aksjer	1 061	14	204	0	1 279
Aksjefond	0	10 909	0	0	10 909
Eiendomsfond	0	0	185	0	185
Hedgefond	0	1 231	946	0	2 178
Alternative investeringer; PE, infrastruktur	0	0	2 352	0	2 352
Finansielle eiendeler, kunden bærer risikoen	0	75 206	0	0	75 206
Finansielle derivater	0	38	0	15	53
Sum finansielle instrumenter til virkelig verdi ¹⁾	5 618	171 956	3 687	21	181 281
Gjeld					
Finansielle derivater ¹⁾	0	(323)	0	1	(322)

1) Jfr. note 12

Note 13 – Finansielle instrumenter til virkelig verdi forts.

Finansielle instrumenter klassifisert i nivå 3 omfatter per 31. desember 2018 til sammen 4 069 millioner kroner i unoterte aksjer, eiendomsfond, hedgefond, private equity fond, infrastrukturfond og private credit fond. Verdsettelsene er basert på rapportert verdi fra fondene, som hovedsakelig benytter kontantstrømbaserte modeller eller multipler ved fastsettelse av virkelig verdi. Konsernet har ikke full tilgang til informasjon om alle elementene i disse verdsettelsene og har derfor ikke grunnlag for å fastsette alternative forutsetninger.

De fleste private equity fondene fastsetter virkelig verdi basert på en bransjestandard utarbeidet av European Private Equity & Venture Capital Association, EVCA. Metoden er utarbeidet for å gi veiledning for å fastsette beste estimat på virkelig verdi for investeringer i lite likvide egenkapitalinstrumenter. På grunn av tidspunkt for verdirapportering fra fondene, er verddivurderingene på balansedag basert på verdsettelse for tidligere perioder, justert for tidsetterslep i rapporteringen. Tidsetterslepet er for de fleste fondene på om lag tre måneder. Justering for tidsetterslep fastsettes med utgangspunkt i utviklingen i en vektet indeks bestående av en parameter for aksjemarkedet representert ved MSCI World som referanseindeks, og en parameter for forventet langsiktig avkastning på PE-investeringer. I perioder med uro i finansmarkedene, vil det kunne være betydelig usikkerhet knyttet til verdsettelsen av disse investeringene. Per 31. desember 2018 er det negativ justering på -153 millioner kroner knyttet til tidsetterslepet, og per 31. desember 2017 var tilsvarende positive justering på 64 millioner.

Strømningsanalyse nivå 3

Beløp i millioner kroner	Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	Finansielle eiendeler			Finansiell gjeld		
		Utlån til kunder	Sertifikater og obligasjoner	Aksjer og andeler	Finansielle eiendeler, kunden bærer risikoen	Finansielle derivater	Finansielle derivater
Balanse per 31. desember 2017	0	0	0	3 687	0	0	0
Netto inntekt (gevinster/tap, FX og rente)	0	0	0	439	0	0	0
Tilgang/kjøp							
kjøpspris	0	0	0	1 312	0	0	0
Avhendet							
virkelig verdi	0	0	0	(1 778)	0	0	0
Forfalt							
virkelig verdi	0	0	0	0	0	0	0
Overført fra nivå 1 eller 2							
Virkelig verdi på tidspunkt for overføring	0	0	409	0	0	0	0
Overført til nivå 1 eller 2							
virkelig verdi	0	0	0	0	0	0	0
Annet	0	0	0	0	0	0	0
Balanse per 31. desember 2018	0	0	409	3 660	0	0	0

Note 14 – Virkelig verdi av finansielle eiendeler til amortisert kost

DNB Livsforsikring AS
per 31.12.18

Beløp i millioner kroner	Amortisert kost ¹⁾	Periodiserte renter	Priser i aktivt marked Nivå 1	Observerbare markedsdata og uvesentlig kredittspred Nivå 2	Ikke observerbare markedsdata, eller vesentlig kredittspred Nivå 3	Virkelig verdi inklusiv periodiserte renter
Eiendeler						
Utlån og fordringer	34 825	209	0	0	35 147	35 357
Obligasjoner, holdes til forfall	76 879	1 622	0	82 771	0	84 392
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	111 704	1 831	0	82 771	35 147	119 749

1) Amortisert kost og periodiserte renter utgjør til sammen balanseført verdi.

Utlån og fordringer:

Denne klassen består i det vesentlige av boliglån, næringslån og illikvide obligasjoner med pant i fast eiendom. Verdsettelsen skjer bl.a. ved bruk av modeller der ikke alle parametrene er basert på observerbare markedsdata.

Obligasjoner holdes til forfall:

Obligasjoner klassifisert på nivå 2 er obligasjoner som verdsettes basert på teoretiske modeller. Beregningen skjer med utgangspunkt i observerbare rentekurver. Kurvene tillegges en utstederspesifikk kredittpremie basert på et snitt av kredittspreader innhentet fra et utvalg meglerforetak.

Note 15 – Investeringseiendom

VIRKELIG VERDI

Investeringseiendommene i DNB Liv inngår som en del av midlene i kollektivporteføljen og holdes med tanke på å oppnå langsiktig avkastning for kundene. Eiendomsporteføljen vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Virkelig verdi er den prisen som ville blitt oppnådd for å selge den enkelte eiendom i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på balanse-dato. Den norske delen av porteføljen verdsettes ved hjelp av intern verdivurderingsmodell, og er dermed på nivå tre i verdsettelsehierarkiet. Som supplement innhentes, på rullerende basis gjennom året, eksterne takster for et representativt utvalg av porteføljen. Utvalget utgjør nærmere 95 prosent av porteføljeværdien. I 4. kvartal 2018 er i alt 10 eiendommer, som representerer 43 prosent av den 100 prosent eide porteføljen, vurdert eksternt. Hensikten med de eksterne takstene er å sammenligne de interne vurderingene mot uavhengige referanser. Den svenske delen av porteføljen, samt deleide eiendommer verdsettes på grunnlag av eksterne takster.

INTERN VERDIVURDERINGSMODELL

Den interne modellen beregner virkelig verdi som nåverdi av fremtidige kontantstrømmer i og etter utløp av kontraktsperioden. Avkastningskravet i modellen reflekterer markedsrisikoen. Ved utgangen av 2018 ble det i all hovedsak benyttet et avkastningskrav på 7,6 prosent. Det gjøres individuelle vurderinger av avkastningskravet på segmentnivå. Modellen benytter samme avkastningskrav for kontantstrømmer både i og utenfor kontraktsperioden.

Spesifikk eiendomsrisiko hensyntas i kontantstrømmen, blant annet gjennom kontraktsfestet leie og fremtidig markedsleie, driftskostnader, nødvendige investeringer, leietakertilpasninger ved kontraktsutløp, sannsynlighet for ledighet og justering av vekstfaktor (Norges Banks inflasjonsmål).

UTVIKLING MARKEDS- OG KONTRAKTSLEIE

Samlet kontraktsleie for den 100 prosent eide porteføljen i Norge økte med 42 millioner kroner gjennom 2018 til 778 millioner. I samme perioden gikk vurdert markedsleie for den samme porteføljen opp med 16 millioner kroner til 784 millioner.

VERDIUTVIKLING OG SENSITIVITET

Verdivurderingene har samlet ført til oppskrivning av eiendomsporteføljen med 738 millioner kroner i 2018.

Verdivurderingene er særlig sensitive for endring i avkastningskrav og forutsetninger om fremtidig inntektsstrøm. 0,25 prosentpoeng reduksjon av avkastningskrav vil, alt annet like, endre verdien av eiendomsporteføljen med 4,9 prosent (661 millioner kroner). Fem prosent økning i fremtidige markedsleier vil alt annet like endre verdien av eiendomsporteføljen med 4,0 prosent (540 millioner kroner).

LEDIGHET

Den økonomiske ledigheten i porteføljen var 7,0 prosent ved utgangen av 2018 mot 6,8 prosent ved utgangen av 2017.

Beløp i millioner kroner		Virkelig verdi	Brutto leieareal m ²	Gj.sn. leietid i antall år
Type bygg	By/sted			
Kontorbygg	Østlandet	4 100	103 879	5,0
Kontorbygg	Norge for øvrig	3 068	122 827	4,6
Kjøpesentre	Norske byer	4 144	111 083	3,7
Hoteller	Norske byer	2 103	64 176	10,0
Utland	Stockholm/Gøteborg	3 429	35 836	7,6
Sum investeringseiendom per 31. desember 2018		16 844	437 801	5,5
Herav verdi prosjekter		0	0	0
Sum investeringseiendom per 31. desember 2017		16 106	479 394	6,0
Endring i 2018		738	(41 593)	(0,5)

Note 15 – Investeringseiendom forts.

<i>Beløp i millioner kroner</i>	2018	2017
Beløp inkludert i resultatregnskapet		
Leieinntekter fra investeringseiendom	822	831
Driftskostnader investeringseiendom	(119)	(136)
Netto leie	703	695

Tilgang/avgang og verdiregulering siste år

<i>Beløp i millioner kroner</i>	
Balansført verdi per 31. desember 2016	15 565
Tilgang, kjøp av nye eiendommer	0
Tilgang, aktivering av investeringer	162
Tilgang, oppkjøp av andre selskaper	0
Reklassifisering fra felleskontrollert foretak	0
Netto gevinst som resultat av justering til virkelig verdi	738
Avhendelser	(506)
Valutakursendringer med mer	148
Balansført verdi per 31. desember 2017	16 106
Tilgang, kjøp av nye eiendommer	0
Tilgang, aktivering av investeringer	334
Tilgang, oppkjøp av andre selskaper	0
Reklassifisering fra felleskontrollert foretak	0
Netto gevinst som resultat av justering til virkelig verdi	478
Avhendelser	0
Valutakursendringer med mer	(74)
Balansført verdi per 31. desember 2018	16 844

Netto gevinst i 2018 relatert til gjentatte virkelig verdjusteringer fra eiendommer som fortsatt er i eie per 31. desember 2018 er 478 millioner kroner. Netto gevinst i 2017 relatert til gjentatte virkelig verdjusteringer fra eiendommer som fortsatt er i eie per 31. desember 2017 er 711 millioner kroner. Netto gevinst for gjentatte virkelig verdjusteringer er presentert i resultatregnskapet som verdiendringer på investeringer.

Prosjekter, forventet ferdigstillelse	2019	2020	2021
Kontraktsmessige forpliktelser til kjøp og utvikling av eiendom	53	0	9

Note 16 – Aksjer i datterselskaper, felleskontrollerte foretak og tilknyttede selskaper

DNB Livsforsikring AS

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Datter- selskaper	Felles- kontrollerte foretak	Tilknyttede selskaper	Sum
Anskaffelseskost	41 876	1 299	2 616	45 791
Bokført verdi per 1. januar 2017	15 941	1 429	2 769	20 139
Tilgang/avgang	0	0	0	0
Andel av resultat	1 558	76	225	1 859
Konsernbidrag/Utbytte	(1 252)	0	(107)	(1 359)
Kapitalendringer	(43)	0	41	(3)
Bokført verdi per 31. desember 2017	16 203	1 505	2 928	20 636
Tilgang/avgang	0	0	0	0
Andel av resultat	1 062	64	198	1 324
Konsernbidrag/Utbytte	(20 839)	(50)	(90)	(20 980)
Kapitalendringer	17 719	0	0	17 719
Bokført verdi per 31. desember 2018	14 146	1 519	3 035	18 699

DNB Livsforsikring konsern

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Felles- kontrollerte foretak	Tilknyttede selskaper	Sum
Anskaffelseskost	1 299	2 616	3 915
Bokført verdi per 1. januar 2017	1 429	2 769	4 198
Tilgang/avgang	0	0	0
Andel av resultat	76	225	301
Konsernbidrag/Utbytte	0	(107)	(107)
Kapitalendringer	0	41	41
Bokført verdi per 31. desember 2017	1 505	2 928	4 433
Tilgang/avgang	0	0	0
Andel av resultat	64	198	262
Konsernbidrag/Utbytte	(50)	(90)	(140)
Kapitalendringer	0	0	0
Bokført verdi per 31. desember 2018	1 519	3 035	4 554

Note 16 – Aksjer i datterselskaper, felleskontrollerte foretak og tilknyttede selskaper forts.

Virkelig verdi av felleskontrollerte foretak og tilknyttede selskaper tilsvarende balanseført verdi. Verdien består i all hovedsak av foretakenes investering i investeringseiendommer.

	Forretningskontor	Eierandel	Stemmeandel
Datterselskaper i selskapsporteføljen			
DNB Næringsseiendom AS	Bergen	100 %	100 %
Datterselskaper i kollektivporteføljen			
DNB Eiendomsholding AS:	Bergen	100 %	100 %
Admiral Hotel AS	Bergen	100 %	100 %
ANS Beddingen	Bergen	100 %	100 %
ANS Fjordalleen 16	Bergen	100 %	100 %
ANS Sjøsidene 1	Bergen	100 %	100 %
ANS Sjøsidene 2	Bergen	100 %	100 %
ANS Torgalmenningen 14	Bergen	100 %	100 %
Beddingen 16 AS	Bergen	100 %	100 %
Brugata 19 AS	Bergen	100 %	100 %
DNB Eiendomsforvaltning AS	Bergen	100 %	100 %
DNB Eiendomskomplementar AS	Bergen	100 %	100 %
DNB Handesparker AS	Bergen	100 %	100 %
DNB Kjøpesenter og Hotel Forvaltning AS	Bergen	100 %	100 %
DNB Kontor Forvaltning AS	Bergen	100 %	100 %
DNB Livsforsikring Eiendom Sverige AB	Stockholm	100 %	100 %
Folke Bernadottesvei 40 AS	Bergen	100 %	100 %
Forenede-Kvartalet ANS	Bergen	100 %	100 %
Galleriet Kjøpesenter AS	Bergen	100 %	100 %
Markeveien 1B AS	Bergen	100 %	100 %
Nordnorsk Hotell AS	Bergen	100 %	100 %
Roald Amundsens gt. 6 AS	Bergen	100 %	100 %
Rosenkrantzgaten 12 AS	Bergen	100 %	100 %
Sandsligården KS	Bergen	100 %	100 %
Sandslimarka 251 ANS	Bergen	100 %	100 %
Sandvika Torg AS	Bergen	100 %	100 %
Starvhusgaten 2A AS	Bergen	100 %	100 %
Starvhusgaten 2B AS	Bergen	100 %	100 %
Stortinggt. 22 AS	Bergen	100 %	100 %
Strandgaten 17 AS	Bergen	100 %	100 %
Strandgaten 4 Eiendom AS	Bergen	100 %	100 %
Strandkanten Garasjeanlegg AS	Bergen	100 %	100 %
Strandveien 18 Eiendom AS	Bergen	100 %	100 %
Strandveien 50 AS	Bergen	100 %	100 %
Trondheim Hotel AS	Bergen	100 %	100 %
Trondheim Torg AS	Bergen	100 %	100 %
Verdibo ANS	Bergen	100 %	100 %
Vestnorsk Hotell AS	Bergen	100 %	100 %
Hygea AS	Bergen	100 %	100 %
DNB Kjøpesenter og Hotel AS	Bergen	100 %	100 %
DNB Kontor AS	Bergen	100 %	100 %
DNB Liv Eiendom Sverige AS	Bergen	100 %	100 %
Tilknyttede selskaper			
Ferd. Størjohanns Sønner AS	Bergen	32 %	32 %
Norsk Pensjon AS	Bergen	25 %	25 %
DNB Scandinavian Property Fund DA	Bergen	35 %	35 %
Felleskontrollerte foretak			
Vestby Senterutvikling AS	Bergen	50 %	50 %
Sørlandssenteret DA	Bergen	50 %	50 %

Note 17 – Investeringer som holdes til forfall

DNB Liv sin portefølje av obligasjoner klassifisert som «holdes til forfall» utgjorde 76 879 millioner kroner per 4. kvartal 2018. Porteføljen består i det vesentlige av verdipapirer utstedt av låntagere med høy kredittverdighet. Obligasjoner med statsgaranti utgjorde ved utgangen av kvartalet om lag 20 prosent av porteføljen. Obligasjoner med fortrinnsrett utgjorde om lag 33 prosent av porteføljen. Resterende midler er i all hovedsak plassert i papirer utstedt av kommuner, fylkeskommuner og finansforetak med god kredittkvalitet. Det vesentlige av plasseringer i obligasjoner utstedt av finansforetak er senior gjeld, som sorterer høyest opp i kapitalstrukturen og har første prioritet i tilfelle utsteders konkurs. Det investeres bare unntaksvis i papirer utstedt av tradisjonelle industriselskap. Porteføljen er, i tråd med IAS 39, gjennomgått og vurdert i forhold til om det finnes objektive indikasjoner på verdifall. Det er ikke identifisert noen nedskrivningsbehov i porteføljen.

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Balansført verdi 31.12.18	Virkelig verdi 31.12.18	Balansført verdi 31.12.17	Virkelig verdi 31.12.17
Stat/statsgaranterte	15 191	16 779	15 190	17 225
Overnasjonal garanti	1 800	2 057	1 800	2 106
Kommune/fylkeskommune	1 902	1 923	1 900	1 980
Bank og kredittforetak	18 399	18 973	16 213	16 917
Obligasjoner med fortrinnsrett	25 399	27 983	26 099	29 564
Andre utstedere	14 189	15 057	12 905	14 196
Sum obligasjoner, holdes til forfall	76 879	82 771	74 106	81 987
Periodiserte renter	1 622	1 622	1 692	1 692
Obligasjoner, holdes til forfall	78 501	84 392	75 798	83 679
Herav børsnoterte papirer	75 %		72 %	

Beholdningsendring gjennom regnskapsåret

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall
Balanse per 1. januar 2017	80 872
Tilgang	0
Avgang	(6 606)
Årets periodiserte over-/underkurs (amortisering)	(37)
Verdiendring valuta	(124)
Balanse per 31. desember 2017	74 106
Tilgang	7 697
Avgang	(4 903)
Årets periodiserte over-/underkurs (amortisering)	(20)
Verdiendring valuta	0
Balanse per 31. desember 2018	76 879

Note 17 – Investeringer som holdes til forfall forts.

Obligasjoner spesifisert etter valutasort

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Balansført	Virkelig	Balansført	Virkelig
	verdi 31.12.18	verdi 31.12.18	verdi 31.12.17	verdi 31.12.17
NOK	76 879	82 771	74 106	81 987
Totalt	76 879	82 771	74 106	81 987
Periodiserte renter	1 622	1 622	1 692	1 692
Obligasjoner, holdes til forfall	78 501	84 392	75 798	83 679

Obligasjoner gruppert etter forfallstidspunkt

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Opp til 1 mnd	1 til 3 mnd	3 mnd til 1 år	1 til 5 år	Over 5 år	Sum
NOK	303	3 387	6 906	25 666	42 239	78 501
Totalt	303	3 387	6 906	25 666	42 239	78 501

	31.12.18	31.12.17
Durasjon	5,21	5,27
Gjennomsnittlig effektiv rente ¹⁾	4,35	4,43

1) For det enkelte rentepapir er det beregnet effektiv rente basert på papirets bokførte verdi. Sammenvektingen til gjennomsnittlig effektiv rente for totalbeholdningen er gjort med det enkelte papirs andel av total rentefølsomhet som vekter.

Note 18 – Aksjer, andeler og grunnfondsbevis til virkelig verdi over resultatet

					31.12.2018
<i>Beløp i millioner kroner</i>	Org.nr	Antall aksjer	Eierandel i prosent	Anskaffelseskost	Virkelig verdi
Aksjer i norske selskaper					
Oslo Børs Vps Holding Asa	983268617	8 522 045	19,82	466 043	1 184 564
Marineholmen Forskningspark AS	939731121	8 154	4,42	28 286	62 655
NMI Fund III KS	912348644	543 961	9,52	52 970	58 525
Andre Øvrige aksjer i Norge				87 685	122 470
Sum aksjer norske selskaper				634 983	1 428 214
Norske aksjefond					
DNB Global Indeks		36 658 631		9 496 063	9 861 675
DNB Norge (IV)		230 481		1 527 160	1 531 957
DNB Norge Indeks		3 664 511		570 504	825 693
Øvrige aksjefond i Norge				1 204 489	1 314 210
Sum norske aksjefond				12 798 216	13 533 535
Utenlandske aksjefond, hedgefond, øvrige finansfond					
Oppenheimer DAM Dev Markets Equity SRI A1		1 678 807		1 282 734	1 246 696
AKO Fund Limited - NOK Class C3		356 671		387 782	1 243 501
Cevian Capital II Euro Class C October 2010		209 022		133 390	303 819
Cevian Capital II Euro Class C January 2016		271 899		134 784	287 483
Copenhagen Infrastructure Partners III K/S		61 127		79 025	81 084
Øvrige aksjefond				482 973	346 435
Sum aksjefond, hedgefond, øvrige finansfond				2 500 688	3 509 018
Private Equity					
Advent International GPE VI-E LP				12 046	29 150
Altor Fund II (No. 1) LP				45 547	28 092
Altor Fund III (No.1) LP				30 239	64 659
Apax Europe VII - B, LP				138 964	59 882
Bain Capital Europe Fund III LP				5 939	10 438
BlackRock Diversified Private Equity Program (Vesey Street Portfolio, L.P)				81 697	6 032
BlackRock Diversified Private Equity Program III (Vesey Street Portfolio III, L.P)				38 739	26 866
Danske Private Equity Partners II (EUR) K/S				26 951	811
Danske Private Equity Partners II (USD) K/S				17 056	3 333
DNB Private Equity I KS				1 805	4 656
DNB Private Equity I ASA				(754)	3 340
DNB Private Equity II IS				(15 882)	320 706

Note 18 – Aksjer, andeler og grunnfondsbevis til virkelig verdi over resultatet forts.

Beløp i millioner kroner	31.12.2018	
	Anskaffelseskost	Virkelig verdi
Private Equity		
DNB Private Equity III IS	121 781	178 016
DNB Private Equity IV IS	247 685	225 111
DNB Private Equity V IS	74 412	65 954
Energy Ventures III LP	61 774	40 194
EQT V (No.1) LP	34 150	5 023
European Fund Investments II LP	3 528	3 307
FSN Capital III LP	27 434	527
Herkules Private Equity II (Jersey-I) LP	25 046	997
HitecVision Private Equity IV LP	88 832	85 180
NeoMed Innovation IV LP	25 931	(3)
Nordic Capital VII Beta LP	37 071	15 769
Northgate IV LP	48 480	51 178
Northgate Private Equity Partners III LP	85 716	69 653
Northzone Ventures IV KS	17 420	199
Northzone Ventures V KS	(1 651)	31 111
Reiten & Co Capital Partners VI LP	35 049	9 481
Reiten & Co Capital Partners VII LP	83 282	88 870
Sarsia Development AS	6 566	1 225
Schroders PE Fund of funds C-shares	(7 654)	24 540
Schroders PE Fund of funds II C-shares	(13 975)	29 585
Schroders PE Fund of Funds III C-shares	17 520	54 370
Sterling Capital Partners III LP	64 062	106 277
The Fourth Cinven Fund (No.2) LP	42 666	132
The Resolute Fund II LP	60 779	98 110
The Third Cinven Fund (No.5) LP	11 816	1 237
Troux Holding AS (Verdane Capital III AS)	7 893	84
Verdane Capital VI KS	50 192	19 033
Viking Venture II AS	30 520	2 653
Warburg Pincus PE IX LP	(7 767)	10 293
Warburg Pincus PE VIII LP	32 867	17 862
Sum private equity	1 693 770	1 793 932
Sum aksjer og andeler	17 627 658	20 264 699
Herav selskapsporteføljen		1 326 456

Per årsslutt har DNB Liv kommittert, ikke investert kapital relatert til investeringene i private equity fond, infrastrukturfond og eiendomsfond på 3 147 millioner kroner.

Note 19 – Obligasjoner, sertifikater og rentefond til virkelig verdi

Beløp i millioner kroner	31.12.18			DNB Livsforsikring konsern 31.12.17		
	Pålydende verdi	Anskaffelses-kost	Virkelig verdi	Pålydende verdi	Anskaffelses-kost	Virkelig verdi
Ordinære rentefond		76 470	76 349		82 354	82 819
Private credit fond		989	1 047		407	409
Sum obligasjoner, sertifikater og rentefond til virkelig verdi		77 460	77 396		82 762	83 228

Spesifikasjoner rentefond til virkelig verdi 31.12.2018

Beløp i millioner kroner	Antall andeler	Anskaffelses-kost	Virkelig verdi
DNB AM Kort Obligasjon	19 970 196	19 947	19 924
DNB AM Kort Obligasjon 2	20 058 030	20 022	20 026
DNB AM Lang Obligasjon	18 993 129	19 214	18 992
DNB FRN 20	2 155 755	2 161	2 180
DNB Global Credit	465 570	4 275	4 262
DNB Global Credit Short	1 458 124	1 462	1 395
DNB Global High Grade	1 153 237	993	945
DNB High Yield	2 418 953	2 508	2 498
DNB Likviditet 20 (IV)	38 961	392	389
DNB Likviditet 20 (V)	380 748	3 801	3 799
DNB SICAV-High Yield Institutional A NOK	1 592 390	1 663	1 904
DNB SICAV-High Yield Retail A NOK	5 000	5	6
DNB SICAV-High Yield Retail A EUR	5 000	5	5
Pemberton European Mid-Market Debt Fund II (A)	86 705	498	537
Senior Loan Fund I (A) SLP (BlueBay)	43 889	332	345
Monroe PCF III	5 000	43	43
Direct Lending Fund III SLP (Bluebay)	13 433	117	122
Øvrige rentefond		23	23
Sum rentefond til virkelig verdi		77 460	77 396

Note 19 – Obligasjoner, sertifikater og rentefond til virkelig verdi forts.

Nøkkeltall	Modifisert durasjon	Effektiv rente
Rentefond		
DNB AM Kort Obligasjon	0,4	1,6 %
DNB AM Kort Obligasjon 2	0,3	1,6 %
DNB AM Lang Obligasjon	3,2	2,3 %
DNB FRN 20	0,2	1,9 %
DNB Global Credit	6,2	3,2 %
DNB Global Credit Short	0,5	2,2 %
DNB Global High Grade	6,9	2,1 %
DNB High Yield	1,0	7,4 %
DNB Likviditet 20 (IV)	0,2	1,7 %
DNB Likviditet 20 (V)	0,2	1,7 %
DNB SICAV-High Yield Institutional A NOK	1,2	7,6 %
DNB SICAV-High Yield Retail A NOK	1,2	7,6 %
DNB SICAV-High Yield Retail A EUR	1,2	7,6 %

Private credit fondene har en modifisert durasjon på ca. 0,2.

Rentefond spesifisert etter valutasort

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi
NOK	76 344
EUR	1 009
USD	43
Sum rentefond til virkelig verdi	77 396

Note 20 – Utlån og fordringer

DNB Livsforsikring AS

	31.12.18		31.12.17	
Utlån og fordringer til virkelig verdi	Anskaffelses-	Balanseført	Anskaffelses-	Balanseført
<i>Beløp i millioner kroner</i>	kost	verdi	kost	verdi
Utlån med statsgaranti	805	1 016	931	1 123
Andre langsiktige utlån	0	0	192	206
Annen kortsiktig fordring	391	391	878	878
Bankplasseringer knyttet til investeringsvirksomheten	1 531	1 531	1 817	1 817
Periodiserte renter	0	5	0	5
Sum utlån og fordringer til virkelig verdi	2 726	2 942	3 817	4 029

Utlån med statsgaranti

Alle lånene er 100 prosent sikret/garantert med garantipoliser utstedt av Garantiinstituttet for eksportkreditt, og DNB Liv har ingen kredittrisiko mot låntaker. Ved beregning av kapitaldekning nullvektes lånene.

Annen Kortsiktig fordring

Denne posten er knyttet til avregning av åpne derivatposisjoner. Avregning skjer i tråd med inngått avtale, såkalt Credit Support Annex.

	31.12.18		31.12.17	
Utlån og fordringer til amortisert kost	Anskaffelses-	Balanseført	Anskaffelses-	Balanseført
<i>Beløp i millioner kroner</i>	kost	verdi	kost	verdi
Utlån med pant i boligeiendom	15 284	15 284	18 243	18 243
Utlån med pant i næringsseiendom	10 140	10 140	11 699	11 699
Obligasjonslån med pant i næringsseiendom	9 400	9 400	8 469	8 469
Periodiserte renter	0	209	0	157
Sum utlån og fordringer til amortisert kost	34 825	35 034	38 411	38 568

Note 20 – Utlån og fordringer forts.

Utlån med pant i boligeiendom

Gjennomsnittlig belåningsgrad (LTV) for den totale porteføljen av boliglån var per 31. desember 2018 ca. 44 prosent.

Utlån med pant i næringseiendom

Gjennomsnittlig belåningsgrad (LTV) for den totale porteføljen av næringslån var per 31. desember 2018 ca. 57 prosent.

Obligasjonslån med pant i næringseiendom

Denne posten består i det vesentlige av ikke ratede obligasjonslån med pant i fast eiendom. Porteføljen er, i tråd med IAS 39, gjennomgått og vurdert i forhold til om det finnes objektive indikasjoner på verdifall. Det er ikke identifisert noen nedskrivningsbehov i porteføljen.

Utlån med pant i boligeiendom

<i>Beløp i millioner kroner</i>	31.12.2018	31.12.2017
Utlån til kunder, nominell verdi	15 022	17 827
Rest amortisering	263	418
Individuell nedskrivning	1	0
Gruppenedskrivning	0	2
Utlån til kunder, etter nedskrivninger	15 284	18 243
Påløpt ikke forfalt rente	23	29
Individuelle nedskrivninger på påløpt ikke forfalt rente	0	0
Utlån til kunder, amortisert kost	15 308	18 272

Tapsavsetninger

<i>Beløp i millioner kroner</i>		
Individuell nedskrivning	0	0
Individuelle nedskrivninger på påløpt ikke forfalt rente	0	0
Gruppenedskrivning	2	2
Tapsavsetning per utløp av perioden	3	3

Nedskrivninger på boliglån

<i>Beløp i millioner kroner</i>		
Individuell nedskrivning	0	0
Individuelle nedskrivninger på påløpt ikke forfalt rente	0	0
Gruppenedskrivning	0	(1)
Inngått på tidligere konstanterte nedskrivninger	0	0
Nedskrivninger i perioden	1	0

Note 20 – Utlån og fordringer forts.

I tabellen under er lån til kunder, nominell verdi, fordelt geografisk ut fra kundens adresse.

<i>Beløp i millioner kroner</i>	31.12.2018	31.12.2017
Engasjementer fordelt på geografiske områder		
Akershus	3 045	3 606
Aust-Agder	228	267
Buskerud	1 030	1 210
Finnmark	234	280
Hedmark	298	352
Hordaland	1 179	1 384
Møre og Romsdal	227	276
Nordland	554	662
Oppland	509	602
Oslo	3 307	3 974
Rogaland	595	682
Sogn og Fjordane	36	44
Telemark	200	262
Troms	439	519
Trøndelag	598	729
Vest-Agder	213	253
Vestfold	1 335	1 555
Østfold	912	1 091
Utland	82	81
Totalt	15 022	17 827

Utlån med pant i næringseiendom

<i>Beløp i millioner kroner</i>	31.12.2018	31.12.2017
Utlån til kunder, nominell verdi	10 141	11 702
Rest amortisering	0	0
Individuell nedskrivning	0	0
Gruppenedskrivning	1	3
Utlån til kunder, etter nedskrivninger	10 140	11 699
Påløpt ikke forfalt rente	36	36
Individuelle nedskrivninger på påløpt ikke forfalt rente	0	0
Utlån til kunder, amortisert kost	10 176	11 735

I tabellen under er lån til kunder, nominell verdi, fordelt geografisk ut fra kundens adresse.

<i>Beløp i millioner kroner</i>	31.12.2018	31.12.2017
Engasjementer fordelt på geografiske områder		
Akershus	2 784	4 441
Buskerud	0	625
Hedmark	437	455
Hordaland	1 159	1 177
Oslo	4 954	4 155
Troms	807	849
Totalt	10 141	11 702

Note 21 – Utestående derivatkontrakter, nominelle beløp og markedsverdier

DNB Livsforsikring konsern
Per 31.12.18

Beløp i millioner kroner	Renterelaterte kontrakter			Valutarelaterte kontrakter			Egenkap.relaterte kontrakter			Sum	
	Nominelle verdier totalt	Markedsverdi Positiv	Negativ	Nominelle verdier totalt	Markedsverdi Positiv	Negativ	Nominelle verdier totalt	Markedsverdi Positiv	Negativ	Markedsverdi Positiv	Negativ
Kontrakter inngått for handelsformål											
OTC-kontrakter											
Terminer	0	0	0	2 951	21	(51)	0	0	0	21	(51)
Swapper	1 200	5	(21)	19 419	3	(671)	0	0	0	8	(692)
Børsomsatte kontrakter											
Kjøpte futures	0	0	0	0	0	0	1 118	0	0	0	0
Solgte futures	0	0	0	0	0	0	812	0	0	0	0
Sum kontrakter handel	1 200	5	(21)	22 370	24	(722)	1 930	0	0	29	(743)

Note 22 – Andre finansielle eiendeler

DNB Livsforsikring AS

Beløp i millioner kroner	Selskaps- porteføljen	Kollektiv- porteføljen	2018	2017
	Oppgjørskonti finans	(3)	18	15
Kontanter og kontantekvivalenter	0	639	639	558
Annet	24	212	236	222
Sum per 31. desember 2018	21	869	891	811

DNB Livsforsikring konsern

Beløp i millioner kroner	Selskaps- porteføljen	Kollektiv- porteføljen	2018	2017
	Oppgjørskonti finans	(3)	18	15
Kontanter og kontantekvivalenter	0	831	831	765
Annet	24	851	875	860
Sum per 31. desember 2018	21	1 699	1 721	1 658

Note 23 – Eiendeler i livsforsikring med investeringsvalg

Forvalter	Fondsnavn	Sparesaldo i millioner kroner	Kurs valuta	Kurs NOK	Noterings- valuta fondskurs	Avkastning i prosent siste år
Alfred Berg	Alfred Berg Gambak (6)	215	28 289,07	28 289,07	NOK	(2,62 %)
DNB Asset Management	DNB Bankkonto (1)	828	1,97	1,97	NOK	0,81 %
DNB Asset Management	DNB Teknologi (6)	656	1 452,41	1 452,41	NOK	7,12 %
DNB Asset Management	Pensjonsprofil I 30 (3)	337	154,29	154,29	NOK	(3,12 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil I 50 (4)	1 420	167,08	167,08	NOK	(5,03 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil I 80 (5)	420	166,12	166,12	NOK	(7,95 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil I 100 (6)	421	158,62	158,62	NOK	(9,81 %)
DNB Asset Management	DNB Health Care (5)	191	315,52	315,52	NOK	11,41 %
DNB Asset Management	DNB Aktiv 100 (6)	461	256,48	256,48	NOK	(5,84 %)
DNB Asset Management	DNB Aktiv Rente (2)	259	103,10	103,10	NOK	(0,86 %)
DNB Asset Management	DNB Obligasjon (2)	297	11 130,20	11 130,20	NOK	(1,60 %)
DNB Asset Management	DNB Rentepar (1)	172	99,95	99,95	NOK	(0,21 %)
DNB Asset Management	DNB Global Indeks (5)	227	269,45	269,45	NOK	(3,27 %)
DNB Asset Management	DNB Aktiv 30 (3)	782	149,38	149,38	NOK	(1,99 %)
DNB Asset Management	DNB Aktiv 50 (4)	203	287,70	287,70	NOK	(3,33 %)
DNB Asset Management	DNB Aktiv 80 (4)	741	236,10	236,10	NOK	(5,30 %)
Hermes Investment Management Ltd	Hermes Global Equity ESG Fund (5)	633	24,23	24,23	NOK	(8,61 %)
Oppenheimer Funds	Oppenheimer Developing Markets Equity UCITS	265	94,69	94,69	NOK	(7,10 %)
DNB Asset Management	DNB Bankkonto (1)	534	1,97	1,97	NOK	0,80 %
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 0 Aktiv	1 177	125,71	125,71	NOK	0,50 %
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 10 Aktiv	6 301	134,50	134,50	NOK	(0,56 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 10 Indeks	304	108,32	108,32	NOK	(0,37 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 100 Aktiv	3 039	216,56	216,56	NOK	(9,63 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 100 Indeks	656	117,98	117,98	NOK	(7,65 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 20 Aktiv	358	143,74	143,74	NOK	(1,61 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 25 Aktiv	946	149,45	149,45	NOK	(2,24 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 30 Aktiv	7 044	153,82	153,82	NOK	(2,59 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 30 Aktiv med Innskuddssikring	2 037	153,82	153,82	NOK	(2,59 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 30 Indeks	1 261	111,04	111,04	NOK	(2,12 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 35 Posten	2 813	157,59	157,59	NOK	(3,15 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 50 Aktiv	23 087	171,67	171,67	NOK	(4,64 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 50 Aktiv med Innskuddssikring	2 510	171,67	171,67	NOK	(4,64 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 50 Indeks	924	113,38	113,38	NOK	(3,75 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 50 Posten	209	170,18	170,18	NOK	(4,57 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 70 Aktiv	1 023	190,67	190,67	NOK	(6,67 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 80 Aktiv	8 953	198,99	198,99	NOK	(7,63 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 80 Aktiv med Innskuddssikring	622	198,99	198,99	NOK	(7,63 %)
DNB Asset Management	Pensjonsprofil 80 Indeks	2 030	116,36	116,36	NOK	(6,13 %)
Andre	Andre	2 885				
Sum		77 241				

Note 24 – Kontanter og kontantekvivalenter

<i>Beløp i millioner kroner</i>	<i>DNB Livsforsikring AS</i>		<i>DNB Livsforsikring konsern</i>	
	2018	2017	2018	2017
Kontanter og kontantekv. i finansielle eiendeler (note 22)	639	558	831	765
Kontanter og bank under andre eiendeler (note 25)	789	603	912	723
Kontanter og bank under utlån og fordringer (note 20)	1 531	1 817	1 531	1 817
Sum kontanter og kontantekvivalenter	2 959	2 977	3 274	3 306

<i>Beløp i millioner kroner</i>	<i>DNB Livsforsikring AS</i>		<i>DNB Livsforsikring konsern</i>	
	2018	Herav mellom-værende	2018	Herav mellom-værende
Skattetrekk	238	238	248	248
Kontanter i bank og kasse	1 190	609	1 495	928
Andre oppgjørskonti	1 531	952	1 531	952
Sum kontanter og kontantekvivalenter	2 959	1 799	3 274	2 128

Note 25 – Immaterielle eiendeler og andre eiendeler

Beløp i millioner kroner	DNB Livsforsikring AS		DNB Livsforsikring konsern	
	2018	2017	2018	2017
Andre immaterielle eiendeler	10	31	10	31
Sum immaterielle eiendeler	10	31	10	31
Anlegg og utstyr	2	2	3	2
Kasse, bank	789	603	912	723
Sum andre eiendeler	791	604	915	725

Beløp i millioner kroner	DNB Livsforsikring AS			
	Utvikling av IT-systemer	Andre immaterielle eiendeler	Varige driftsmidler	Totalt
Per 31. desember 2017				
Opprinnelig anskaffelseskost	1 217	4	70	1 292
Samlede av- og nedskrivninger ¹⁾	1 186	4	68	1 258
Bokført verdi per 31. desember 2017	31	0	2	33
Året per 31. desember 2018				
Bokført verdi	31	0	2	33
Tilgang	0	0	0	0
Salg	0	0	0	0
Nedskrivning	6	0	0	6
Avskrivninger ²⁾	16	0	0	16
Bokført verdi per 31. desember 2018	10	0	2	11
Per 31. desember 2018				
Opprinnelig anskaffelseskost	1 217	4	70	1 292
Samlede av- og nedskrivninger, salg	1 208	4	68	1 280
Bokført verdi per 31. desember 2018	10	0	2	11

1) Utviklede IT-systemer avskrives over 5 år.

Varige driftsmidler har en gjennomsnittlig avskrivningstid på 4,5 år.

2) Avskrivningene inngår i regnskapslinjen Forsikringsrelaterte driftskostnader i resultatregnskapet.

Note 25 – Immaterielle eiendeler og andre eiendeler forts.

DNB Livsforsikring konsern

Beløp i millioner kroner	Utvikling av IT-systemer	Andre immaterielle eiendeler	Varige driftsmidler	Totalt
Per 31. desember 2017				
Opprinnelig anskaffelseskost	1 218	4	92	1 313
Samlede av- og nedskrivninger ¹⁾	1 186	4	90	1 280
Bokført verdi per 31. desember 2017	31	0	2	33
Året per 31. desember 2018				
Bokført verdi	31	0	2	33
Justering opprinnelig anskaffelseskost	0	0	(8)	(8)
Tilgang	0	0	1	1
Salg	0	0	0	0
Justering samlede av- og nedskrivninger	0	0	(9)	(9)
Nedskrivning	6	0	0	6
Avskrivninger ²⁾	16	0	1	17
Bokført verdi per 31. desember 2018	10	0	3	12
Per 31. desember 2018				
Opprinnelig anskaffelseskost	1 218	4	85	1 306
Samlede av- og nedskrivninger, salg	1 208	4	82	1 294
Bokført verdi per 31. desember 2018	10	0	3	13

1) Utviklede IT-systemer avskrives over 5 år.

Varige driftsmidler har en gjennomsnittlig avskrivningstid på 4,5 år.

2) Avskrivningene inngår i regnskapslinjen Forsikringsrelaterte driftskostnader i resultatregnskapet.

Beløp i millioner kroner	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Investert	1	3	1	19	27	48
Solgt (salgsverdi)	0	0	0	0	0	0

Note 26 – Forsikringsforpliktelser

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Kollektiv pensjon privat	Kollektiv foreningspensjon	Individuell kapitalforsikring	Individuell pensjonsforsikring	Gruppelivsforsikring	Skadeforsikring	2018	2017
Premiereserve	216 474	3 128	19 223	30 324	763	1 389	271 301	271 370
Tilleggsavsetning	5 652	132	574	850	0	0	7 209	7 664
Kursreguleringsfond	988	31	185	252	0	0	1 457	3 262
Premiefond	758	6	0	64	0	0	828	923
Innskuddsfond	682	0	0	0	0	0	682	663
Andre tekniske avsetninger	0	0	0	0	0	51	51	29
Sum forsikringsforpliktelser per 31. desember	224 554	3 298	19 981	31 491	763	1 441	281 528	283 911

Kollektiv pensjon privat

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Ytelsesbasert uten investeringsvalg	Fripoliser	Uten rett til andel av overskudd	Innskuddsbasert med investeringsvalg	2018	2017
Premiereserve	20 810	127 144	2 439	66 082	216 474	212 483
Tilleggsavsetning	1 091	4 535	26	0	5 652	5 819
Kursreguleringsfond	281	699	8	0	988	2 318
Premiefond	542	8	208	0	758	839
Innskuddsfond	0	0	0	682	682	663
Andre tekniske avsetninger	0	0	0	0	0	0
Sum forsikringsforpliktelser per 31. desember	22 724	132 386	2 680	66 763	224 554	222 122

Individuell kapitalforsikring

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Med overskuddsdeling	Uten rett til andel av overskudd	Investeringsvalg	2018	2017
Premiereserve	3 454	10 441	5 327	19 223	21 330
Tilleggsavsetning	81	493	0	574	657
Kursreguleringsfond	43	142	0	185	357
Premiefond	0	0	0	0	0
Innskuddsfond	0	0	0	0	0
Andre tekniske avsetninger	0	0	0	0	0
Sum forsikringsforpliktelser per 31. desember	3 578	11 075	5 327	19 981	22 345

Individuell rente- og pensjonsforsikring

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Med overskuddsdeling	Uten rett til andel av overskudd	Investeringsvalg	2018	2017
Premiereserve	22 374	2 800	5 151	30 324	32 174
Tilleggsavsetning	710	141	0	850	1 043
Kursreguleringsfond	227	25	0	252	521
Premiefond	64	0	0	64	77
Innskuddsfond	0	0	0	0	0
Andre tekniske avsetninger	0	0	0	0	0
Sum forsikringsforpliktelser per 31. desember	23 374	2 966	5 151	31 491	33 814

Note 27 – Endringer i forsikringsforpliktelser

Kontraktsfaste forpliktelser

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Kursregu- leringsfond	Premie- fond	Andre tekniske avsetninger	2018	2017
Inngående balanse per 31. desember	196 826	7 664	3 262	923	29	208 705	208 160
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser							
Netto resultatførte avsetninger	(2 711)	(106)	(1 805)	21	25	(4 576)	(532)
Overskudd på avkastningsresultatet	547	0	0	0	0	547	689
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	94	0	0	0	0	94	108
Annen tilordning av overskudd	136	0	0	0	0	136	476
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	(1 934)	(106)	(1 805)	21	25	(3 799)	740
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser							
Overføringer mellom fond	(151)	(349)	0	(117)	(3)	(620)	(195)
Overføringer til/fra selskapet	0	0	0	0	0	0	0
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	(151)	(349)	0	(117)	(3)	(620)	(195)
Utgående balanse per 31. desember	194 741	7 209	1 457	828	51	204 286	208 705

Investeringsvalgportefølje

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Premie- reserve	Innskudds- fond	2018	2017
Inngående balanse per 31. desember	74 543	663	75 206	60 220
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser				
Netto resultatførte avsetninger	6 485	0	6 485	8 535
Avkastningsresultat tilordnet kontraktene	(3 632)	0	(3 632)	7 019
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	3	0	3	3
Justering av forsikringsforpliktelser fra andre resultatkomponenter	(689)	0	(689)	(615)
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	2 167	0	2 167	14 942
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser				
Overføringer mellom fond	0	0	0	0
Overføringer til/fra selskapet	(151)	19	(132)	43
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	(151)	19	(132)	43
Utgående balanse per 31. desember	76 560	682	77 241	75 206

Note 28 – Ansvarlig lånekapital

<i>Beløp i millioner kroner</i>		Lånebeløp NOK	Rente 2018 NOK	Rente	Forfall
Låneopptak					
September 2015	NOK	2 500	96	Flytende	Evigvarende
September 2015	NOK	3 000	88	Flytende	September 2025
Desember 2018	NOK	1 500	4	Flytende	Evigvarende
Sum ansvarlig lånekapital		7 000	188		

De ansvarlige lånene er tatt opp innen konsernet. De evigvarende lånene kan innfris etter 10 år regnet fra låneopptaket. Lånet med fastsatt løpetid kan på låntakers initiativ innfris etter 5 år regnet fra låneopptak. Eventuell førtidig innfrielse av ansvarlige lån krever samtykke fra Finanstilsynet.

Avstemming av forpliktelser fra finansieringsaktiviteter

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Forpliktelser fra finansieringsaktiviteter		Sum
	Finansielle forpliktelser	Finansielle leieforpliktelser	
Forpliktelser 1. januar 2017	5 500	0	5 500
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	0	0	0
Valutakursendringer	0	0	0
Tilganger finansielle leieforpliktelser	0	0	0
Andre transaksjoner uten kontantoppgjør	0	0	0
Forpliktelser 31. desember 2017	5 500	0	5 500
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	1 500	0	1 500
Valutakursendringer	0	0	0
Tilganger finansielle leieforpliktelser	0	0	0
Andre transaksjoner uten kontantoppgjør	0	0	0
Forpliktelser 31. desember 2018	7 000	0	7 000

Note 29 – Risikoforhold

RISIKOSTYRING OG RAPPORTERING

Styring av DNB Liv sin risiko inngår som en del av selskapsstrategien vedtatt av styret. Risikosituasjonen i DNB Liv blir sett i sammenheng med konsernets samlede risikoprofil gjennom jevnlig behandling i DNB-konsernets balansestyringsutvalg (ALCO). Selskapets ledelse og styre skal bidra til en hensiktsmessig koordinering mellom risikostyring og strategien i DNB Liv og konsernets risikoprofil. Enhet for risikostyring i DNB Liv måler, analyserer, rapporterer, overvåker og følger opp DNB Liv sin totale risiko. Denne enheten er organisert uavhengig av finansforvaltningen og forretningsområdene i DNB Liv.

KAPITALFORHOLD

Det er etablert prosesser i DNB-konsernet for å vurdere kapitalbehovet i forhold til risiko. Utvikling i kapitalbehov er en sentral størrelse som hensyntas i den finansielle langtidsplanleggingen. Det er et myndighetsfastsatt krav å ha en slik egenvurdering av risikoprofil og kapitalbehovet i DNB-konsernet og separat for DNB Liv, kalt henholdsvis ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) for konsernet og ORSA (Own Risk and Solvency Assessment) for DNB Liv.

God risikostyring er et strategisk virkemiddel for å øke verdiskapingen. Konsernets risiko tallfestes i form av risikojustert kapitalbehov hvor DNB Liv inngår. Kapitalbehovet reflekterer markeds-, forsikrings-, operasjonell og forretningsrisiko. Kapitaliseringen av DNB Liv skal være tilstrekkelig i forhold til risikojustert kapitalbehov og de regulatoriske minstekravene til solvensmargin. I kapitaliseringen av DNB Liv tas det hensyn til at selskapet inngår i DNB-konsernet og at DNB-konsernets egenkapitalreserver også vil kunne utnyttes til fordel for DNB Liv.

For en oversikt over regulatorisk kapitalkrav vises det til note 31.

RISIKO I DNB LIV

Risiko i DNB Liv består av markeds-, kreditt-, likviditets-, forsikrings-, operasjonell og forretningsrisiko. Markedsrisiko består av risiko knyttet til aksjepris, renteendring og eiendom. Oversikt over beholdningen av aksjer og rentepapirer er gitt i note 17, 18 og 19. Rente-, likviditets-, kreditt- og forsikringsrisiko er nærmere beskrevet i henholdsvis note 32, 35, 36 og 30.

DNB Liv har inngått reassuranseavtaler som beskytter mot døds- og uførerisiko dersom katastrofelignende hendelser inntreffer.

DNB Liv anvender et rammeverk for risikoappetitt for styring av risiko. Risikoappetitten er fastsatt med mål for kapitalisering, markedsrisiko, forsikringsrisiko og operasjonell risiko. For å sikre hensiktsmessig kapitalisering er det fastsatt et langsiktig mål om å ha en solvensmargin på 140 uten overgangsregler. Risikoappetiten for markedsrisiko i DNB Liv baseres på en egenvurdering. Styret fastsetter også årlig rammer for finansiell- og forsikringsrisiko i tillegg til rammeverket for risikoappetitt. Rammene for markedsrisiko sikrer tilstrekkelig diversifisering, maksimal konsentrasjonsrisiko mot en enkelt utsteder og særskilte rammer for derivater. For forsikringsrisiko er det utarbeidet et program for reassuranse, prinsipper for prisfastsettelse og maksimale forsikringssummer. Enheten for Risikostyring overvåker og følger opp rammer og retningslinjer.

Finansielle derivater benyttes til å kunne effektivere et markedssyn/allokeringer gjennom en rask og kostnadseffektiv aktiva- og markedseksposering. Videre gir bruk av derivater mulighet til å foreta aktiv risikostyring av markedsrisiko. Derivater benyttes også til å differensiere underporteføljene og redusere valutarisiko. Både lineære og ikke-lineære derivater på renter og aksjer kan benyttes i kapitalforvaltningen. En oversikt over derivatposisjonene er gitt i note 33.

Note 29 – Risikoforhold forts.

SENSITIVITETSANALYSE FOR MARKEDSRISIKO

Tabellen under viser verdiendring og resultateffektene ved årsslutt av en prisendring på 20 prosent for aksjer, en renteendring på 1,5 prosentpoeng og en verdiendring på 12 prosent for eiendom. Sensitivitetene er gjort hver for seg. Effekten av verdiendringen på resultat er også vist i tabellen. Resultateffekten er avhengig av nivået på tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond. Eventuelle resultateffekter fra tilstrekkelighetstesten er ikke hensyntatt i resultatberegningen.

Beløp i millioner kroner

Markedsrisiko		Verdiendring	Resultateffekt
Aksjer	20 %	4 324	395
Aksjer	(20 %)	(4 324)	(467)
Renter	+1,5 pp	(1 771)	(137)
Renter	(1,5 pp)	1 771	166
Eiendom	12 %	2 524	108
Eiendom	(12 %)	(2 524)	(62)

Nedenfor er det vist tre stressscenarioer som viser et simultant prisfall på aksjer, renteøkning og verdifall på eiendom. Det er ikke hensyntatt diversifiseringer. Resultateffekten vil være vesentlig lavere, avhengig av nivået på tilleggsavsetninger og kursreguleringsfondet. Sammenlignet med utgangen av 2017 har samlet tapspotensial økt som i hovedsak skyldes økt aksjeeksponering.

Beløp i millioner kroner

	Aksjer	Renter	Eiendom	Samlet tapspotensial	
				31.12.18	31.12.17
Scenario 1	(20 %)	+0,3 pp	(5 %)	5 730	4 525
Scenario 2	(20 %)	+0,5 pp	(12 %)	7 438	6 223
Scenario 3	(20 %)	+1,5 pp	(12 %)	8 619	7 490

Styring av aksjerisiko ivaretas gjennom løpende tilpasning av aksjeandel til bufferkapitalen. Det reduserer sannsynligheten for svært negative utfall, samtidig som mulighetene for å delta i en oppgang i aksjemarkedene er gode.

Note 30 – Forsikringsrisiko

Analyse av forsikringsforpliktelse, investeringsvalg og kontraktsfastsatte forpliktelser

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Forpliktelser investeringsvalg	Forpliktelser tradisjonelle produkter
Balanse per 31. desember 2016	60 220	208 180
Innskudd	8 572	3 427
Avkastning	7 019	10 030
Mottatte reserver	3 190	462
Avgitte reserver	(1 799)	(164)
Forsikringsytelser	(1 427)	(12 698)
Øvrige endringer	(568)	(512)
Balanse per 31. desember 2017	75 206	208 705
Innskudd	8 935	3 229
Avkastning	(3 632)	5 137
Mottatte reserver	3 190	312
Avgitte reserver	(1 799)	(216)
Forsikringsytelser	(3 841)	(12 231)
Øvrige endringer	(817)	(649)
Balanse per 31. desember 2018	77 241	204 286

BESKRIVELSE AV FORSIKRINGSPRODUKTENE

Selskapet tilbyr tradisjonell livs- og pensjonsforsikring, fonds-forsikring og skadeforsikring. I de tradisjonelle produktene benyttes en beregningsrente for å fastsette avsetninger og premier. Beregningsrenten er kundens årlige rentegaranti. I de fleste fondsforsikringer bærer kunden den finansielle risikoen. Skadeforsikringene er produkter med utbetalinger relatert til forsikredes liv og helse. Dette er produkter uten overskuddsdeling med årlig reprising.

KOLLEKTIVE KONTRAKTER

Kollektiv ytelsespensjon er utbetalinger av pensjoner fra avtalt alder og så lenge den forsikrede lever. Det kan også avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder. Ytelsespensjon kan omfatte alderspensjon, uførepensjon, ektefellepensjon, samboerpensjon og barnpensjon. Kunden betaler forskuddsvis en årlig premie for renterisiko, forsikringsrisiko og administrasjon. Selskapet har mulighet til å endre premien årlig. Renteoverskudd ut over rentegarantien tildeles kunden i sin helhet. Ved renteresultat fra 0 prosent opp til kundens rentegaranti, kan selskapet anvende tilleggsavsetninger for å innfri rentegarantien, ellers skal selskapet dekke underskuddet. Overskudd på risikoresultatet kan enten brukes til å øke risikoutjevningfondet eller tildeles kundene. Det

kan ikke avsettes mer enn 50 prosent av et års overskudd fra risikoresultatet til risikoutjevningfondet. Underskudd etter bruk av risikoutjevningfondet skal dekkes av selskapet. Administrasjonsresultatet tilfaller i sin helhet selskapet. For ettårige avtaler med uførepensjon og etterlattepensjoner uten oppsparing, avregnes risikoresultatet direkte mot selskapet.

Fripoliser oppstår når et medlem trer ut av en pensjonsavtale eller pensjonsavtalen opphører. Opptjente rettigheter på utmeldings- eller opphørstidspunktet videreføres i fripoliser. Fripoliser har en egen overskuddsmodell der kunden skal tildeles minimum 80 prosent av renteoverskuddet. Overskudd på risikoresultatet kan enten brukes til å øke risikoutjevningfondet eller tildeles kundene. Det kan ikke avsettes mer enn 50 prosent av et års overskudd fra risikoresultatet til risikoutjevningfondet. Administrasjonsresultatet tilfaller i sin helhet selskapet.

Kollektiv foreningsforsikring er pensjonsforsikring som foreninger tegner for sine medlemmer. Foreningsforsikringer kan omfatte alderspensjon, uførepensjon, ektefellepensjon og barnpensjon. Renteresultat, risikoresultat og administrasjonsresultat inngår som samlet resultat til fordeling mellom kunde og selskap. Kunden skal ha minimum 65 prosent av samlet overskudd.

INDIVIDUELLE KONTRAKTER

Individuelle rente- og pensjonsforsikringer er spareavtaler hvor selskapet skal utbetale månedlige beløp så lenge en person lever, eller til personen når en bestemt alder. Dette omfatter vanligvis alderspensjon, uførepensjon, ektefellepensjon og barnepensjon.

Individuell kapitalforsikring er kontrakter hvor selskapet ved forsikredes død eller ved oppnådd avtalt alder skal utbetale avtalt beløp. Individuell kapitalforsikring kan også omfatte uførekapital, som er en engangsstønad ved varig uførhet.

For individuelle kontrakter solgt før 1. januar 2008 fordeles samlet resultat mellom kunder og selskap. Renteresultat, risikoresultat og administrasjonsresultat inngår som samlet resultat til fordeling. Kunden skal ha minimum 65 prosent av samlet overskudd. Kontrakter solgt etter 1. januar 2008 følger gjeldende virksomhetsregler med årlig prising av hvert resultatelement (tilsvarende regler som innen kollektiv ytelsespensjon).

KONTRAKTER I INVESTERINGSVALGSPORTEFØLJEN

Innskuddspensjon er kollektive pensjonsavtaler der den ansatte bærer den finansielle risikoen. Det kan dog kjøpes helt eller delvis sikring på innbetalt beløp.

Individuelle fondsforsikringer er kapitalforsikringer eller renteforsikringer der kunden bærer den finansielle risikoen.

ANDRE BRANSJER

Gruppeliv er dødsrisikoforsikringer som arbeidsgiver eller foreninger tegner for sine arbeidstakere eller medlemmer, eventuelt også for deres ektefeller og barn. Forsikringssum utbetales ved forsikredes død. Gruppeliv kan også omfatte uførekapital, som er en engangsstønad ved varig uførhet.

Personalforsikring er ettårige risikoprodukter som bedrifter knytter til sin pensjonsavtale. Det kan være bedriftsgruppeliv eller ulykkesforsikringer. Yrkesskadeforsikringen er lovpålagt for alle bedrifter.

Personrisikoprodukter til personkundemarkedet er ettårige risikoprodukter som inneholder dekninger som engangserstatning ved død, månedlig ytelse ved uførhet (uførente) engangserstatning ved uførhet (uførekapital) og kritisk sykdom. DNB Liv tilbyr også barne- og ungdomsforsikring som gir økonomisk sikkerhet ved ulykker, alvorlig sykdom og arbeidsuførhet.

FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsrisikoen i DNB Liv er i varierende grad delt mellom kunder og selskap. For skadeforsikringsproduktene (Personalforsikring) og enkelte rene risikoprodukter er selskapet eksponert for forsikringsrisiko. For kollektive pensjonsavtaler og nye individuelle pensjons- og kapitalforsikringsprodukter står selskapet risiko for negativt risikoresultat, og godskrives inntil 50 prosent av et positivt risikoresultat gjennom avsetning til risikoutjevningfond.

Risikoresultatet oppstår som følge av at erfaringer knyttet til dødelighet, uførhet og erstatninger avviker fra det som er forutsatt i selskapets beregningsgrunnlag for premier og avsetninger. Ved overskudd på risikoresultatet kan overskuddet avsettes til risikoutjevningfond. Risikoutjevningfondet kan ikke overstige 150 prosent av selskapets samlede risikopremier i regnskapsåret. Ved underskudd på risikoresultatet kan risikoutjevningfondet anvendes. Risikoutjevningfondet gjelder ikke risikoforsikringer av høyest ett års varighet, uførepensjoner og etterlattepensjoner uten opptjening eller individuelle kontrakter med gammel overskuddsdeling.

Risiko for DNB Liv knyttet til endring i dødelighet er todelt. Dødsrisiko omfatter dekninger som ektefelle- og barnepensjon hvor redusert dødelighet vil gi forbedret risikoresultat og lavere avsetningsbehov. Opplevelsesrisiko omfatter blant annet pensjoner under utbetaling hvor redusert dødelighet vil gi lengre utbetalingstid og dermed høyere avsetningsbehov. Oppreserveringsbehov knyttet til forsikringsrisiko vil gjennom forsikringsvirksomhetsloven § 3-15 kunne finansieres av overskudd på fremtidig avkastningsresultat. For fripoliser kan negativt risikoresultat dekkes av renteresultat etter forsikringsvirksomhetsloven § 3-17. Opplevelsesrisiko sammen med uførerisiko dominerer forsikringsrisikoen i selskapet.

Som følge av økt levealder har DNB Liv i perioden 2011–2017 forsterket premiereservene med 11,2 milliarder kroner. Av dette beløpet er 9,0 milliarder kroner finansiert av kundeoverskudd og risikoutjevningfond, mens 2,2 milliarder er finansiert av egenkapital. Oppreserveringen ble avsluttet 31. desember 2017.

Uførerisiko er i større grad utsatt for endringer over kortere tidsperioder. Avsetninger for inntrufne, ikke oppgjorte skader vurderes fortløpende. Utover dette er det ikke identifisert behov for styrking av eksisterende avsetninger knyttet til uførepensjon eller andre uføreprodukter.

For eksisterende kontrakter overvåkes forsikringsrisikoen kontinuerlig gjennom analyse og oppfølging av risikoresultatene innen hver bransje. Selskapet benytter også reassuranse som et instrument for å redusere forsikringsrisikoen. Selskapet har for tiden reassuranseavtaler som dekker katastrofer og store enkeltrisikoen innen kollektiv og individuell forsikring. Reassuranseavtalene innebærer at DNB Liv står ansvarlig for risiko opp til et fastsatt nivå, og reassurandør dekker overskytende risiko opp til en øvre definert grense.

For å redusere forsikringsrisikoen ved tegning gjennomføres det ved salg av individuelle risikoprodukter en helsevurdering av forsikrede. Individuell helsevurdering gjennomføres også for mindre kollektive ordninger. For salg av uførepensjoner skjer det en innplassering i risikoklasser etter konkret vurdering av risikoen for den enkelte kunde.

DNB Liv har sin hovedvirksomhet i Norge.

Risikoresultat	Kollektive forsikringsordninger - ytelsespensjon		Individuell rente- og pensjonsforsikring			Totalt
	Privat	Foreningsforsikring	Rente- og pensjonsforsikring	Kapitalforsikring	Andre bransjer	
<i>Beløp i millioner kroner</i>						
Risikoresultat i 2018 ¹⁾	320	13	43	116	(97)	395
Risikoresultat i 2017	311	6	52	126	(3)	491
Sensitiviteter - effekt på risikoresultatet						
5 prosent reduksjon i dødelighet	(35)	(1)	(10)	2	1	(42)
10 prosent økning i uførhet	(107)	0	(10)	(10)	(24)	(151)
¹⁾ Herav dødsrisiko	5	7	9	60	30	110
Herav opplevelsesrisiko	(29)	(6)	(9)	(1)	0	(45)
Herav uførhet	261	9	21	20	(128)	184
Herav skade	77	0	0	34	1	112
Herav andre poster	6	2	22	4	0	34

Tabellen viser effekten på risikoresultatet for 2018 ved gitte endringer i dødelighets- eller uføreefaringene.

Varige endringer i beregningsforutsetningene vil medføre behov for endringer i premier og avsetninger. Økt premiereservekrav kan finansieres av årets risikoresultat, eller av årets og fremtidig avkastningsresultat gjennom forsikringsvirksomhetslovens § 3-15 og § 3-16. Ved omlegging av beregningsforutsetninger skal Finanstilsynet godkjenne selskapets finansieringsplan gjennom forsikringsvirksomhetslovens § 3-7 og § 3-15.

Beregningsforutsetning

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Endring	Effekt på brutto premiereserve
Dødelighet	(5 %)	1 541
Uførhet	10 %	851

Tabellen viser hvilken effekt endringer i sentrale beregningsforutsetninger har på brutto premiereserve (millioner kroner).

DØDELIGHET OG UFØRHET

Tabellen viser netto årlig risikopremie for en forsikringssum på 100 000 kroner. For ektefellepensjon er det premien for en årlig ektefellepensjon på 10 000 kroner fra hovedforsikredes død frem til ektefelle er 77 år som er oppgitt. For uførepensjon er det premien for en årlig uførepensjon med 12 måneders karenstid på 10 000 kroner frem til 67 år som er oppgitt. Alle oppgitte premier på individuelle produkter er kjønnsnøytrale.

Beløp i kroner	Menn			Kvinner		
	30 år	45 år	60 år	30 år	45 år	60 år
Individuell livsforsikring	84	216	924	84	216	924
Individuell uførekapital	260	892	0	260	892	0
Individuell uførepensjon	490	1 433	4 301	490	1 433	4 301
Ektefellepensjon innen kollektiv pensjon	15	107	437	12	64	181
Uførepensjon innen kollektiv pensjon	280	452	1 296	401	1 117	2 209

RENTEFØLSOMHET - FORPLIKTELSER TIL FORSIKRINGSTAGERE

DNB Liv bærer risikoen for å oppfylle renteforpliktelsen selskapet har i avtalene med kundene. Finansavkastningen må være stor nok til å møte den garanterte avkastningen som selskapet har forpliktet seg til overfor kunden. I motsatt fall må den manglende avkastningen dekkes ved bruk av kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger, egenkapital eller ansvarlig lån.

Rentegarantien skal oppfylles på årlig basis. Målt i forhold til kundefonds har selskapet en samlet gjennomsnittlig rentegaranti på 3,1 prosent.

Tabellen viser hvordan gjennomsnittlig rentegaranti for hver bransje har utviklet seg over tid. Rentegarantien er angitt i prosent av premiereserve, premiefond og tilleggsavsetninger, og er målt per 31. desember. Rentegarantien reduseres langsomt hvert år.

Prosent	2018	2017	2016	2015	2014
Kollektiv pensjon, privat sektor	3,1 %	3,1 %	3,1 %	3,1 %	3,2 %
Individuell pensjon	3,4 %	3,4 %	3,4 %	3,4 %	3,4 %
Individuell kapital	2,2 %	2,2 %	2,3 %	2,3 %	2,3 %
Kollektiv foreningspensjon	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %
Totalt	3,1 %	3,1 %	3,1 %	3,1 %	3,2 %

BESKRIVELSE AV TILSTREKKELIGHETSTEST

Selskapet har i henhold til IFRS 4, vurdert om selskapets avsetninger står i forhold til forpliktelsene overfor kundene. Dersom testen viser at premiereservene er for lave til å bære de fremtidige forpliktelsene selskapet har, skal differansen regnskapsføres ved testtidspunktet. Tilstrekkelighetstesten blir gjennomført kvartalsvis.

Alle pristariffer som selskapet benytter, baserer seg på selskapets erfaringer innen produktsegment eller bransje. Produkter vil dermed kunne ha forskjellige grunnlagsrenter, dødelighets- og uførhetsantagelser, samt forskjellige omkostninger. Tilstrekkelighetstesten vurderer marginene i tariffene inkludert framtidig oppreiseringsbehov knyttet til langt liv.

Realistisk verdi av forpliktelsene beregnes som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer fra forsikringskontraktene, gitt spotrentekurven. Kurven beregnes med basis i observerbare norske swaprenter. Siste observerbare og likvide punkt er vurdert til å være 10 år i det norske rentemarkedet. Per 31. desember 2018 er 10 års swaprente 2,11 prosent. Til å estimere renter etter 10 år har selskapet benyttet Smith Wilson - modellen. Det antas at spotrentene konvergerer mot et langsiktig makroøkonomisk

rentepunkt. Dette er rentemodellens ultimate forwardrente (UFR). Den er antatt å være 4,95 prosent, og forwardrentene når denne etter 30 år. Den n-årige spotrenten er lik gjennomsnittet av forwardrentene i årene 1 til n. Tilstrekkelighetstesten er følsom for endringer i rentekurven.

Tilstrekkelighetstesten indikerte ikke noe behov for ytterligere avsetninger for forpliktelser overfor forsikringstakerne per 31. desember 2018.

SOLIDITETSKAPITAL

Soliditetskapitalen består av kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger, risikoutjevningfond, egenkapital, ansvarlige lån, fondsobligasjoner og merverdier på obligasjoner som holdes til forfall. Alle disse elementene, med unntak av risikoutjevningfondet, kan benyttes til å oppfylle avkastningsgarantien på forsikringsmidlene.

<i>Beløp i millioner kroner</i>	31.12.18	31.12.17
Kursreguleringsfond	1 457	3 262
Tilleggsavsetninger	7 209	7 664
Risikoutjevningfond	601	516
Egenkapital	22 541	24 062
Ansvarlige lån	7 000	5 500
Merverdi anleggsverdipapirer	5 879	7 863
Sum soliditetskapital	44 686	48 867
Avkastningsgaranti på forsikringsmidlene	6 283	6 437

Note 31 – Kapital og kapitalkrav

Nye internasjonale regulatoriske krav til kapital for forsikrings-selskaper har EU samlet i Solvens II-direktivet som trådte i kraft 1. januar 2016. Direktivet er gjennomført i norsk rett i finansforetaksloven og Solvens II forskriften. I tillegg til å omfatte kapital og kapitalkrav omfatter regelverket også regler for risikostyring og intern kontroll, tilsynsmessig kontroll og overvåking samt markedsdisiplin gjennom informasjonsplikt til offentligheten og rapporteringsplikt overfor tilsynsmyndigheter.

Solvens II regelverket stiller krav til ansvarlig kapital som skal dekke solvenskapitalkravet (SCR) og minstekapitalkravet (MCR).

Solvenskapitalkravet beregnes slik at sannsynligheten er 99,5 prosent for at samlet tap, herunder forsikringsmessig og finansielt tap, over en periode på 12 måneder ikke overstiger det beregnede kapitalkravet. Ved beregningen tas det hensyn til risikoreduserende tiltak og ordninger. Minstekravet beregnes slik at sannsynligheten er 85 prosent for at samlet tap over en periode på 12 måneder ikke overstiger det beregnede kapitalkravet.

Kapitalen inndeles i tre kapitalgrupper etter kapitalens kvalitet. Minimum 50 prosent av SCR må dekkes av kapitalgruppe 1. Kapitalgruppe 3 kan ikke dekke mer enn 15 prosent av solvenskapitalkravet. Av MCR kravet må kapitalgruppe 1 utgjøre minimum 80 prosent.

Det nye regelverket åpner for å anvende overgangsregler ved beregning av solvenskapital. DNB Liv fikk i desember 2015 godkjennelse av Finanstilsynet til å anvende overgangsregler for forsikringsmessige avsetninger. Dette gir selskapet anledning til å anvende bokførte forsikringsmessige avsetninger i stedet for markedsverdi av forpliktelsene. Overgangsregelen gjelder i 16 år med lineær nedtrapping av effekten, første gang 1. januar 2017.

DNB Liv hadde 31. desember 2018 en solvensmargin med overgangsregler på 184 prosent. Uten overgangsregler var solvensmarginen 152 prosent. Solvensmarginen er beregnet etter utbytte på 1,4 milliarder kroner.

Note 31 – Kapital og kapitalkrav forts.

KAPITAL OG KAPITALKRAV

Beløp i millioner kroner

	31.12.18	31.12.17
Kapital gruppe 1		
Aksjekapital	1 750	1 750
Overkursfond	6 016	6 016
Ansvarlige lån	1 500	0
Avstemmingsreserve ¹⁾	17 431	20 520
Inkludert effekt av overgangsreglene ²⁾	5 200	7 162
Sum kapital gruppe 1	26 697	28 286
Kapital gruppe 2		
Ansvarlige lån	5 500	5 500
Risikoutjevningfond	601	516
Sum kapital gruppe 2	6 101	6 016
Sum kapital gruppe 3	0	0
Sum ansvarlig kapital	32 797	34 302
Sum ansvarlig kapital uten overgangsregler	27 598	27 140

SOLVENSKAPITALKRAV

Markeds- og motpartsrisiko	30 613	29 554
Forsikringsrisiko	10 973	11 328
Operasjonell risiko	1 123	1 123
Diversifisering ³⁾	(7 322)	(7 423)
Tapsabsorbering i utsatt skatt	(5 007)	(5 126)
Tapsabsorbering i Technical Provisions	(12 603)	(11 376)
Solvenskapitalkrav⁴⁾	17 777	18 079
Minstekapitalkrav	7 332	7 908
Solvensmargin med overgangsregler	184 %	190 %
Solvensmargin uten overgangsregler	152 %	146 %

1) Annen opptjent egenkapital inngår i avstemmingsreserven. I tillegg vil overskudd/underskudd av kapital som følge av overgang til markedsverdier for eiendeler og forpliktelser inngå her.

2) I tillegg til å anvende bokførte avsetninger ved beregning av forpliktelsene benytter DNB Liv muligheten til redusert aksjestress for aksjer som var ervervet før 1. januar 2016. Sistnevnte har en overgangsperiode på 7 år hvor stresset for aksjer reduseres fra 39 prosent til 22 prosent. I tillegg er ikke statsobligasjoner gjenstand for valuta eller spreadrisiko dersom de er utstedt i hjemland. Dette gjelder også utstedelser innenfor EØS. Unntaket gjelder til og med 2018, mens det blir en opptrappingsperiode i 2019.

3) Diversifisering mellom Markeds- og motpartsrisiko og Forsikringsrisiko.

4) Pr. 31. desember 2018 utgjør solvenskapitalkravet uten overgangsregler 18 163 millioner kroner.

Note 32 – Rentefølsomhet

DNB Livsforsikring AS

Rentefølsomhet per tidsperiode per 31. desember 2018

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Inntil 1 måned	Fra 1 måned inntil 3 måneder	Fra 3 måneder inntil 1 år	Fra 1 år inntil 5 år	Over 5 år	Totalt
NOK	9	72	54	419	222	776
USD	3	12	3	41	157	185
EUR	2	3	1	64	55	115
GBP	0	0	1	0	13	14
Annen valuta	0	2	11	1	4	8

Rentefølsomhet per tidsperiode per 31. desember 2017

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Inntil 1 måned	Fra 1 måned inntil 3 måneder	Fra 3 måneder inntil 1 år	Fra 1 år inntil 5 år	Over 5 år	Totalt
NOK	3	40	83	495	227	848
USD	1	11	1	17	148	154
EUR	6	7	0	19	88	106
GBP	0	0	0	2	16	19
Annen valuta	0	1	10	2	3	7

Tabellen ovenfor viser rentefølsomhet knyttet til DNB Liv sine finansielle eiendeler eksklusive obligasjoner og utlån ført til amortisert kost.

Et verdipapirs rentefølsomhet viser den mulige endringen i verdipapirets verdi ved en renteendring på ett (1) prosentpoeng.

Note 33 – Kvantifisering av finansielle derivater

Renteswapper

DNB Livsforsikring konsern

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Nominelt beløp valuta	Nominelt beløp	Renterisiko	Nominelt beløp Gjennomsnitt 2018
Valuta				
NOK	1 200	1 200	0	1 314
Sum		1 200	0	1 314

Aksjeindeksfutures / Aksjeindeksforwards

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Kontantekvivalent verdi	Utløp	Kontantekvivalent verdi Gjennomsnitt 2018
Valuta			
CAD	(58)	Mars 19	(62)
CHF	(37)	Mars 19	(37)
EUR	(17)	Mars 19	(19)
GBP	(170)	Mars 19	(183)
JPY	(31)	Mars 19	(33)
NOK	70	Mars 19	75
USD	551	Mars 19	553
Sum	308		294

Fx-kontrakter, valutaeksponering fordelt etter løpetid

<i>Beløp i millioner kroner</i>	under 1 år	1-3 år	over 3 år	Totalt per valuta
Valuta				
AUD	(264)	0	0	(264)
CAD	(337)	0	0	(337)
CHF	(326)	0	0	(326)
DKK	(156)	0	0	(156)
EUR	(3 495)	0	0	(3 495)
GBP	(635)	0	0	(635)
HKD	(258)	0	0	(258)
JPY	(917)	0	0	(917)
NZD	(6)	0	0	(6)
SEK	(3 234)	0	0	(3 234)
SGD	(46)	0	0	(46)
USD	(9 439)	0	0	(9 439)
Sum	(19 115)	0	0	(19 115)

Note 34 – Valutaposisjoner

DNB Livsforsikring AS

Beløp i millioner kroner	Utenlandsk valuta	herav:							
		USD	EUR	GBP	SEK	DKK	CHF	JPY	Øvrige
Netto valutaposisjoner per 31. desember 2018	499	(102)	(153)	7	411	12	5	2	318
Netto valutaposisjoner per 31. desember 2017	439	63	(157)	42	378	0	9	27	78

Note 35 – Likviditetsrisiko

DNB Livsforsikring konsern¹⁾

Udiskonterte kontantstrømmer finansielle forpliktelser

Beløp i millioner kroner	Inntil 1 måned	Fra 1 måned til 3 måneder	Fra 3 måneder til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år	Uten forfall	Balanseført verdi	
							Sum	
Finansielle derivat-forpliktelser	377	228	138	0	0	0	743	743
Øvrig gjeld	2 407	199	27	9	0	834	3 476	3 476
Delsum²⁾							4 219	4 219
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	0	3 000	4 000	7 000	7 000
Ikke innkalt restforpliktelse i KS, LP etc.	0	146	437	5 744	58	0	6 385	0
Lånetilsagn	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum finansielle forpliktelser	2 785	573	602	5 753	3 058	4 834	17 605	11 219

Forsikringsforpliktelser

Forsikringsforpliktelser - kunden bærer risiko	368	751	3 143	16 209	56 771	0	77 241	77 241
Forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste forpliktelser	822	1 686	7 697	40 323	153 759	0	204 286	204 286
Sum forsikringsforpliktelser	1 190	2 437	10 840	56 531	210 530	0	281 528	281 528

1) I øvrig gjeld inngår konsoliderte poster med 588 millioner kroner. Det er ikke utarbeidet egen note for selskapsregnskapet.

2) Tilsvarende summen av sammenslåtte poster i note 3.

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditet i konsernets kortsiktige plasseringer, verdipapirer med kort gjenværende løpetid, og et konservativt anslag på premieinntekter dekker forventede erstatningsutbetalinger med god margin.

Forpliktelser i livsforsikring er langsiktige, men kundene har adgang til å flytte og i noen tilfeller til å kreve innløsning. Ufordelaktige endringer i rammevilkår samt store enkeltkunders beslutning om å flytte, vil kunne tvinge selskapet til å selge eiendeler for å dekke likviditetsbehovet. Det er lite sannsynlig at det kortsiktige likviditetsbehovet ikke lar seg dekke gjennom å selge likvide rentebærende instrumenter, men et slikt salg vil i neste omgang kunne medføre en uønsket allokering mellom ulike klasser av eiendeler og en risiko for å måtte gjennomføre en påfølgende reallokering under ugunstige markedsvilkår. Selskapet har ikke adgang til å låne.

Note 36 – Kredittrisiko

Rentebærende verdipapirer i fond - per debitorkategori

DNB Livsforsikring konsern

Beløp i millioner kroner

	AAA	AA	A	BBB	BB	B	CCC	IKKE_RAT	Totalt
Stat/statsgaranterte	1 413	38	0	14	0	0	0	0	1 466
Overnasjonal garanti	58	42	0	0	0	0	0	0	100
Kommune/fylkeskommune	465	353	25	731	0	0	0	15 248	16 822
Bank og kredittforetak	616	1 263	19 157	1 942	0	0	0	8 545	31 523
Obligasjoner med fortrinnsrett	6 906	183	0	0	0	0	0	114	7 204
Foretaksobligasjoner	124	450	2 521	4 558	144	557	30	7 015	15 400
Ansvarlig lån	185	26	751	831	566	84	0	94	2 538
Direkte utlån, foretak	0	0	0	0	0	0	0	1 047	1 047
Sum per 31. desember 2018	9 768	2 356	22 454	8 076	710	641	30	32 063	76 098

Utlån til virkelig verdi - per debitorkategori

Beløp i millioner kroner

	AAA	AA	A	BBB	BB	Ikke ratet	Totalt
Lån med statsgaranti ¹⁾	0	0	0	0	0	1 016	1 016
Sum per 31. desember 2018	0	0	0	0	0	1 016	1 016

1) Garanti fra GIEK (Garantistitutet for eksport kreditt)

Rentebærende verdipapirer til amortisert kost - per debitorkategori

Beløp i millioner kroner

	AAA	AA	A	BBB	BB	Ikke ratet	Totalt
Stat/statsgaranterte	4 499	6 251	200	500	0	0	11 450
Overnasjonal garanti	1 800	0	0	0	0	0	1 800
Kommune/fylkeskommune	1 802	3 741	0	0	0	100	5 642
Bank og kredittforetak	0	227	14 942	3 030	0	200	18 399
Obligasjoner med fortrinnsrett	23 099	2 000	300	0	0	0	25 399
Foretaksobligasjoner	0	3 600	6 489	3 100	0	0	13 189
Ansvarlig lån	0	1 000	0	0	0	0	1 000
Sum per 31. desember 2018	31 200	16 818	21 931	6 630	0	300	76 879

Ikke-ratede papirer består i hovedsak av obligasjoner utstedt av norske kommuner og norske finansinstitusjoner.

Note 36 – Kreditrisiko forts.

Utlån og fordringer til amortisert kost - per debitorkategori

Beløp i millioner kroner

	AAA	AA	A	BBB	BB	Ikke ratet	Totalt
Obligasjonslån med pant i næringsseiendom	0	0	0	0	0	9 453	9 453
Lån med pant i boligeiendom	0	0	0	0	0	15 284	15 284
Lån med pant i næringsseiendom	0	0	0	0	0	10 140	10 140
Sum per 31. desember 2018	0	0	0	0	0	34 877	34 877

BOLIGLÅN OG NÆRINGSLÅN PER RISIKOKLASSE

DNB's risikoklassifiseringssystem er inndelt i 10 risikoklasser hvor 1 representerer den laveste og 10 den høyeste risikoen. Klassifiseringssystemet er basert på beregning av en forventet misligholdsfrekvens (PD) som er et estimat på sannsynligheten for at en misligholdshendelse skal inntreffe.

DNB's risiko klassifisering

Risikoklasse	PD(%)		Ekstern rating	
	Fra og med	Til	Moody's	Standard & Poor's
1	0.01	0.10	Aaa - A3	AAA - A-
2	0.10	0.25	Baa1 - Baa2	BBB+ - BBB
3	0.25	0.50	Baa3	BBB-
4	0.50	0.75	Ba1	BB+
5	0.75	1.25	Ba2	BB
6	1.25	2.00		
7	2.00	3.00	Ba3	BB-
8	3.00	5.00	B1	B+
9	5.00	8.00	B2	B
10	8.00	impaired	B3, Caa/C	B-, CCC/C

Note 36 – Kredittrisiko forts.

I tabellene under er alle utlån til kunder med pant i bolig og i næringsbygg presentert per risikoklasse. Beløpene er nominell hovedstol.

Boliglån

Risikoklasse basert på sannsynligheten for mislighold

Beløp i millioner kroner

	Nominell hovedstol
1–4	12 369
5–6	2 309
7–10	329
Misligholdte lån	15
Boliglån totalt per 31. desember 2018	15 022

Gjennomsnittlig belåningsgrad (LTV) for DNB Liv sin portefølje av boliglån er ca. 44 prosent

Næringslån

Risikoklasse basert på sannsynligheten for mislighold

Beløp i millioner kroner

	Nominell hovedstol
1–4	9 758
5–6	383
7–10	0
Misligholdte lån	0
Næringslån totalt per 31. desember 2018	10 141

Gjennomsnittlig belåningsgrad (LTV) for DNB Liv sin portefølje av næringslån er ca. 57 prosent

Note 36 – Kredittrisiko forts.

Derivater

For å redusere motpartsrisikoen er det tegnet CSA avtale - Credit Support Annex - med flere av DNB Liv sine store motparter. CSA avtale er en tilleggsavtale til ISDA-avtale og regulerer marginering av verdiendringer i OTC-derivater. I kredittrisikonoten er motpartsrisikoen som fremkommer mot motparter det er etablert CSA-avtale med, ikke tatt med siden de urealiserte beløpene løpende blir utvekslet mellom partene.

Bankinnskudd

Beløp i millioner kroner

Motparter	AA	A	Ikke ratet	Totalt
Norge	2 715	500	5	3 220
Sverige	44	0	0	44
Danmark	0	57	0	57
Finland	289	0	0	289
UK	0	94	0	94
Sum per 31. desember 2018	3 048	651	5	3 704

Kvantifisering av kredittrisiko

Kredittrisiko består i hovedsak av motpartsrisiko og spreadrisiko knyttet til renteinstrumenter. Ved årsskiftet utgjorde denne 21 prosent av samlet risiko i DNB Liv målt etter Solvens II direktivet

Note 37 – Godtgjørelser og lignende for 2018

Aksjebasert avlønning

Av den variable godtgjørelse til ledende ansatte og risikotagere investeres en andel tilsvarende 50 prosent av opptjent variabel godtgjørelse i aksjer i DNB ASA med en bindingstid på ett år for en tredjedel, to år for en tredjedel og tre år for en tredjedel. Ytterligere aksjer, tegningsretter, opsjoner og andre former for godtgjørelse som kun er knyttet til aksjer eller utviklingen av aksjekursen i selskapet eller i andre selskaper innenfor det samme konsernet, tildeles ikke til ledende ansatte. Ledende ansatte gis imidlertid, på lik linje med øvrige ansatte i DNB-konsernet, adgang til å delta i et aksjetegningsprogram for ansatte.

Tabellen er satt opp slik at den viser rettigheter opptjent i løpet av perioden.

Godtgjørelser og lignende i 2018

<i>Beløp i tusen kroner</i>	Fast årslønn 31.12.18 ¹⁾	Opptjent honorar i 2018 ²⁾	Utbetalt lønn i 2018 ³⁾	Variabel godtgjørelse opptjent i 2018 ⁴⁾	Natural- ytelser og andre ytelser i 2018	Totale godt- gjørelser opptjent i 2018	Utlån per 31.12.18 ⁵⁾	Opptjent pensjons- kostnad i 2018 ⁶⁾
Styret i DNB Liv								
Kjerstin R. Braathen (leder)	4 205		4 355	1 774	272	6 401	68	745
Ottar Ertzeid	9 225		9 610	3 874	248	13 731		805
Bjørn Erik Næss		306			4 046	4 352	480	
Jørn O. Kvilhaug, ansattvalgt (til 24.04.18)		82	709		240	1 030	241	76
Espen Klitzing		276				276		
Britt Sæle, ansattvalgt (fra 24.04.18)	550	211	551	24	20	805	9	75
Ledergruppen DNB Liv								
Anders Skjævestad	2 390		2 777	970	183	3 931	4 234	694
Truls Cook Tollefsen ⁷⁾	2 050		2 132	970	157	3 259	4 000	567
Bjørn Atle Haugen	1 850		1 877	24	149	2 050	935	357
Anna Karin Østlie (til 31.07.18)			1 199		129	1 328	9 921	70
Barbro Knudsen	1 250		1 284	355	91	1 730	10	268
Marianne Egenæs (til 13.08.18)	924		933	63	17	1 013		255
Lise C. Gjeraker	905		915	185	78	1 178	1 579	182
Ørjan Isaksen (fra 13.08.18)	850		816	158	29	1 003	1 734	106
Tor-Atle Jensen (fra 13.08.18)	1 000		1 111	203	28	1 342	2 953	227
Marita Kørre Grande (fra 01.11.18)	1 100		253		15	268		

1) Fast årslønn ved utgangen av året for de som var medlem av styret eller ledelsen i løpet av året

2) Omfatter honorarer mottatt fra alle selskaper i DNB-konsernet for arbeid i styret og utvalg. Styrehonorarer for DNB Liv utgjorde 988 tusen kroner i 2018

3) Omfatter lønnsutbetalinger for hele året, det vil si utover den perioden enkelte har vært medlem av styret eller ledelsen, og feriepenger av variabel lønnsutbetalinger

4) Variabel godtgjørelse eksklusive feriepenger

5) Utlån per 31.12.2018 er gitt fra søsterselskapet DNB Bank ASA.

Utlån til ansatte i DNB Liv er gitt på funksjonærbetingelser, som er nær ordinære kundevilkår

6) Årets opptjente pensjonsrettighet (SCC). Beregningen av pensjonsopptjening er basert på de samme økonomiske og aktuarmessige forutsetninger som er benyttet i note 10 Pensjonsforpliktelser og -kostnader

7) Ansettelsesforhold i DNB Liv utgjør 75 prosent, de resterende 25 prosent er i DNB Forsikring. Tabellen viser samlet godtgjørelse i DNB

Note 37 – Godtgjørelser og lignende for 2018 forts.

Godtgjørelser og lignende i 2017

Beløp i tusen kroner	Fast årslønn 31.12.17 ¹⁾	Opptjent honorar i 2017 ²⁾	Utbetalt lønn i 2017 ³⁾	Variabel godtgjørelse opptjent i 2017 ⁴⁾	Natural- ytelser og andre ytelser i 2017	Totale godtgjørelser opptjent i 2017	Utlån per 31.12.17 ⁵⁾	Opptjent pensjonskostnad i 2017 ⁶⁾
Styret i DNB Liv								
Kjerstin R. Braathen (leder)	4 000		3 881	1 522	216	5 618	12	707
Ottar Ertzeid (fra 01.03.17)	9 020		9 419	3 822	238	13 479	21	781
Bjørn Erik Næss (fra 17.11.17)			2 045	250	3 308	5 603	957	19
Jørn O. Kvilhaug, ansattvalgt	1 265	243	1 288	102	84	1 718	242	432
Espen Klitzing		243				243		
Ledergruppen DNB Liv								
Anders Skjævestad	2 340		2 734	968	184	3 887	5 211	675
Truls Cook Tollefsen ⁷⁾	2 005		2 077	921	160	3 158	4 034	642
Bjørn Atle Haugen	1 810		1 842	22	142	2 006	1 088	347
Anna Karin Østlie	1 500		1 441	472	211	2 124	8 600	115
Barbro Knudsen (fra 01.07.17)	1 220		1 315	353	91	1 759	4	259
Marianne Egenæs (fra 11.08.17)	900		916	48	19	983	573	249
Lise C. Gjeraker (fra 01.10.17)	850		849	201	79	1 128	1 641	162
Hans Petter Madsen (til 23.10.17)	1 912		1 979		157	2 136	1 607	474

1) Fast årslønn ved utgangen av året for de som var medlem av styret eller ledelsen i løpet av året

2) Omfatter honorarer mottatt fra alle selskaper i DNB-konsernet for arbeid i styret og utvalg. Styrehonorarer for DNB Liv utgjorde 631 tusen kroner i 2017

3) Omfatter lønnsutbetalinger for hele året, det vil si utover den perioden enkelte har vært medlem av styret eller ledelsen, og feriepenger av bonusutbetalinger

4) Variabel godtgjørelse eksklusiv feriepenger

5) Utlån per 31.12.2017 er gitt fra søsterselskapet DNB Bank ASA.

Utlån til ansatte i DNB Liv er gitt på funksjonærbeholdninger, som er nær ordinære kundevilkår

6) Årets opptjente pensjonsrettighet (SCC). Beregningen av pensjonsopptjening er basert på de samme økonomiske og aktuarmessige forutsetninger som er benyttet i note 10 Pensjonsforpliktelser og -kostnader

7) Ansettelsesforhold i DNB Liv utgjør 75 prosent, de resterende 25 prosent er i DNB Forsikring. Tabellen viser samlet godtgjørelse i DNB

Øvrige opplysninger om pensjonsavtaler

Anders Skjævestad fikk fra 1. januar 2017 endret sine pensjonsavtaler som beskrevet i årsrapporten for 2016. Endring av pensjonsavtalene medførte ingen endring i tidligere avtalte aldersgrenser.

Tegningsrettprogram for ansatte

Det var ikke etablert tegningsrettprogram i DNB-konsernet ved utgangen av 2018.

Note 37 – Godtgjørelser og lignende for 2018 forts.

Godtgjørelse til revisor

Godtgjørelse til revisor omfatter honorar knyttet til DNB Liv, datterselskaper og direkte eide eiendomsselskaper.

<i>Beløp i tusen kroner</i>	2018	2017
Lovpålagt revisjon ¹⁾	3 184	2 905
Andre attestasjonstjenester	0	0
Skatte- og avgiftsrådgivning	0	0
Andre revisjonsrelaterte tjenester	377	195
Sum godtgjørelse til valgt revisor	3 562	3 100

Finansiell revisjon konsernrevisjonen	0	186

1) Fordeling av lovpålagt revisjon i DNB Liv

Honorar DNB Liv	2 012	1 634
DS DNB Liv	0	0
Eiendomsselskaper	1 172	1 271

Note 38 – Nærstående parter

DNB ASA eier 100 prosent av aksjene i DNB Liv.

Kjøp og salg av tjenester med nærstående parter i DNB-konsernet:

DNB Liv solgte i 2018 tjenester til andre selskaper i DNB-konsernet for 100 millioner kroner, samtidig som det er kjøpt tjenester fra konsernselskaper for 911 millioner. Tilsvarende tall for 2017 var hhv. 134 millioner kroner og 929 millioner. Nedenfor kommenteres de største postene.

DNB Bank ASA er søsterselskap av DNB Liv og har avtale om tegning av forsikringer for DNB Liv. Avgitt provisjon fra DNB Liv til DNB Bank ASA var 102 millioner kroner mot 104 millioner i 2017.

All IT-virksomhet i DNB-konsernet er samlet i ett miljø i DNB Bank ASA. I 2018 kjøpte DNB Liv IT-tjenester for 363 millioner kroner mot 333 millioner i 2017.

DNB Liv har avtale om kapitalforvaltning med søsterselskapet DNB Asset Management AS. Samlet honorar for 2018 var 211 millioner kroner mot 194 millioner i 2017.

Mellomværende med nærstående parter:

DNB Invest Danmark er långiver for selskapets samlede ansvarlige lån på 7 000 millioner kroner. Lånene fordeler seg med 4 000 millioner kroner som evigvarende og 3 000 millioner med forfall september 2025.

DNB Liv har fordringer på andre selskaper i konsernet på i alt 13 millioner kroner, mot 55 millioner per 31. desember 2017, og er skyldig andre selskaper i konsernet 749 millioner mot 368 millioner per 31. desember 2017.

Norske selskaper i DNB-konsernet har pensjonsordninger i DNB Liv, og estimerte midler per 31. desember 2018 utgjør 1 540 millioner kroner mot 1 400 millioner per 31. desember 2017.

Kjøp og salg av finansielle eiendeler med nærstående parter:

Det er i 2018 ikke kjøpt utlån fra DNB.

DNB Liv eier obligasjoner utstedt av DNB Boligkreditt AS. Balanseført verdi av obligasjonene per 31. desember 2018 er 1 878 millioner kroner.

DNB Markets er betydelig motpart for DNB Liv. Det er tegnet CSA-avtale med Markets for å redusere motpartrisikoen knyttet til åpne derivat-kontrakter. Som sikkerhet for kontraktene har DNB Liv, til fordel for DNB Bank ASA, pantsatt fondsandeler i DNB AM Lang Obligasjon for en markedsverdi per 31. desember 2018 tilsvarende ca. 2 000 millioner kroner.

Kjøp og salg av tjenester med nærstående parter i DNB Liv konsernet:

DNB Liv solgte i 2018 tjenester til datterselskap i DNB Liv for 6 millioner kroner, samtidig som det er kjøpt tjenester fra datterselskaper for 18 millioner. Tilsvarende tall for 2017 var hhv. 2 millioner kroner og 13 millioner.

DNB Liv har 2 924 millioner kroner i kortsiktige fordringer, og 291 millioner i kortsiktig gjeld mot eiendomsdøtre per 31. desember 2018 mot 505 millioner og 496 millioner per 31. desember 2017. Renteinntekter fra lån til datterselskaper var i 2018 på 3 millioner kroner, mot 2 millioner i 2017. Rentekostnader på lån fra datterselskaper var 12 millioner kroner i 2018, mot 11 millioner i 2017.

Note 39 – Annet ansvar og forpliktelser

Selskapets pågående rettssaker representerer ikke vesentlige beløp i forhold til selskapets finansielle stilling.

Note 40 – Sikkerhetsstillelser

DNB Livsforsikring AS

<i>Beløp i millioner kroner</i>	2018	2017
Avgitte sikkerhetsstillelser for futures handel	(90)	(591)
Avgitte sikkerhetsstillelser i forbindelse med andre derivater	(391)	(964)
Mottatte sikkerhetsstillelser i forbindelse med andre derivater	0	87
Sum mottatte og avgitte sikkerhetsstillelser	(481)	(1 469)

DNB Liv har pansatt fondsandeler til fordel for DNB Markets for håndtere krav om sikkerhetsstillelse ihht gjeldende CSA-avtale mellom partene.

Per 31. desember 2018 er det stilt fondsandeler i DNB AM Lang Obligasjon svarende til en markedsverdi på ca 2 milliarder kroner til rådighet.

Beretning

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Postboks 1156 Sentrum, NO-0107 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00
Fax:
www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i DNB Livsforsikring AS

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for DNB Livsforsikring AS som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, oppstilling av endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen vi har mottatt og gjennomgått før datoen for revisjonsberetningen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Beretning forts.

2

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde;
- ▶ innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om konsernregnskapet. Vi er ansvarlige for å fastsette strategien for, samt å følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen, og vi har et udelte ansvar for konklusjonen på revisjonen av konsernregnskapet.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering

Beretning forts.

3

og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 6. mars 2019
ERNST & YOUNG AS

Finn Espen Sellæg
statsautorisert revisor

Definisjoner

Det henvises også til regnskapsprinsippene.

RESULTAT- OG KAPITALAVKASTNING

Administrasjonsresultat:

Resultat av at periodens driftskostnader avviker fra det som er forutsatt i premietariffen.

Renteresultat:

Avkastningsresultat fratrukket grunnlagsrenten.

Risikoresultat:

Resultat av at periodens dødelighet og uførhet avviker fra det som er forutsatt i premietariffen.

Verdijustert avkastning:

Bokført avkastning + urealiserte verdiendringer som føres til kursreguleringsfond.

Grunnlagsrente:

Selskapet tilbyr tradisjonell livs- og pensjonsforsikring, fondsforsikring og skadeforsikring.

I de tradisjonelle produktene benyttes en beregningsrente for å fastsette avsetninger og premier.

Høyeste beregningsrente fastsettes av Finanstilsynet. Denne renten benevnes ofte som grunnlagsrenten. For nye kontrakter er maksimal grunnlagsrente 2,0 prosent. Grunnlagsrenten er kundens årlige rentegaranti.

I de fleste fondsforsikringer bærer kunden den finansielle risikoen.

Skadeforsikring er produkter med ytelser relatert til forsikredes liv og helse. Dette er produkter uten overskuddsdeling og med årlig reprising.

FORSIKRINGSPRODUKTENE

Kollektive kontrakter

Kollektiv ytelsespensjon:

Kollektiv ytelsespensjon er utbetaling av pensjon fra avtalt alder og så lenge den forsikrede lever. Det kan også avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder.

Ytelsespensjon kan omfatte alderspensjon, uførepensjon, ektefellepensjon og barnpensjon. Kollektiv ytelsespensjon følger nye virksomhetsregler innført fra 1. januar 2008, som innebærer at kunden forskuddsvis betaler en årlig premie for renterisiko, forsikringsrisiko og administrasjon. Selskapet har mulighet for å endre premien årlig. Renteoverskudd ut over rentegarantien tildeles kunden i sin helhet. Ved renteresultat

fra 0 prosent opp til kundens rentegaranti, kan selskapet anvende tilleggsavsetninger for å innfri rentegarantien, ellers skal selskapet dekke underskuddet.

Overskudd på risikoresultatet kan enten brukes til å øke risikoutjevningfondet eller tildeles kundene. Det kan ikke avsettes mer enn 50 prosent av et års overskudd til risikoutjevningfondet. Underskudd etter bruk av risikoutjevningfondet skal dekkes av selskapet. Administrasjonsresultatet tilfaller i sin helhet selskapet.

Fripoliser:

Fripoliser oppstår når et medlem trer ut av en pensjonsavtale eller pensjonsavtalen opphører. Opptjente rettigheter på utmeldings- eller opphørstidspunktet videreføres i fripoliser. Fripoliser har en egen overskuddsmodell der kunden skal tildeles minimum 80 prosent av overskudd på renteresultatet.

Overskudd på risikoresultatet kan enten brukes til å øke risikoutjevningfondet eller tildeles kundene. Det kan ikke avsettes mer enn 50 prosent av et års overskudd til risikoutjevningfondet. Underskudd etter bruk av risikoutjevningfondet skal dekkes av selskapet. Administrasjonsresultatet tilfaller i sin helhet selskapet.

Kollektiv foreningsforsikring:

Kollektiv foreningsforsikring er pensjonsforsikring som foreninger tegner for sine medlemmer. Foreningsforsikring kan omfatte alderspensjon, uførepensjon, ektefellepensjon og barnpensjon.

INDIVIDUELLE KONTRAKTER

Individuell rente- og pensjonsforsikring:

Individuell rente- og pensjonsforsikring er spareavtaler hvor selskapet skal utbetale månedlige beløp så lenge en person lever, eller til personen når en bestemt alder. Dette omfatter vanligvis alderspensjon, uførepensjon, ektefellepensjon og barnpensjon.

Individuell kapitalforsikring:

Individuell kapitalforsikring er kontrakter hvor selskapet ved forsikredes død eller ved oppnådd avtalt alder skal utbetale avtalt beløp. Individuell kapitalforsikring kan også omfatte uførekapital, som er en engangsstønad ved varig uførhet.

For individuelle kontrakter solgt før 1. januar 2008 gjelder gammel overskuddsdeling. Det vil si at renteresultat, risikoresultat og administrasjonsresultat inngår som resultat til fordeling mellom kunde og selskap. Kunden skal ha minimum 65 prosent av årlig overskudd. For kontrakter solgt fra og med 1. januar 2008 gjelder nye virksomhetsregler.

KONTRAKTER DER KUNDEN BÆRER RISIKO

Innskuddspensjon:

Innskuddspensjon er kollektive pensjonsavtaler der den ansatte bærer den finansielle risikoen. Pensjonskapitalen kan ved oppnådd pensjonsalder benyttes til kjøp av pensjonsforsikring eller til annen årlig utbetaling av ytelser.

Individuelle fondsforsikringer:

Individuelle fondsforsikringer er kapitalforsikringer eller renteforsikringer der kunden bærer den finansielle risikoen.

ANDRE BRANSJER

Gruppeliv:

Gruppeliv er dødsrisikoforsikring som arbeidsgiver eller foreninger tegner for sine arbeidstakere eller medlemmer, eventuelt også for deres ektefeller og barn. Forsikringssum utbetales ved forsikredes død. Gruppeliv kan også omfatte uførekapital, som er en engangstønad ved varig uførhet.

Personalforsikring:

Personalforsikring er ettårige risikoprodukter som bedrifter knytter til sin pensjonsavtale. Dette kan være bedriftsgruppeliv eller ulykkesforsikring.

Yrkesskedeforsikring er lovpålagt for alle bedrifter.

PREMIE OG ERSTATNINGER

Engangspremie:

Det totale beløp som skal betales for forsikringen ved betaling en gang for alle.

Erstatning:

Det beløp selskapet skal utbetale i henhold til forsikringsavtalen når forsikringstilfellet er inntruffet.

Gjenforsikring (Reassuranse):

Overføring av en del av risikoen til et annet forsikringsselskap.

Gjenkjøp:

Når forsikringstakeren avbryter forsikringsforholdet og gjenkjøpsverdien blir utbetalt.

Overførte reserver:

Overførte premiereserver og tilleggsavsetninger fra/til andre forsikringsselskaper/pensjonskasser.

FINANSIELLE DERIVATER

Aksjeindeksfutures:

Aksjeindeksfutures er en avtale om kjøp eller salg av en indeks til en bestemt pris på et bestemt tidspunkt i fremtiden. Kontraktene er standardiserte og børsnoteerte. Det foretas daglig oppgjør av gevinst/tap basert på endringer i sluttkursen.

Rentefutures:

Rentefutures kan enklest beskrives som standardiserte og børsnoteerte fremtidige renteavtaler. Gevinster og tap på differansen mellom kontraktsrente og markedsrente gjøres opp daglig gjennom en clearing sentral.

Renteswapper:

En avtale mellom to parter om å bytte rentebetingelser på et verdipapir for et på forhånd avtalt beløp over en gitt fremtidig periode.

Valutaterminkontrakter/valutaswapper (FX kontrakter):

Avtale om å selge/kjøpe et avtalt valutabeløp til en fastlagt kurs for levering på et fremtidig tidspunkt. Valutaterminforretninger har normalt kort løpetid, dvs. tre måneder til et år. Kontraktene brukes hovedsakelig til å sikre aksjer, obligasjoner, og andre beholdninger i valuta.

**Vi er her.
For at du skal
være i forkant.**

DNB Livsforsikring AS

Postadresse:
Postboks 7500
N-5020 Bergen

Besøksadresse:
Solheimsgaten 7C
Bergen

dnb.no